

БИБЛИОТЕКА ФАНТАСТИКА ● ВКУСЪТ НА КРЪВТА

АЗ

РИЧАРД МАТИСЪН

Авторът е двукратен носител на
СВЕТОВНАТА НАГРАДА
ЗА ФЕНТЪЗИ

СЪМ

ЛЕГЕНДА

028

РИЧАРД МАТИСЪН АЗ СЪМ ЛЕГЕНДА

Превод: Любомир Найденов

chitanka.info

ЛЮБОМИР НАЙДЕНОВ

ДИСЕКЦИЯ НА ЕДНО ПОЗНАТО ЧУДОВИЩЕ

Вампирите...

Замисляли ли сме се някога по-задълбочено за тях? Давали ли сме си реална сметка до каква степен този мит или реалност са пуснали корени в нашето подсъзнателно?

Колкото и странно да прозвучи, оказва се, че вампирът не е само елегантното чудовище от романите и филмите, каращо ни да треперим от страх и ужас... Вампирът е преди всичко една легендарна фигура, преминала през митологиите, историята и изкуствата, стигнала до нас през вековете... Ако задълбаем по-дълбоко в темата, корените на неговото появяване можем да търсим и в нашата психика, а на въпроса можем да погледнем и от социологически аспект...

Фантастичната литература и най-вече киното широко са допринесли за изграждането на неговия портрет с всичките му хубави и лоши страни.

Как най-общо бихме могли да охарактеризираме вампира:

- 1) той е възкръснал мъртвец;
- 2) той се храни с кръв;
- 3) той търси свежа кръв на всяка цена, за да си осигури безсмъртие...

Но дали е точно така?

КОРЕНИТЕ. Всички изследователи на мита за вампиризма са единодушни по един въпрос — корените на легендата се таят дълбоко в миналото и античните митологии. Лами, вампири, таласъми, призраци и върколаци можем да намерим още в гръцката и римската митологии, в еврейската (Лилит)... където повечето от тези чудовища обичали да се насищат с кръв, особено с кръвта на малки дечица. Такива уродливи същества, надигнали се от гробовете, водени от

гибелното желание да пият кръв, в малка или по-голяма степен се срещат във всички световни легенди и митове. Ала нямат почти нищо общо с типичния портрет на вампира такъв, какъвто днес го познаваме.

Всъщност, още през XI век започват да се носят разкази за мъртъвци, напуснали своите гробове и нападнали живи хора по широките друмища... Но едва през XIV век вампиризмът се разпространява в Европа и по-точно в Източна Европа. През XVII век суеверия, свързани с вампири, плъзват из Балканите, Гърция, източната част на Австро-Унгарската империя, Русия и по-рядко в Западна Европа. Естествено, тези вярвания имат своята социологическа почва още от времето на Ренесанса, когато направените тогава открития трудно ставали достояние до отдалечените кътчета на стария континент, особено до онези в неговите покрайнини, граничещи с Ориента. Още повече, че страните от Изтока до голяма степен избегнали жестоките чистки на Светата Инквизиция.

Името на вампира, върху чиято етимология учените все още спорят, но което най-вероятно има своя корен в славянските диалекти, стига до нас едва през XVIII век по време на онова, което специалистите по-късно ще нарекат „голямо вампирско нашествие“. В действителност, точно в онези смутни и мракобесни години европейските вестници за първи път дават широка гласност на случилите се странни събития в страните от Източна Европа, където ловът на възкръснали мъртъвци (подобно ловът на вещици през Средновековието) бил придобил невероятни размери. Така било наистина — във Века на Просвещението, когато по-голямата част от Европа се отворила за науката и прогледнала напред в бъдещето, в югоизточната част на континента цели гробища били осквернени. В тези изостанали и в известна степен изолирани от света краища, страхът от живи мъртъвци отдавна се бил вкоренил в съзнанието на хората, станал бил част от тяхното ежедневие. Тогава известните списания „Меркюр Гален“ и „Гланьор“ публикували статии, които накарали хората да настръхнат. Нима онова, което се описвало в тях, било възможно? Стигнало се дори дотам, че официалните власти и правителствата на много от страните, засегнати от така наречения „бич на вампиризма“, започнали да провеждат разследвания във връзка със

случилото се. Царе и крале изискали научни доклади от лекари, свещеници се нагърбили да изучат прокобните събития от религиозна гледна точка... Всичкото това допринесло за „официалното признаване“ на вампира, още повече, че голяма част от научните доклади потвърдили неговото реално съществуване, прехвърляйки го обаче в графата „необясними феномени“. Общественото мнение тогава било разбунено от случаите с Пиер Плогойовиц, умрял през 1725 година, и Арнолд Паоле, умрял през 1726-та, които били обвинени, че причинили смъртта — след тяхната собствена, — на много от жителите на родните им села. И тъкмо по повод на Арнолд Паоле името „вамфир“ ще бъде използвано за първи път. Така вампиризмът станал обект на сериозни анализи и дискусии, превърнал се в модерна тема за разговори между ерудитите в салоните на висшето общество. Много трудове били посветени на вече „познатото чудовище“, като най-известният от тях е на Дон Калме, абат от Сенон, публикуван през 1749 година. Дори и папата от онова време — папа Беноа XIV, — посветил няколко страници на вампира, за да го отлъчи и анатемоса. В свои произведения Волтер и Русо също споменали за вампира и неговите жертви. Така суеверията и носещите се легенди, познати до този момент само на няколкото пътешественика, посетили страните от Ориента, изведнъж добили широка популярност, а самото споменаване на думата вамфир вече всявало ужас и паника сред цяла Европа.

Как бил охарактеризиран вампирът още тогава? Естествено, той бил мъртвец, чието тяло не се разлагало в гроба, дори месеци след неговото закопаване. Тялото на вампира можело да се преобръща в ковчега, от устата, а понякога и от ушите му изтичала много свежа кръв, онази, която той бил изсмуквал от своите жертви. Много малко от научните разработки от онова време се спират на въпроса за острите, едри зъби на вампирите, така широко популяризирани от киното. Според вярванията на източноевропейските народи, вампирът изсмуквал кръвта на своите жертви чрез кожата, оставяйки синкави белези, а не захапвайки дълбоко в гърлото. Дори и смученето на кръв рядко се срещало в разказите и преданията — повечето вампири убивали жертвите си като ги удушавали или просто като споменавали името им.

В румънските легенди начините човек да стане вамфир били толкова многобройни, че изследователите се питат и днес как някои

румънци са успели да избегнат подобна участ. Най-лесно ставали вампири онези, които имали престъпно и нечестно минало; онези, които били отлъчени от църквата; самоубийците, магьосниците и вещерите, мъртвородените деца. Вампири ставали и тези мъртъвци, над чието тяло, преди да бъде закопано, минело животно; вампир можел да стане роденият с късмет; онези, които се раждали с поникнали зъби и червени петънца по тялото; родените с рижи коси... и най-вече всяка една жертва на вампира задължително ставала вампир. Паралелно с това съществували много начини за противодействие на вампира по време на бдението в нощта, преди да бъде заровено тялото на мъртвеца. Ако те се окажели неефикасни, трябвало да се прибегне до по-драстични мерки — възкръсналият мъртвец трябвало да се прободне с кол само и единствено в сърцето или да се кремира. За да се предпазят от посегателствата на вампири, хората мажели телата си с неговата кръв, или пък замесвали с нея хляб, от който ядвали всички на семейната трапеза. Не трябвало да се консумира месо от заразени от вампира домашни животни, в противен случай заразата се разпространявала и по хората... Тук ненапразно използваме думите „зараза“, „епидемия“, свързани с вампиризма — най-големите и жестоки атаки на този истински бич станали именно по време на чумните пандемии през последните векове.

В края на XVIII век епидемиите заглъхнали и рационализмът на Века на Просвещението взел реванш. Вампирът постепенно престанал да интересува учените, излязъл като обсъждана тема от университетите и литературните кръгове. Някои епизодични негови проявления ще бъдат отбелязани и през следващите векове, но без да се вдига много шум около съществуването му.

Благодарение на романтизма обаче, вампирът отгърнал нова страница в своя живот...

ВАМПИРЪТ В ЛИТЕРАТУРАТА И КИНОТО. Английският романтизъм от XIX век проявява жив интерес към свръхестественото и именно английските романтици връщат темата за вампирските легенди в своите поеми, но по твърде алегоричен начин, заимствайки написанното преди тях от немските поети — Бюргер („Леонора“, 1773) и Гьоте („Годеницата от Коринт“, 1797), където вампиризмът се проявява като гибелна страст, подтикваща мъртвите да напускат

гробовете си, за да се завърнат пак при своите любви. Прототипът на вампира от фолклора изживява още в самото начало литературна метаморфоза и тази традиция ще бъде подхваната и продължена впоследствие твърде успешно в киното. Противно на вампира от Източна Европа, който е грозно и отблъскващо същество, литературният вампир като цяло бива представян с известен чар, той не е лишен от властта да съблазнява. Така от този момент се ражда стереотипът на вампир, който, освободен от малкото си привлекателни качества, приписвани му от фолклора, се превръща все повече в персонаж очарователен, пленителен и обаятелно съблазнителен. На това всъщност се дължи и огромния му успех сред широката читателска публика. Колкото до жената-вамп, тя черпи характера си на изкусителна съблазнителка от традициите на античните легенди — сукуба, Жената-Демон, Принцесата на Мрака.

Първият истински роман за вампири (признат от всички изследователи-вампиролози) е „Вампир“ на доктор Джон Уйлям Полидори, появил се още през 1819 година, невярно приписван от някои литературни критици на лорд Байрон, който всъщност е нахвърлял само общата му схема. Този роман ще бъде последван през 1836 от „Влюбената мъртъвка“ на Теофил Готие и от „Кармила“ на Шеридан Льо Фаню през 1871. Настават славните времена за вампира, неговият персонаж навлиза и в театъра. Александър Дюма също ще направи свой опит по „Вампир“ на доктор Полидори. В интерес на истината тази мода бързо секва и то най-вече поради ниската литературна стойност на произведенията. Но с публикуването на „Дракула“ на Брам Стоукър през 1897 година, роман, който със своите качества допада изключително на читателите и се посреща с възторг от викторианската публика, се отбелязва поврат в литературното развитие на вампира. „Дракула“ се превръща в модел за всички по-сетнешни опити, той е, така да се каже, портретът-робот на съвременния вампир — върлуващ нощем, властващ над природните стихии и хората, боящ се от чесън и сакралните християнски символи. Въпреки казаното, този приписван на въображението на Стоукър архитип, въплътил в себе си много елементи от преданията и легендите, в действителност вече е бил разработен в една малко известна немска новела от анонимен автор още през 1860 година — „Тайнственият чужденец“. Приликите между двете произведения са така многобройни и така

поражаващи, щото много от изследователите смятат, че или Стоукър твърде нашироко е заимствал от анонимната новела, или самата тя е мистификация. От друга страна пък много от действащите елементи и в двете произведения са открити в друг един голям роман, пак от анонимен автор — „Вампирът Варни“, публикуван двадесет години преди това — през 1840-та. Заслугата и голямата оригиналност на „Дракула“ и Брам Стоукър е, че въплъщава в повествуването реална историческа личност — румънският войвода Влад Дракула, известен с жестокостта си, човекът, който набучвал на кол своите врагове, и чийто труп изчезнал мистериозно дни след погребението на войводата.

Образът на вампира продължава да търпи развитие. В пиесата на Хамилтън Дийн от 1924 година героят-вампир за първи път облича официално вечерно облекло — фрак с папионка и пелерина, атрибути, които ще станат оттук нататък неразделна част от неговата „екипировка“. Пиесата на Дийн имала такъв огромен успех, че няколко години по-късно преминава Атлантика и седмици наред триумфира блестящо на Бродуей. Изпълнител на главната вампирска роля е Бела Лугоши.

Киното поема хвърлената ръкавица. Първата официална адаптация по романа на Стоукър — „Дракула“ е на Тод Браунинг от 1931 година, която обаче е предшествана от вампирския филм на Мурнау — „Носферату“ от 1922. Темата за вампира се оказва изключително благодатна и затова не буди учудване, че в САЩ чак до края на Втората световна война „Дракула“ вдъхновява много писатели.

През петдесетте години американската култура масово навлиза в Европа. Кристофър Лий поема щафетата от Бела Лугоши. В интерес на истината трябва да кажем, че Дракула не е единственият персонаж, вдъхновил режисьори и романисти. Кармила, на Шеридан Льо Фаню, също е била обект на творчески интерпретации. Но повечето от героите вампири в киното и романите остават верни на модела на Стоукър. Някои автори дори подхващат персонажа от „Дракула“, за да напишат продължение на романа, давайки своето виждане по темата. Така се появяват Реймонд Рудолф и „Архивите на Дракула“, Жанин Калогридис и „Пакт с Вампира“... Някои автори посвещават на вампиризма цели цикли, като Питър Тремайн и неговата трилогия, или пък се забавляват да поставят своя герой в твърде необичайни и невероятни ситуации. Такава е новелата на Манли Уелман, където

Дракула дава геройски отпор на нацистите, окупирали неговия замък... На други пък им харесва да си представят какво би станало, ако Дракула не бе победен... Четвърти омъжват кралица Виктория за него и така цяла Англия е завладяна от вампири! Фред Саберхаген е още по-оригинален в своя вампирски цикъл. Подхващайки романа на Стоукър, той се опитва да предаде нещата от гледна точка на вампира, да обясни как и защо Дракула остава напълно неразбран от Ван Хелсинг и останалите герои на Стоукър... В тази вампирска кампания не са забравени нито Шерлок Холмс, нито дори и Зигмунд Фройд... Цяла плеяда са авторите, разработвали така благодатната тема: Уди Алън, Нанси Колинз, Уитли Стрийбър, Катрин Бигелоу, Том Холанд, Филип Ридли, Денис Етчисън, Антъни Хикокс, Сузи МакКий Чарнас, Харлан Елисън; да прибавим към тях и великолепните филми на Френсис Форд Копола, Жоел Шумахер, филмите по Стивън Кинг, чудесните вампирски цикли на Ан Райс, Катрин Кьоно, Брайън Лъмли, Лайза Татл, Танит Лий, Алън Райън, Кати Коджа, психовампирите на Дан Симънс... всеки един е дал нещичко от себе си за доизграждането на образа на вампира...

И така до 1985 година, когато фантастичното и историята се преплитат с действителността в теорията на американския лекар, доктор Дейвид Долфин, който разтърси световния научен свят, доказвайки, че корените на Злото, корените на мита за вампира най-сетне са открити...

ВАМПИРИТЕ — ДЕЙСТВИТЕЛНОСТ? Каква е всъщност теорията на доктор Долфин? Той смята, че всички поверия и легенди за вампира са възникнали във връзка с твърде рядката наследствена болест на кръвта — порфирия, разпространена единствено в отдалечените и трудно достъпни области на Карпатите, болест, която предизвиква необичайна чувствителност на кожата към слънчевите лъчи с невероятни последствия за организма. Всеки, заболял от тази вродена болест, препредаваща се по кръвно бащино родство, поема огромни рискове, излагайки се дори и за кратко време на слънчевите лъчи, които предизвикват почти мигновена атрофия на кожата. Червените кръвни телца се унищожават и засега само кръвопреливането е единственият ефикасен начин да се спре разпространението на болестта и да се спаси болният. На Балканите,

където болестта е най-разпространена, заболелите много бързо се научили как да се ползват от кръвопускането, което можело да им се отрази благотворно, и компенсирали своята анемия като изпивали в огромни количества животинска кръв. На всичкото отгоре засегнатите от порфирия често страдали и от зъбни деформации — кучешките им зъби се издължавали, необичайно се изостряли, кожата на болните ставала восъчнобледа, застигало ги аномално окосмяване^[1].

Много упоителни вещества могат да предизвикат кризи на порфирия, такова вещество било открито от доктор Долфин в съставките на чесъна. Доктор Долфин смята, че в отдалечените и все още изостанали области на Карпатите, места благоприятни за възникването на всякакви легенди, болните от порфирия и тяхната мания да пият кръв — всичкото това е благоприятствало зараждането на разказите и преданията за вампири и върколаци. А ето какво казва и самият доктор Долфин: „Нощните видения, които вървят наравно с нападенията на вампири, не са нищо друго, освен проявления на спектропатията — болезнен страх от небитието и мрака на нощта. Оттук идват и чувството за подтиснатост и спектралните халюцинации. Както всички страхове, така и спектропатията е заразителна, а това води до епидемичния характер на виденията... В медицинската литература вампиризмът също е интерпретиран като символично проявление на чумата или на човешкия бяс. На вампира, както и на неговия брат — върколакът, — им се носи славата, че могат да предизвикват големи катаклизми — епидемии, наводнения, глад...“

От историята се знае, че по време на чумни епидемии мъртвците били изключително опасни. Понякога, за да не заразят останалите, те са били заравяни набързо и твърде често полуживи, което до известна степен може да обясни състоянието на някои трупове при тяхното ексхумиране. От друга страна симптомите на чумата — бледност, апатия, треска, халюцинации, — са същите като при жертвите на пасивния вампиризм. Тоест, вампиризмът би могъл да бъде или пренасяне на болезненото чувство на страх, или медицински симптоми в зоната на свръхестественото. А навлезем ли и в зоната на психоанализата, не можем да не споменем онези, които народът нарича живи-вампири и които през цялото време са съпътствали историята на нашето общество. Става въпрос за тези личности, които пият кръв, така наречените „крвопийци“, които по

този начин искали да останат завинаги здрави и млади. Консумацията на животинска кръв с подобна цел бе твърде разпространена съвсем доскоро. Луи XI, папа Инокентий VIII, граф дьо Шарлоле изглежда не са се задоволявали само с това — животинската кръв не им се сторила достатъчна, злите езици говорят, че обичали да се освежават с кръвта на деца и млади девизи... А необходимо ли е да си припомним за графиня Елжбета Батори, която през XVI век в замъка си в Карпатите обичала да се къпе в кръвта на своите млади прислужници или да я изпива... Още по-насам във времето изследванията на известните специалисти дракуловеди — Раду Флореску и Реймонд МакНъли, — доказаха, че самият войвода Дракула също обичал да пийва от кръвта на своите жертви... Да не говорим за серийните убийци и манияци... През петдесетте години в Англия Джон Хейг, с прозвището „лондонският вампир“, уби девет души, за да се засити с кръвта им. Той даде началото на така наречената „хематомания“ и днес според специалистите в Съединените щати има над сто и петдесет хиляди души, които се отдават на вампирски обреди и ритуали. Тези живи-вампири са хора като всички нас, произхождат от най-различни социо-професионални прослойки, външно по нищо не можем да ги различим от останалите... Значи все пак те съществуват, те са сред нас, те могат да се завръщат, не само понякога...

Дали всичко това не се дължи на факта, че кръвта открай време е била субстанция, заредена с изключителни символи за човека? Знаем, тя символизира виталната сила и духовната възвишеност. В много религии обаче тя е и символ на нечистото, блудството и покварата, както е при будистите. За други религии, еврейската например, кръвта е едновременно и приемник на душата, и е заредена със зловреда енергия. Често срещано явление у много примитивни племена е да се поглъща кръвта на победения враг, за да се сдобие победителят с неговите добродетели. Кръвта е задължителен елемент на червената и черната магии... Да споменаваме ли и за кръвта на Христос, която била раздадена на вярващите след евхаристията — великото тайнство на причастието?

Ето как можем да си обясним защо вампирът-крвопиец е нападал странстващите по друмищата. Той се е домогвал едновременно до две неща — до телесното (виталната сила) и до

духовното (безсмъртието на душата). Както виждаме, неща съвсем познати и напълно понятни...

Макар никой днес в края на този бурен двадесети век повече да не се плаши от Дракула, макар да сме далеч от вампирските епидемии от XVII век, вампирът-джентълмен, вампирът-съблазнител, накратко — Негово Величество Вампирът — дълбоко се е вкоренил в нашето колективно съзнание. Имайки предвид многобройната литературна продукция на тази все така благодатна тема, както и новите творчески вдъхновения на редица световноизвестни автори, не можем да отречем, че на добре познатото ни „чудовище“ все още му предстои дълъг, граничещ с безсмъртие живот, а това е най-сигурната гаранция, че ние все още го обичаме и все още не сме престанали да треперим от страх и от ужас пред него...

Може би този дълъг, но навярно необходим предговор, стана вече отегчителен. Редно е обаче в края да кажем и няколко думи за автора на книгата, „*Аз съм легенда*“, защото както вампирът (видяхме вече) се е превърнал в легенда, така е легенда в световната литература и самият РИЧАРД МАТИСЪН.

Кой е в действителност той, за каква легенда може да се говори?

Роден на 20 февруари 1926 година в градчето Алъндейл, щат Ню Джърси, заедно с Робърт Блох и Рей Бредбъри, Ричард Матисън всъщност е един от най-значимите творци в областта на фантастиката и хоръра, както и един от малкото все още живи автори-бисери, които с лекота и умение пишат във всички познати жанрове. Още през 1950 година първият му публикуван текст в известното специализирано американско списание *Fantasy And Science Fiction*, разказът - „*Born of Man and Woman*“ („Роден от мъж и от жена“), е имал за времето си ефекта на бомба и се оказва прелюдия към многобройни шедьоври — разкази, новели и романи, — превърнали Матисън в класик на жанра и който за съжаление е все още малко известен на българския читател.

Паралелно с литературната си дейност Ричард Матисън работи твърде тясно с киното и телевизията като сценарист — съответно с продуценти и режисьори от ранга на Стивън Спийлбърг (сценарист е на първия му филм — ДУЕЛ), Джек Арнолд, Род Сърлинг, Роджър Корман... Така той е автор на многобройни сценарии за известни сериали и поредици и може би отгук българският читател ще се

„досети“ за него. Познати у нас са известните по цял свят серии, на много от които сценарист е той — ЗОНАТА НА ЗДРАЧА, АЛФРЕД ХИЧКОК ПРЕДСТАВЯ, СТАР ТРЕК...

Не го пропускат и литературните награди. През 1976 година Матисън печели Световна награда за фентъзи за романа си „Някъде във времето“ (Bid Time Return, 1975); роман, в който млад писател, влюбен във фотографията на отдавна умряла актриса, в резултат на „пропадане във времето и пространството“ успява да срещне своята възлюбена. Романът е филмиран, а главната роля е поверена на Кристофър Рийв. И втори път Ричард Матисън печели Световната награда за фентъзи — през 1990 година, този път за сборника си избрани разкази (Collected Stories, 1989).

Особено продуктивно е сътрудничеството му с режисьора Роджър Корман и AMERICAN INTERNATIONAL PICTURES, датиращо още от 1960 година — годината на тяхната първа съвместна реализация. За Корман Ричард Матисън пише сценарии на филми по разказите на Едгар Алън По: „Падението на дома Ъшер“ (The Fall of the House of Usher, 1960); „Кладенецът и махалото“ (The Pit and The Pendulum, 1961); „Приказки за ужаса“ (Tales of Terror", 1962); „Гарванът“ (The Raven, 1963); няколко сценарии за филми, посветени на самия родоначалник на жанра, Едгар По — „Преждевременно погребение“ (The Premature Burial, 1962); „Маската на червената смърт“ (The Masque of The Red Death, 1964); „Гробницата на Лигея“ (The Tomb of Ligeia, 1965).

Преди време друг един класик в жанра хорър и по-специално в областта на „черната“ фантастика — Хауърд Лъвкрафт беше казал, че „...за да се разтърси дълбоко читателят, трябва да му се внуши усещане не само за ужас, но и да го накараме да усети досега си с неведоми сили, с непознати области, да му се разкажат неща, които да му подействат шоково, въвеждайки го в измерения, с каквито той не е свикнал...“.

Темата за вампиризма е една от любимите при Матисън. Нищо че романът АЗ СЪМ ЛЕГЕНДА е писан още през петдесетте години, героят Робърт Невил е наш съвременник. Със своите терзания, съмнения и авантюри, останал последният „нормален“ човек на Земята, той се оказва своего рода окован във веригите на собственото си съществуване — жив мъртвец, но много по-богат душевно, по-

изтънчен емоционално от много други мъртъвци... А оттук и главната идея в романа: смъртта не е край, а алтернатива на живота. Макар и под формата на легенда, смъртта е друго измерение на тленното. Към края на романа авторът с прискърбие ще констатира печалния факт, че понятието за „нормалност“ има смисъл само за мнозинството, то е норма на мнозинството, а не на отделната личност... Нещо напълно познато ни в наши дни. Така романът поставя редица важни за съвременника въпроси, свързани с характера и значението на религията, за Доброто и Злото, за жертвите, които принасяме пред олтара на човешкото безумие и прогреса...

Някои критици поставят Ричард Матисън между Едгар По и Достоевски, други търсят паралели с картините на Йеронимус Бош, трети навярно ще открият родствена прилика с капричиите на Е.Т.А.Хофман... Тези сравнения безспорно добавят по-ясни черти към портрета на Матисън, но над всички тях витае все пак изречението на Мопасан: „Няма по-чудесна страна от мозъка на големия писател!“ Тази тотална сетивност придава напълно самобитно звучене на романа, а на нас като читатели не ни остава нищо друго, освен да благодарим на Матисън за писателския му талант, разкрепостеното въображение, острото му чувство за напрегнато действие и... да чакаме нови срещи с неговото творчество, с теми дълбоко познати ни, но разработени по нов и оригинален начин...

[1] Порфирия /мед./ — така е в действителност: при тази наследствена аномалия се наблюдават редица смущения и тежки кожни поражения при излагане на слънце, поради рязко повишената свръхчувствителност към слънчевите лъчи. След първоначалните обриви се развиват язви, белези, тежки израждания на изложените на слънце крайни части, оплешивяване, дистрофични промени на ноктите. Наблюдава се и хипертрихоза(свръхокосмяване) по крайниците, зачервяване и издължаване на зъбите, по-късно настъпва и хемолитична анемия и спленомегалия. /бел.прев./ ↑

АЗ СЪМ ЛЕГЕНДА

ЧАСТ ПЪРВА

ЯНУАРИ 1976

Когато небето се оказваше ниско и схлупено иззад надвисналите пепеляви, оловносиви облаци — точно както бе в тези дни, — Робърт Невил невинаги си даваше сметка за приближаващите вечерни часове и понякога *те* изведнъж можеха да изникнат на улиците, преди той да се е прибрал у дома.

Ако все още му беше останал разсъдък и можеше да преценя, той навярно щеше да успее приблизително да изчисли мига на *тяхното* появяване. Ала за съжаление у него продължаваше да тлее навикът да се ориентира по окраските на небето и сега, в схлупеното, навъсено време, този метод се оказваше напълно безрезултатен. Ето защо тези дни той предпочиташе да не се отдалечава много от дома си...

С цигара, провесена в ъгълчето на устните, той направи обиколка на къщата. Огледа внимателно прозорците — искаше да се увери, че всички заковани дъски са си на мястото. Понякога, след някои изключително ожесточени атаки, много от тях биваха разцепени или наполовина изтръгнати. В такива случаи трябваше да ги заменя с нови, а той ненавиждаше подобни изморителни процедури. В този ден липсваше само една.

„Странно!“ — прокрадна се в съзнанието му...

В дворчето зад къщата провери парника и резервоара за вода. Мисълта, че *те* ще се нахвърлят на резервоара, а стъклата на парника ще изпочупят с камъни, беше заседнала в ума му. Тогава щеше да се наложи и тях да заменя.

За щастие все още бяха непокътнати, цели.

Той се върна в къщата за чук и пирони. Докато отваряше входната врата, хвърли бегъл поглед на привидението, отразило се в напуканото петнясало огледало, което сам бе приковал на вратата в антрето няколко месеца преди това. Още два-три дена най-много и

нащърбените парчета сами щяха да паднат. „Да падат...“ — рече си. Това щеше да е последното огледало, което окачваше. Ползата от него бе никаква. Може би на негово място трябваше да окачи плитка чесън... Точно така, сплитовете чесън винаги действаша...

С бавни крачки той прекоси смълчаната дневна и сви наляво в малкото коридорче, което го отведе до спалнята.

Преди време същата тази стая бе обзаведена с вкус и желание — но това бе някакво друго време, отдалечено и безвъзвратно отминало. Сега стаята бе станала просто още едно използваемо помещение. Леглото и бюрото на Невил заемаха толкова малко място, че спалнята се бе превърнала в своего рода ателие. Цялото пространство край една от стените бе заето от огромен тезгях, към който бяха прикрепени тежък лентов трион, дървен струг и шмиргел. Другите инструменти, които използваше, ако от време на време му влизаха в употреба, Невил бе окачил на стената върху набързо скован рафт.

Грабна чука, измъкна няколко пирона от стара, прогнила каса и излезе да закове счупената дъска на прозореца.

Когато свърши, за миг той застина неподвижен пред къщата. Очите му засноваха по Симарън стрийт и се възряха в злокобния хоризонт. Улицата тънеше в глухо мълчание. Край дома му зловещо стърчаха порутените овъглени останки на съседските къщи, които сам беше опожарил, за да *им* попречи да се прехвърлят от техния върху неговия покрив...

Въздъхна, пое глътка въздух и се прибра.

Захвърли чука върху дивана в дневната, запали нова цигара, вдъхна дълбоко хладния дим. Отвори бутилката, сипа си в една чаша, отпи глътка. Едва по-късно се реши да отиде в кухнята и пооправи поне малко царящата там бъркотия. Знаеше, че бе крайно време да изгори картонените чинии, да избърше основно напластилата се по мебелите прах, да почисти умивалника, тоалетната, банята, ваната, да смени чаршафите в леглото..., но нямаше смелост. Може би защото бе мъж, защото бе сам, а и всичките тези неща вече нямаха никакво значение за него...

Беше почти обяд.

Невил бе седнал в парника и пълнеше панера с чесън. В началото от миризмата му усещаше пристъпи на повдигане, но сега, когато тя се

беше просмукала във всички кътчета на къщата, във всяка една фибра и тъкан на дрехите си, както си мислеше, дори в плътта му, той не ѝ обръщаше вече внимание. Когато насипа достатъчно скилидки, Невил се върна в кухнята. Засуети се малко, после се реши — изтръска съдържанието на панера върху плота на мивката.

Завъртя електрическия ключ. Светлината се поколеба, после на талази обля стаята. Робърт Невил мрачно въздъхна — отново нещо не беше наред, за сетен път нещо куцаше в цялата работа... Май пак щеше да се наложи да задълбава в оня противен наръчник и пак да проверява електрическата инсталация, сигурно пак щеше да е необходимо да сменя генераторния агрегат...

Мърморейки недоволно, той придърпа един стол край мивката, взе нож и приседна. Една по една започна да нарязва луковиците чесън на две. Лютивата им силна миризма изпълни цялата стая. Когато стана непоносима и когато парливи сълзи набраздиха в тънки вадички бузите му, Невил включи климатика. Така като че ли бе по-добре. После взе шиша за лед и захвана да пробива всяка отрязана половинка, след което да ги нанизва всичките на тънки телени жици. Когато направи двайсет и пет подобни наниза, спря. Отпусна ръце. В първите дни окачваше нанизите чесън по прозорците. Това обаче не *ги* смущаваше, не *им* пречеше да хвърлят камъни отдалече и да чупят стъклата. В крайна сметка той се беше самозазидал: бе заковал прозорците с дъски. По-добре да превърне къщата в тъмна и зловеща гробница, отколкото да гледа как стъклата летят в отломъци из стаите редом с бомбардиращите го камъни... А след като инсталира и климатиците, бе станало по-поносимо. Всъщност, човек свиква с всичко, когато му се налага.

Щом наниза най-сетне и усука на плитки всички скилидки чесън, той излезе навън. Провеси нанизите по прозорците като надиплени броеници, смъкна старите, които вече бяха загубили острата си миризма. Два пъти седмично му се налагаше да повтаря тази операция. Е, докато измислеше нещо по-добро, това щеше да е неговият преден крепостен вал...

Следобедът премина в изработката на колове. Използваше най-често дебели дървени клинове, които нарязваше на парчета от по

трийсет сантиметра дължина, преди да ги подкастри в единия ъгъл, да наточи добре острието, докато стане остро като на меч.

Работата бе монотонна и изморителна. Горещите дървесни стърготини се лепяха по кожата, проникваха в дробовете му, стържеха в гърлото, давеха го, караха го да кашля. И колкото повече се блъскаше, толкова повече му се струваше, че никога няма да свърши. Уж беше наострил невероятно много колове, а те никога не стигаха, все липсваха... Преди няколко дена бе забелязал, че и дървеният материал намаляваше...

Естествено, всичките тия неща го потискаха. Щеше му се да измисли, да използва други прийоми и методи за борба срещу *тях*, но *те* никога не го оставяха на спокойствие, не му позволяваха да си отдъхне и поразмисли... Докато работеше, обикновено слушаше плочи на грамофона: Третата, Седмата и Деветата симфонии на Бетовен. Поне това му доставяше истинско удоволствие. Беше щастлив, че навремето майка му бе възпитала у него любов към музиката. Сега, когато бе на трийсет и шест и сам, музиката му помагаше да превъзмогне ужасната празнота на часовете и дните.

След четири вече не можеше да устои на желанието да поглежда от време на време към стенния часовник. Работеше мълчаливо, стиснал устни и неизменната цигара, виснала в единия ъгъл. Четири и четвърт. Четири и половина. Пет без четвърт...

Светлината на късния мрачен следобед бързо помръкваше.

Още един час и *те* щяха да се появят, отново и отново. Щяха да изникнат като че от небитието пред къщата... Отвратителни копелета...

Веднага щом нощното тъмнило на талази се спуснеше...

Беше застанал пред отворения огромен хладилник, чудейки се какво да си приготви за вечеря. Уморените му очи лениво се местеха от късовете нарязано месо към замразените зеленчуци, от самуните хляб към пастетите и кремове. Реши най-сетне да си направи агнешки котлети с боб, измъкна кутийка портокалов шербет, бутна вратата на хладилника с лакет. После отиде до струпаните чак до тавана камари с консерви, взе още една кутия с доматиен сок и напусна кухнята, която

преди време бе владение на Кати, а за него само място, където да си напълни стомаха.

Остави чинията на масата в кухнята, за сетен път погледна стенния часовник. Шест без двадесет. Мигът приближаваше...

Наля малко вода в една тенджерка, постави я на котлона. Докато приготвяше агнешките котлети, водата кипна. Изсипа вътре замразения боб от консервата, а после внезапно го осени мисълта, че повредата в генераторния агрегат може би е била причинена от електрическата печка.

Отрязва две дебели филии, наля си чаша доматиен сок. Седна край масата, отново стрелна с поглед стенния часовник. Копелетата скоро щяха да се появят.

Когато изпи доматиения сок, отиде до входната врата. Открехна я внимателно, направи няколко крачки навън. Високо над него небето тъмнееше, дневната светлина изтляваше. Първите сенки на нощта злокобно го заобгръщаха. С настъпването на вечерта бе станало похладно. Невил обходи с поглед Симарън стрийт. Студен полъх разроши косите му. Най-отвратителното в цялата работа бе, че в подобно схлупено, кучешко време не можеше да се разбере кога *те* щяха да се появят...

В края на краищата, *тяхното* присъствие бе за предпочитане пред ужасните пясъчни бури!

Той се извъртя на пети, върна се обратно в къщата, затвори и заключи вратата, намести тежкото стоманено резе. Влезе в кухнята, спря електрическата печка, извади котлетите от фурната. И тъкмо когато се готвеше да приседне край масата, най-неочаквано застина. Шест и двадесет и пет, това бе *техният* час днес...

Отвън Бен Кортман го викаше:

— Невил, излез, Невил!

Робърт Невил се отпусна с въздишка до масата и се зае с вечерята.

Беше в дневната, опитваше се нещо да прочете. Беше си налял уиски с вода, държеше чашата в ръка. Грамофонът кънтеше, увеличен почти до краен предел.

Въпреки това продължаваше да *ги* чува отвън. Сякаш бяха неведома сила, той долавяше техния шепот, тътренето на краката им в мрака нагоре-надолу, чуваше техните викове, караниците помежду им. От време на време тежък камък блъсваше засрашително, запратен по кепенците на прозорците, които пропукваха, но не поддаваха. Понякога се извиваше протяжният вой на куче. *Те* отново се бяха върнали, бяха дошли, а целта им бе същата...

За миг Робърт Невил затвори очи, стисна устни, запали поредна цигара. Ако имаше достатъчно свободно време, щеше да изолира къщата от всякакви шумове. Така навярно животът щеше да е по-поносим, след като нямаше да *ги* чува. Цели пет месеца бяха изминали и през цялото това време той беше нащрек... Впрочем, вече не *ги* и поглеждаше. Жените обаче бяха забелязали промяната в поведението му и с неприлични жестове, с изкусителни омайни гласове се бяха помъчили да го изкарат навън. Не, той предпочиташе да не присъства повече на всичкото това...

Остави книгата — ръководство по психология, — и под звуците на разливащата се от грамофона мелодия защура неவிждащ поглед по излинелия килим. Опасенията и мислите му витаеха около странни неща. Замисли се, например, дали не би могъл да натъпче памук в ушите си, за да не *ги* чува, но по такъв начин щеше отведнъж да отреже и трелите на музиката. После, имаше и нещо друго, не искаше да се оставя *те* да го водят, да му налагат какво точно да прави, не искаше безропотно да им се подчинява... Отново стисна очи. „Най-лошото е с жените!“ — заключи... Безсрамните им жестове и заемани пози, предизвикващи го и надяващи се той да *ги* забележи в тъмното и да се реши да излезе най-сетне...

Мисълта за това бе завладяла изцяло съзнанието му.

Мразовити тръпки пролазиха по гърба му. Всяка вечер се повтаряше едно и също. Четеше, слушаше музика, после най-неочаквано потъваше в мечтания как да изолира от шума къщата, как да се предпази от пагубното влияние на жените. И как въобще да се отърве от обсебващата го все повече мисъл за тях. Демонични пламъци се подпалиха в най-потайните кътчета на душата му. Всичките тези неща му бяха познати — дразнеше го най-вече неспособността му да се овладее. Мисълта за това го разяждаше, влудяваше го дотолкова, че в един момент той повече не можеше да се сдържи на едно място,

болката се разразяваше. Тогава започваше да снове с тежки крачки и стиснати юмруци из стаята като мечка в клетка. Приискваше му се нещо да хапне, да си пусне някой филм или да се напие до самозабрава, да увеличи още повече звука на грамофона..., да направи каквото и да е, щом като нещата бяха решили да тръгнат на зло.

Усети как мускулите в стомаха му се свиха болезнено. Отново взе книгата, опита се да поднови четенето, засрича мъчително всяка една думичка. След малко книгата пак се изплъзна. Не, никакъв роман не бе в състояние да потуши онзи огън, който бушуваше у него. Посланието на вековете бе неспособно да назове нямата болка, изгаряща плътта му. И това го караше да беснее, довеждаше го почти до ръба на нервната криза. Защото беше проказа, защото унизяваше човешкото му достойнство. Разбира се мъчещото го желание, обсебило го изцяло, бе съвсем естествено. Той обаче нямаше изход. *Те* го бяха обрекли на самота и трябваше да свиква с нея.

„Имаш все още разсъдък, нали? — окуражаваше се понякога. — Използвай го тогава, измисли нещо!“

Той увеличи докрай грамофона, насили се да прочете цяла една страница без прекъсване, но не можа. Не успя да продължи дори и един ред.

Защо *те* не го оставяха на мира, защо не му даваха нито миг покой? Нима *те всички* си мислеха, че ще могат да го измамат? Означаваше ли това, че *всички те* бяха толкова глупави? И защо всяка нощ *те* продължаваха да прииждат, да се връщат отново и отново пред дома му? Цели пет месеца бяха изминали... Нима *те* не можеха да се откажат, нима не можеха да опитат някъде другаде?

Стана. Отиде да си налее още една чаша уиски. На връщане, тъкмо докато присядаше, чу как тежките камъни като внезапна градушка изтрополиха по покрива, после се изтърколиха зад къщата. Шумът от падането бе заглушен от гласа на Бен Кортман, който продължаваше неистово да крещи:

— Невил, излез, Невил!

„Някой ден ще го пипна това копеле! — закани се той, отпивайки глътка от парливия алкохол. — Ще му набуча кол в гърдите, специално за него ще го приготвя — от най-дебелия ясен, по-дълъг от другите и с панделка!... Мръсникът му с мръсник...“

Утре... Да, утре щеше да изолира къщата. Стисна юмруци, ставите на ръцете му побеляха, изпукаха. Не, не трябваше да мисли повече за тия жени...

Всъщност, ако не *ги* чуваше, дали наистина щеше да престане да мисли за тях? Утре, утре щеше да...

Звучите на „*Чулавата година*“ на Роджър Лей изпълниха стаята.

В пристъп на ярост той скочи като обезумял, изтръгна плочата от грамофона и я начупи в коляното. Отдавна изпитваше неистовото желание да го направи. С вдървени крака се повлече към кухнята, изхвърли натрошените парчета в коша. После задълго остана там, неподвижен в гранивия мрак, със затворени очи и стиснати зъби, запушил ушите си с ръце.

— Оставете ме на мира!... — изкрещя. — *Оставете ме най-сетне на мира!*

Ала нищо не можеше да направи. Ноцем *те* бяха по-силните.

Дори не си заслужаваше и да опитва — ноцта бе *тяхното* царство... Единственото, което му оставаше, което зависеше от него самия, бе да си легне, да затъкне с восък ушите си и да зачака процеждането на първите проблясъци на зората иззад затъмнените прозорци. Както правеше всяка нощ...

Бързо, насилвайки се да прочисти съзнанието си от каквото и да било, той се шмугна в спалнята. Съблече се, нахлузи долницето на пижамата, хлътна в банята. Никога не обличаше горницето — беше му навик, останал от войната в Панама. Надигна се, огледа изпъчените си гърди в огледалото и татуираното разпятие, което ги красеше — спомен от едно безпаметно напиване в панамската столица. А може би тъкмо нему дължеше живота си? Зачетка зъбите с усърдие. Да, полагаше изключителни грижи за зъбите, защото сега вече сам си бе зъболекар. Можеше да пренебрегва много други неща, но не и здравето си. В действителност и него беше занемарил — пиеше прекалено.

След като угаси навсякъде, той се върна в спалнята. Леглото беше посипано с дървесни стърготини. Изтръсквайки завивката си каза, че трябва в най-скоро време и без да отлага да направи някакъв заслон между тезгяха и кревата...

Легна, затъкна ушите си с восъчните топчета. Чак тогава най-сетне се възцари тишина. Угаси осветлението, започна да се върти. Фосфоресциращият циферблат на будилника показваше едва десет.

„Какво пък — помисли си, — така ще се събудя по-рано!“

И зачака съня.

Но тишината не му беше достатъчна. Той продължаваше да *ги* вижда отвън. Бяха същите, както винаги — онези, с мъртвешкобледите лица, които, притаени в мрака отвън, бродеха като хищници край дома му и търсеха неизтощимо някакъв начин да проникнат отвътре, да стигнат до него, да го докопат. Несъмнено, много от тях бяха приклекли като свирепи вълци в засада, вторачили очи в къщата, дебнеха го, причакваха го с тракащи зъби. После се бяха появили и жените...

Пак ли те? Пак ли щеше да мисли за тях? Отново ли щяха да тровят съня му?

Той забодя лице в хладната възглавница и наум занарежда молитвите, които всяка нощ си повтаряше: „Господи, благословен да си, направи така, че зората по-скоро да дойде!“

По-късно засънува Вирджиния и вик наруши безпокойните му видения. Пръстите му трескаво се вкопчиха в чаршафите, сякаш бяха нокти на звяр.

* * *

Будилникът прозвъни в пет и половина.

Най-напред Робърт Невил запали цигара, всмукна и чак след това се надигна от кревата. Отиде във всекидневната, все още тънеща в полумрак, и погледна през шпионката на вратата.

На моравата пред къщата призрачните силуети приличаха на мълчаливи часовои. Докато *ги* наблюдаваше, някои от тях започнаха да се отдалечават и той *ги* чу как настървено и ядовито се караха.

Поредната нощ си отиваше.

Той се върна в спалнята, светна, облече дрехите си. Докато навличаше ризата, чу Бен Кортман за последен път да го призовава:

— Невил, излез, Невил!

И това бе всичко. Вече знаеше, сега *те* всички щяха да си отидат, по-слаби, отколкото предната привечер, когато бяха дошли. Освен ако не посегнеха на някого от *своите*. Да, *те* често го правеха. Сред тях

нямаше никаква солидарност, единомислието им бе непознато. Водеше ги единствено инстинктът.

След като се облече, Невил приседна върху кревата и набързо нахвърля на един лист разпределението за деня:

Да потърся нов дървен струг у Сиърс.

Вода.

Дървен материал (?)

Както винаги...

Закуси надве-натри (чаша портокалов сок, препечени филийки и две чашки кафе), като в същото време се укори: трябваше да отделя повече внимание на храненето, както и на самата храна. Трябваше да е по-питателна... После си изми зъбите грижливо, с усърдие.

„Това поне е добър навик!“ — каза си, но по-скоро, за да се окуражи и да приповдигне самочувствието си.

Когато излезе, погледът му се втренчи в небето, което се бе прояснило. Почти нямаше облаци. Значи днес можеше спокойно да се отдалечи от къщата... Огледалото, което бе заковал на входната врата, бе паднало, както бе и предвидил. Щеше да се заеме с него по-късно.

Навън, проснато върху тротоара, лежеше някакво тяло, а до него още едно, наполовина скрито под трънаците на живия плет. И двете тела бяха на жени. Почти винаги бяха жени.

Той изкара камионетката от гаража, смъкна задната каната. Нахлузи дебели гумени ръкавици, след което се върна при труповете. Докато ги пренасяше в каросерията, си помисли, че на дневна светлина, макар и да бяха от *онези жени*, в момента у тях нямаше никакъв сексапил, нищо съблазнително. Във вените им навярно не течеше и капчица кръв — чисто и просто те бяха две мъртви, вмирисани риби.

После обходи моравата и събра всички нахвърляни камъни, натъпка ги в една платнена торба, нея също метна в каросерията на камионетката. Чак след това свали ръкавиците.

Върна се в къщата. Изми си ръцете и напъха в картонен плик приготвената от по-рано закуска, която щеше да вземе със себе си: два сандвича, сладкиши и термос с горещо кафе. Нямаше да му е излишно. После измъкна една раница и я напълни с приготвените от предния ден колове. В презрамките на панталона затъкна чука. Излезе, като внимателно заключи вратата зад себе си.

Тази сутрин нямаше да си пилее времето и да търси Бен Кортман. Имаше да свърши куп други неща. Сети се, че трябва да шумоизолира къщата, ала явно и това трябваше да почака, щеше да се заеме с тая работа някой друг ден. Някой ден, когато небето отново се схлупи.

Първото, което си беше записал в списъка, бе да отиде у Сиърс и да потърси нов дървен струг. Но най-напред трябваше да се отърве от телата, естествено...

Включи двигателя и подкара камионетката към Комптън булевард. Там сви надясно, продължи на изток сред смълчаните къщи и паркираните пред тях извехтели коли. Не се мяркаше никой. Всичко бе пусто и празно, голо мъртвило.

Погледът му се плъзна към индикатора за гориво. Резервоарът бе пълен до половината, но щеше да е благоразумно да се отбие в гаража на Уестърн авеню и да го напълни догоре... Реши и го направи. И понеже така или иначе бе на пустата бензиностанция, възползва се от случая да провери нивото на маслото, водата и налягането на гумите. Както обикновено, всичко беше наред.

За колата също полагаше изключителни грижи. Не можеше да поема риска за каквато и да е авария, вследствие на която да не успее да се прибере преди здрачаване...

Ако някой ден това му се случеше, можеше да е краят.

Пое отново из плетеницата криволичещи, пусти улици. Никъде не се виждаше жива душа. Но Робърт Невил знаеше къде да ги намери.

Огънят продължаваше да гори. Когато колата съвсем наближи, Робърт Невил нахлузи ръкавиците и противогаса. Тлъсти, черни къдели дим се извиваха нагоре от огромната яма, изкопана още през 1975 година.

Той спря и скочи от камионетката, бързайки да приключи с досадната, угнетяваща работа. Завлече единия труп до рова, избута го с крак вътре. Тялото се прекатури по склона, затъна в непривична поза върху надигналата се купчина тлеещи останки на дъното. Дишайки тежко, Невил се върна при камионетката. Дори и с противогаз имаше чувството, че се задушаваше... всеки път, когато идваше тук. Вторият

труп се свлече по същия начин, подир него се изтърколи и торбата с камъни.

Колата пое по обратния път.

След като тлеещото бунище остана далече отзад, Невил смъкна ръкавиците и противогаса, запрати ги в дъното на кабината. Надвеси се през прозореца и пое с пълни гърди свежия въздух. Иззад седалката напипа манерката, която винаги беше до него. Отпи глътка уиски, запали цигара. Хладният дим изпълни дробовете му, успокои го.

Ходеше до ямата-крематориум всеки ден в продължение на седмици и всеки път му ставаше зле. Споменът за Кати, чиито тленни останки също бяха там някъде долу, го караше да губи разсъдък...

На отклонението за Ингълууд той спря пред една бакалия с намерението да вземе няколко бутилки минерална вода. Още с влизането в пустия магазин зловонният дъх на отдавнашна тлен, на разложени и изгнили храни го блъсна в ноздрите. Невил застина, повесил ръце покрай тялото, но въпреки всичко тръгна между затъналите в дебел слой прах рафтове, едва сдържайки погнусата си.

Намери касетките с минерална вода в дъното, край една врата, водеща към стълбището. След като пренесе всички бутилки в камионетката, той се върна при вратата, отвори я и се заизкачва по стъпалата. Може би собственикът на магазина беше на горния етаж; защо да не провери и евентуално веднага да премине към следващата точка в програмата си?

Имаше двама от тях. Просната на един диван, в дневната лежеше жена на около трийсет години в широка домашна роба. Гърдите ѝ леко се повдигаха и отпускаха. Очите ѝ бяха затворени.

Ръцете на Невил за миг замръзнаха неподвижни, преди да стиснат здраво чука и кола. Винаги, винаги му беше трудно, когато те бяха живи — особено с жените...

Спящата нададе кратко, мъчително и дрезгаво хъркане, краката ѝ бавно и сънливо проритаха. Отправяйки се към съседната стая, Невил долови шум зад гърба си, подобен на пусната течаща вода. Не се обърна, знаеше вече какво е.

„Какво друго мога да направя?“ — запита се.

За момент спря пред прага на спалнята. С пресъхнало гърло и свито сърце загледа креватчето край прозореца. Дишането му стана

трескаво и прекъслечно. Приблужи, наведе се над заспалото момиченце.

„Защо всичките трябва да ми напомнят за Кати?“ — изникна в съзнанието му, докато с треперлива ръка вадеше поредния кол.

Завивайки към магазина на Сиърс, Невил се опитваше да направи равносметка на всичко дотук, както и да намери отговор на един друг въпрос, който отдавна го мъчеше: защо единствено дървените колове даваха така желанния ефект? Каквото и да бе, въпросът го накара да се усмихне: вече цели пет месеца мъчеше съзнанието му и влачеше след себе си още един — как, по дяволите, да успява винаги да ги засегне точно в сърцето? Защото именно по този начин трябваше да ги убива. Доктор Буш го бе заявил съвсем категорично. Така или иначе, Невил плуваше в море от съмнения и догадки, нямаше си никакво понятие от анатомия...

Свъси вежди. От толкова време се занимаваше с тази отвратителна, гнусна работа, без досега да е успял да намери отговор на подобни угнетяващи го въпроси. А трябваше спокойно да седне и да обмисли нещата, да огледа отвсякъде проблемите, преди да се опита да ги реши... Трябваше да действа методично, научно...

„Впрочем, не би могло да бъде и иначе! — хрумна му. — Това е точно почеркът на стария Фриц! Явно добре ме е възпитал...“

Старият Фриц беше баща му. Невил не се разтапяше от прекомерна синовна обич към баща си и ненавиждаше всичко, свързано с неговото логическо мислене. Чак до последния си ден старецът беше оспорвал съществуването на вампирите...

Невил бързо се ориентира в магазина на Сиърс. Намери дървения струг и го натовари в камионетката, после се зае да оглежда сградата.

В мрачната влага на мазето откри още петима от тях. Бяха се скрили в най-тъмните ъгли. Намери и още един, който пък се беше напъхнал в огромен, развален хладилник. Невил за малко не избухна в луд смях: мястото му се стори твърде странно за укритие — готов, емайлиран ковчег. Направи каквото се очакваше да направи. Малко покъсно се замисли над хипотезата, че всъщност той живееше в свят, в

който повече нямаше да има възможността да се смее на воля. Едва ли щяха да му се предоставят подобни случаи: чувството за хумор тук просто отсъстваше.

Към два следобяд изгълта набързо сандвичите. Стори му се, че дори и те бяха пропити с миризмата на чесън. Нищо чудно! Сигурно беше така. Това пък за сетен път го накара да се запита по какъв начин чесънът упражняваше непривичното си въздействие върху *тях*? Ясно беше — миризмата му *ги* отблъскваше. Но *защо*? Всичко, свързано с *тях*, беше толкова странно: *те* се криеха през деня и излизаха единствено нощем, чесънът *ги* държеше на разстояние. Той трябваше да *ги* убива с дървени колове от ясен, а *те* като че ли изпитваха панически ужас при вида на разпятия и огледала... Да, тъкмо огледала. Според легендата, образът им не можеше да се отрази в огледало. Впрочем, той знаеше, че това не бе вярно, както не бе истина и твърдението, че *те* можеха да се превръщат в прилепи. Всичките тези брътвежи бяха злокобни поверия, безумни в светлината на логическото познание, които неговите лични наблюдения опровергаваха. Също толкова смешно бе и твърдението, че *те* притежаваха възможността да се превръщат във върколаци. Несъмнено, някъде може би наистина имаше вълци-вампири, беше ги виждал и чувал да вият в дълбоките нощи край дома му при пълнолуние... но те си бяха просто вълци... Нищо повече.

А може би, склещен от живия пръстен на ужаса, който го заобикаляше, само на него му се искаше да бъде така?

Невил гръсна глава.

„Помъчи се да мислиш за друго! — нареди си. — Все още не си приключил с всичко, още не си готов!“

Е, най-вероятно щеше да дойде денят, когато и тези проблеми щяха да намерят своето разрешение. Един по един щеше да ги отхвърля като остарели, никому непотребни вещи. Но сега все още бе прекалено рано. Той наистина още не беше готов. А и без това имаше достатъчно други грижи...

След като се нахрани, той започна да обикаля из къщите.
Използва всички приготвени колове.

Беше взел със себе си четиридесет и седем.

Силата на вампира се състои в това, че никой не вярва в неговото съществуване.

„Благодаря ви, все пак, доктор Ван Хелсинг^[1]!“ — каза си Невил, затваряйки „Дракула“.

Беше седнал край библиотеката, заслушан във Втория концерт за пиано на Брамс, с неизменната чаша уиски в дясната ръка и цигара в устата.

Така-а-а, значи бе истина. Всъщност, книгата бе невероятна смесица от суеверията на цял един свят и прокобна литература, но поне едно-единствено изречение се бе оказало вярно — навремето никой не беше повярвал във вампирите, а как можеш да се бориш и да преодолееш нещо, в което не вярваш? Такова бе положението. Дълго вампирите бяха считани за средновековен, среднощен мит, за безплътни и безлики същества, способни единствено да вдъхновят някой творец на мрачни писания. Вампирите бяха минало, сюжет за популярни списания и филми на ужасите. Отживяло суеверие, което се предаваше през вековете...

Въпреки всичко, в основите на тази легенда беше залегнала истина, само че никой не бе имал възможността да се увери в това. Разбира се, бяха плъзнали съмнения дали този мит не почива на нещо действително, дали няма своите реални измерения и обща първопричина... Но да се осмелят да повярват в *това*! Никога! Защото *това* си беше чиста измислица, естествено, *това* не можеше да е вярно, нали? Само че преди още науката да се бе захванала с тълкуване на легендата, самата легенда бе оборила науката и всичко научно.

За съжаление не можа да намери дървен материал, необходим за нови колове. Не провери генераторния агрегат. Не измете останките от счупеното огледало. Не вечеря. Нямаше апетит. Всъщност, в това не се криеше нищо обезпокоително, нито учудващо, нито пък му се

случваше за пръв път. А и как, след всичкото, което бе вършил преди и след обяд, да седне с леко сърце край масата и да вечеря? Не можеше да го направи дори и след пет месеца подобен живот... Спомни си за единайсетте, не, дванайсетте дечица, които бе убил следобеда... Изпи уискито на две глътки. Примига с очи, стаята се олюля под краката му.

„Напил си се, старче! Става ти черно пред очите!“

Е, добре... И какво от това? Нямахше ли основателни причини да се напие?

Захвърли книгата в другия край на стаята.

„Лека нощ, Ван Хелсинг, Мина, Джонатан, Графе^[2]... Лека нощ, илюзорни създания, изплували от легендата. Лека нощ, скверни творения, плод на измислици по зададена тема...“

Ироничният му смях замря в гърлото. Отвън Бен Кортман го викаше.

„Идвам, Бен, идвам! — изрече си. — Нека само си облека смокинга...“

В края на краищата, *защо пък не?* Защо да не излезе? Това бе най-сигурният начин веднъж завинаги да приключи с *тях*... преди мракът да обгърне живота му...

Достатъчно беше да стане *един от техните, от Неживите!* Простотата на подобен развой на нещата го порази. Да, в действителност *защо пък не?* Защо да страда толкова, когато бе достатъчно само да отвори вратата и да направи няколко крачки навън..., за да потъне в неизмерим покой? Беше му трудно да си отговори. Вярно е, съществуваше някаква минимална възможност някъде другаде да има и други като него, които също по подобен нему начин да се опитват да оцелеят с надеждата да намерят някой ден свои подобни, хора от своята раса. Но как да ги открие, при положение че отстояха, да речем, на повече от един ден път от дома му?

Наля си друга чаша уиски.

Окачвайки плитките чесън по прозорците, защитавайки парника, изгаряйки *техните* трупове, избивайки *ги* един по един, той бавно намаляваше *техния* брой. Но защо трябваше да се заблуждава? Досега никога не бе срещал себеподобен, никога не бе виждал *нормален* човек...

Отпусна се тежко върху един стол.

„Значи така — замисли се, — ето ме тук, седнал на стола като последния малоумник, заобиколен от армия кръвопийци, чието единствено желание е да се заситят с хемоглобина ми... Добре-е-е, ами тогава, наздраве, момчета, отдавам ви се, аз черпя!“

Гримаса разкриви линиите и извивките на лицето му.

„Копелета! Кучи синове, ще ви избия един по един, преди да капитулирам!“

Ръката му стисна чашата и я счупи. С обезумял поглед той загледа пръсналите се стъкълца по килима и парчето, врязало се в дланта му, където кръвта се размесваше с уискито в странен коктейл. Ето, така щеше да ги привлече, с разранената си ръка!... Малко остана да отвори вратата и да им размаха кървясалата си длан, но само за да чуе настървения им жалостив вой. После го смразиха ледени тръпки и той затвори очи.

„Не затъвай в глупости, старче! — каза си за утеха. — Иди и се почисти, бинтовай си ръката!“

Завлече се в банята, изми се и грижливо дезинфектира раната, направи превръзка. После се върна в дневната, пусна плоча на грамофона, запали нова цигара за успокоение.

„Какво ще правя, когато ми свършат пироните за ковчези?“ — запита се, следейки с поглед кълбенцата дим, които се диплеха към тавана... Всъщност, почти нямаше вероятност да се стигне дотам. Стотици кутии с пирони имаше в шкафа на Кати... Не! В долапа на *кухнята*. Трябваше да внимава, да не произнася някои имена... Да не *се сеца* за името на Кати.

Някога това бе стаята на Кати!...

Бе пуснал на грамофона „*Горестна възраст*“, на Ленард Бърнстейн. Горестна възраст... Ленард... Скъпи ми, Лени, изпитвал ли си какво е това горест? Ще ми се да ти представя Бен Кортман... Как ще си подходите само: Лени и Бени...

„Уважаеми, композиторе, представям ви един *разложител*...“

Прекрасна история, няма що!... Или пък тази:

„Мамо, мамо, като порасна искам да стана вампир като татко!“

„Разбира се, скъпичко, обещавам ти!“

Чашата му отново бе празна. Напълни я с лявата ръка, дясната го болеше. Да върви по дяволите трезвеността! Да вървят по дяволите и трезвите, разумни мисли!

Стаята постепенно се завърташе край него, подобно на жироскоп^[3]. Усещането бе странно. Той отново загледа с празен поглед чашата, грамофона. Отвън *те* бродеха, шептяха *помежду си*, отвън *те* го очакваха. „Горките вампири! — изтръгна се от устата му. — Горкичките ми чудовища, как може да сте толкова клети, окаяни, толкова зажаждали за кръв?...“

После лениво и назидателно надигна пръст.

„Приятели мои, ако тази вечер аз скланям да съм с вас, то е защото искам да обсъдим проблема за вампирите... Разбира се, ще ми кажете, че вампирите са просто едно малцинство, ако предположим, че съществуват. Добре, съгласен съм с вас, те съществуват и не са, така да се каже, малцинство... За да съм кратък и ясен, ще ви нахвърлям моята теза с няколко думи: както всяко едно малцинство, така и вампирите страдат от предразсъдъци. Знаете какво означава това — мразят ги, защото се страхуват от тях. Ето защо...“

Той пресуши чашата.

„...ми се ще да изложим накратко въпроса: в определен момент от историята, в най-тъмните и мракобесни години на Средновековието силата на вампира е била неописуема. Навсякъде той е всявал панически ужас. Затова и са го анатемосали. Само че обществото мрази безпричинно вампира! Неговите престъпления по-големи ли са от тези на родителите, които убиват още в зародиш личността у своите деца? Вампирът изправя косите ти и кара сърцето ти да забие до пръсване. Но това по-чудовищно, по-ужасяващо ли е от бащата, който най-напред превръща живота на своето дете в истерия, а после го прави политик? Или да вземем индустриалеца, изградил благополучието си с парите, натрупани от продажбата на оръжие и бомби на военните? Ами производителите на алкохол?... (Извинете ме, дами и господа-вампири, в момента хуля проказата, разяждаща моята душа...) И в крайна сметка, има ли по-чудовищно престъпление от онова на директора на вестник, засищащ жаждата на своите читатели с мръсотии и най-отвратителни престъпления? Така че, мили мои, останете насаме със собствената си съвест и разсъдете по възможно най-трезвия начин: дали наистина поведението на вампира е *дотогава* осъдително? Всичко, което той прави, е да смуче кръв, да се засища с кръв. Защо тогава се е появил този несправедлив предразсъдък към него? Защо той да не може да живее там, където най

му харесва? Защо е принуден постоянно да се укрива? Защо и ние постоянно искаме да го унищожим? Превърнали сме клетото и невинно създание в преследвано животно. Отнели сме му правото на живот, възможността да се образова... Та той дори не може и да гласува. А после се учудваме, че е принуден да води нощно съществуване, извън рамките на позволеното от закона...“

Робърт Невил горчиво се засмя.

„Да-а-а... — измънка несвързано, — да... Но би ли ви се понавило, ако сестра ви се омъжи за...“

Изхълца.

„Е, тука, приятели, вече не мога, предавам се...“ — смутолеви в заключение.

Музиката затихна, игличката продължи да стърже глухо по плочата. Невил седеше, главата му клюмаше, леко се бе разтреперал. Това бе неудобството от прекомерното пиене — не можеше да се наслади на очарованието от пиянството. Порочен, затворен кръг: човек хлътва, пропада, поболява се, преди още да е достигнал блажения покой. Стаята почти беше престанала да се върти и външните шумове отново грубо го пронизаха в мозъка:

— Невил, излез, Невил!

Задави го жлъчна погнуса, запречи се в гърлото му. Той задиша тежко, мъчително. Да излезе... Навън бяха жените с разкопчани дрехи, с плът, предлагаща сладни милувки; аленочервените им чувствени устни бяха зажаднели за... *бяха зажаднели за кръвта му!*

Опита да се надигне, напрегна се да извърви няколко крачки. „Какво да правя сега? Да започвам всичко отначало? Да чета, да се напивам като скот, да шумоизолирам къщата?...“

Откъде, по дяволите, се бяха взели тези безсрамни, ужасни и гнусни жени, зажаднели да изсмучат кръвта му? Защо му предлагаха своите разгопени тела, защо така настойчиво го приласкаваха в обятията на горещата си плът?... Не, в действителност плътта им не беше *гореща*... Защо? И на какво се надяваха? Какво всъщност очакваха *те*? Нима смятаха, че той ще излезе и ще *им* се отдаде?

Усети, че като автомат се надига. С почуда видя как се отправя към входната врата, как измъква тежкия стоманен лост от вратата, последната негова преграда, която го защитаваше.

„Идвам, красавици мои, идвам!“

Отвън *те* дочуха шума на преместващото се стоманено резе и дрезгав, одобрителен вой се надигна в нощния мрак.

Невил стисна юмруци и в пристъп на демоничен бяс ожесточено заудря стената. Спря едва когато ръцете му се обляха в кръв. Замръзна неподвижен, съвсем объркан, разстроен, с тракащи зъби.

След миг като че ли се опомни.

Отново залости резето, дотътри се до спалнята, където с тежък стон се свлече в кревата. Лявата му ръка се надигна леко, после вяло тупна върху ръба.

„Господи! — едва успя да се прокрадне в съзнанието му. — Колко време ще продължи всичко това? Колко време?...“

Будилникът не извънтя, защото беше забравил да го навие. Когато се събуди, вече бе десет.

С въздишка на отвращение той приседна в кревата и веднага някакъв невидим чук го заблъска в слепоочията. „Отлично! — помисли си — Махмурлия съм. Точно това ми трябваше!“

Тътрюзейки крака, се замъкна в банята и пъкна глава под студената струя. Чувстваше се като пребито псе. В огледалото го изгледа брадясалото му и пребледняло лице, което го караше да изглежда на четиридесет и пет.

Отиде да отвори входната врата и изруга при вида на поредния труп. Жената се бе проснала, както обикновено, на тротоара. После се зачуди защо ли бе необходимо да усложнява мигрената си с гняв, помъчи се да мисли за нещо друго. Небето бе приело металносиви окраски.

„Чудесно! — каза си утешително. — Още един ден ще изкарам в блиндираната бърлога за плъхове!“

Хлопна вратата и трясъкът отекна чак в дълбините на размътеното му съзнание. По циментовия под се посипаха последните парчета от огледалото.

Двете чаши черно кафе въобще не оправиха положението. През ума му пропълзя мисълта дали да не се напие отново. Опита, уискито му се стори с вкус на терпентин. Отвратен, той блъсна наполовина пълната чаша в стената на дневната.

Свлече се върху дивана. Да-а-а, тези мръсници наистина се оказваха по-силни ...

Когато се посъвзе и му попремина, излезе навън да вдъхне глътка влажен въздух. Този път не направи оглед на къщата. Беше му опротивяла, както му бяха противни и съседските къщи, моравите пред тях, тротоарите и всичко, което по Симарън стрийт представляваше неговият задънен, единствен хоризонт. Бавно, лека-полека разумът му се завръщаше. В един момент изпита непреодолимото желание да се раздвижи, да отиде някъде... Независимо какво бе времето — схлупено или не, трябваше да отиде в града...

Затвори входната врата, отвори тази на гаража и изкара камионетката. Покатери се вътре. Не пожела да се бави да слиза и да затваря наново гаража.

„Бързо ще се върна — рече си. — Само ще понаобиколя и толкоз...“

Стисна здраво волана, запали двигателя, подкара камионетката и веднага натисна газта, отправяйки се към Комптън булевард. И той самият не можеше да каже къде точно отиваше. Взе завоя със шестдесет и тутакси превключи, закова на деветдесет, преди да стигне до следващото кръстовище. Колата подскачаше напред, а той продължаваше да натиска с крак педала, сякаш направляваше обезумял, запотен кон. Ръцете му се бяха срастнали с волана, лицето му бе като на каменна статуя, изсечено, непроницаемо. Със сто и петдесет километра в час се спусна по прашасалия, пуст булевард, отдавна обезлюден. Единствено ръмжащият мотор отекваше в надвисналото мълчание...

Тревата в гробището бе избуяла толкова нависоко, че той с мъка превиваше жилавите стръкове. Вятърът тихо въздишаше из дървесните клони, листата прошумоляваха загадъчно. Не се долавяше никакъв друг шум, освен пропукването на сухите листа и вейки под краката му и абсурдната песен на птиците.

„Навремето наивно си мислех, че пеят от радост, щастливи заради хармонията на света! — досети се Невил. — Ала явно съм се лъгал... Пеят, защото нямат капчица мозък в птиците си глави!“

Беше изминал почти десет километра с колата, преди да се запита накъде отива. Странно — тялото и съзнанието му като че ли се опитваха да го отклонят от истинската посока. Той знаеше само, че болестта го обземаше и че трябваше да се отдалечи от къщата. Но не си даваше сметка, че щеше да посети Вирджиния. Въпреки всичко, тъкмо към гробищата беше поел с бясна скорост.

От колко време не бе идвал тук? Навярно поне от месец. Сигурно трябваше да донесе и цветя, но едва пред гробищния портал осъзна каква е била крайната цел на бясното му каране. Старата болка го принуди да стисне зъби: защо и Кати не бе тук? Защо се бе подчинил така сляпо на онези идиоти, след като бяха оповестили още по-идиотските си заключения по време на епидемията? Бе сигурен, че щеше да го боли по-малко, ако знаеше, че и Кати почива тук в мир, до майка си...

Побиха го ледени тръпки, в стомаха му запъпли необясним ужас. Наближавайки гробницата, забеляза, че желязната врата е открената.

— О, не! — успя да изстене. Затича се във високата, влажна трева. — Ако са идвали тук, ако само са я докоснали, кълна се, ще опожаря града до основи!

Разтвори широко вратата и очите му се впиха в мраморния цокъл, където в малка ниша беше положен запечатания ковчег. Беше си на мястото, непокътнат! Въздишка на облекчение се изтръгна от гърдите на Невил.

Едва след това той забеляза мъжа, проснат в единия ъгъл на криптата. Тялото му се бе свило върху ледения под.

С яростно ръмжене Невил се нахвърли върху му. Сграбчи го за дрехите, извлече го до входа на гробницата и го захвърли навън сред избуялите бурени. Тялото се претърколи няколко пъти и застина по гръб, неподвижно, обърнало пепелявото си лице към небето.

Леко запъхтян от усилието, Невил се върна в гробницата. Затвори очи, постави ръце върху капака на ковчега.

— Тук съм — промълви тихо. — Върнах се... Спомни си за мен...

Изхвърли цветята, които беше донесъл предния път, събра няколкото листа от пода, навее ги вътре от вятъра. После приседна до ковчега, долепайки чело в студения метал. Тишината благосклонно го обгърна в студените си обятия.

„Да можех и аз да умра сега... — помисли си, — да можех да умра тук спокойно, без страх, без вопъл и стон. Да можех да остана при нея, да бъда с нея... *Да повярвам, че бих могъл да бъда с нея...*“

Пръстите му бавно се свиха, главата клюмна върху гърдите му.

„Вирджиния, отведи ме с теб, пренеси ме в отвъдното, в твоите вечни покои! Стори тъй, че да се отзова с леко сърце на повика ти...“

Една сълза се отърколи върху безжизнената му ръка.

Нямаше никаква представа колко време беше прекарал в гробницата така. След дълго, много дълго болката му се уталожил, почувства се по-спокоен. Той се съвзе, въздъхна тежко и едва тогава се изправи.

„Да, така е — мислеше. — Все още съм жив... За съжаление... Сърцето ми бие, кръвта ми тече във вените, мускулите се свиват... Всичко е напълно безсмислено и безцелно, но е така...“

Той излезе от гробницата, като затвори тихо вратата след себе си, сякаш се страхуваше да не наруши спокойния сън на Вирджиния.

Беше забравил за трупа отвън и за малко не се препъна в него. Замръзна вцепенен на място. Нещо бе станало с трупа. Какво се бе случило? Мъжът беше мъртъв, в това не можеше да има никакво съмнение. Но каква беше причината за неговата смърт? Разложението бе настъпило толкова бързо и бе така пълно, че вече на вид и по миризма той сякаш имаше пред себе си труп на няколко дена! Превъзбудена, мисълта на Невил работеше трескаво.

Нещо беше убило вампира, нещо невероятно ефикасно. Сърцето не беше засегнато, наоколо нямаше провесени плитки чесън... и въпреки това...

Ами да, разбира се: *дневната светлина!*

Невил се укори, че не се бе сетил по-рано. Вече от пет месеца знаеше с какво усърдие те се криеха през деня, но никога досега не се беше опитвал да свърже двата факта! Беше толкова просто и толкова глупаво от негова страна!...

Слънчевите лъчи! Инфрачервените и ултравиолетовите. Трябваше да е това. Но защо? И защо той самият не знаеше нищичко за въздействието на слънчевата светлина върху човешкия организъм? Друго: този човек тук беше възкръснал, беше се върнал от преизподнята, беше *истински* вампир... Слънцето щеше ли да подейства по същия начин и върху другите, онези живите, които просто бяха заразени?

За първи път от месеци насам той изпита някакво подобие на трепетна възбуда. Затича се към камионетката. Затръшвайки вратата, се запита дали не трябваше да вземе трупа на мъжа със себе си и да го изхвърли някъде другаде. Ако го оставеше тук, нямаше ли той да привлече и останалите нему подобни, нямаше ли после те да се престрашат и да осквернят гробницата? Не — те във всички случаи нямаше да приближат до ковчега, който Невил грижливо беше опасал със сплитове чесън... Силният мирис на чесновия цвят се стелеше във влажната тъма.

На всичкото отгоре кръвта на мъжа беше изстинала, мъртва... И тук друга мисъл си проправи път в съзнанието му: *слънчевите лъчи влияеха върху тяхната кръв!*

Възможно ли беше тогава всичко да е свързано с кръвта? Чесънът, кръстовете и разпятията, огледалото, коловете, дневната светлина, земята, в която някои от тях се заравяха да преспиват...

Той не можеше да направи връзката... И все пак...

Налагаше се на всяка цена да се впусне в методично разследване. Животът винаги бе имал своите тайнства, но може би ключът за разрешаването на тази мистерия се криеше тъкмо в това? Понякога, в потока на своите разсъждения той се бе отклонявал в подобни насоки, но впоследствие постепенно се бе оставял на течението да го отнесе. Явно трябваше съвсем сериозно да се замисли по въпроса.

Колата потегли. Когато навлезе в градските покрайнини, Невил спря пред най-близкия жилищен блок. Първата врата, върху която налетя, беше заключена. Успя да проникне в съседната сграда, изкачи стъпалата и като фурия нахлу в някакъв тъмен апартамент.

Намери жената изпружена на един креват в спалнята. Без колебание изтръгна завивките, повлече я за китките. Когато тялото ѝ се блъсна в пода, тя нададе глухо ръмжене. Без да спира и без да се впечатлява, той бързо я издърпа в дневната. В стаята жената като че ли

се окопоти, разшава се. Ръцете ѝ се вкопчиха в китките на Невил, тялото ѝ едва доловимо се разтресе, сякаш бе пролазено от електрически ток. Очите ѝ продължаваха да са затворени, но видимо тя се задъхваше, правеше някакви отчаяни, жалки опити да се откопчи от менгемето на дланите му. Невил я пусна, сграбчи я за косите. Обикновено не можеше да се пребори с колебанието, което винаги го обземаше при мисълта, че тези същества, като се изключи непонятната им чудовищна външност, бяха подобни нему. Но сега нуждата да узнае го изгаряше отвътре, пронизваше го като кинжал и той беше безчувствен към всичко останало.

Въпреки това не можа да сдържи тръпката на отвращение, когато жената ужасяващо заскимтя, след като я изхвърли на тротоара... Остана там просната, безпомощна, ръцете ѝ конвулсивно се свиваха и разтваряха, устните ѝ се смалиха, потънаха в плътта, докато най-сетне от тях не остана само една едва забележима безформена червеникава ивица.

Робърт Невил впи поглед в лицето на мъртвата. Наблюдаваше я настойчиво и с любопитство, хапейки собствените си устни. „Разбира се — казваше си, — тя страда, мъчи се в предсмъртна агония... Но тя е от техните и с удоволствие щеше да ме убие, ако беше ѝ се отдал сгодния случай... Така трябва да се гледа на тези неща!...“

Все пак зъбите му затракаха, докато я наблюдаваше как умира.

След няколко минути тя престана да шава, ръцете ѝ се разтвориха, сякаш разцъфнаха като измършавели, побледнели лилии върху цимента. Тялото ѝ се бе сгърчило, вътрешностите ѝ като че ли бяха изсмукани от невидима сила. Невил се надвеси над нея, долепи ухо до гърдите ѝ. Сърцето не туптеше, в спаружените останки не се долавяха никакви признаци на живот. Плътта бе започнала да се вкочанява.

Той се надигна. Тънка усмивчица се изписа на устните му. Значи беше истина... Край на коловете, повече нямаше да са му необходими... След всичкото това време, най-сетне беше намерил подобър начин да ги убива...

После го загложди съмнение — как да се увери преди здрачаване дали жената *действително* бе мъртва? Тя нито помръдваше, нито дишаше, нито пък сърцето ѝ биеше... Дали пък...

Мисълта го изпълни с нова неподозирана ярост: защо всеки един въпрос влечеше след себе си нов? Във всеки случай, той не можеше да остане тук и да дебне до залез...

Върна се при камионетката, която беше паркирал край една бакалия, и се възползва от възможността — влезе в магазинчето за кутия доматиен сок. Докато отпиваше, отговорът вече се беше оформил в съзнанието му: *щеше да е напълно достатъчно да вземе със себе си тялото, за да се увери!*

Запали мотора, погледна часовника, който беше оставил на таблото: три следобед. Разполагаше с достатъчно време да се върне за трупа, да го вземе и да се прибере обратно, преди *те* да се появят.

Около половин час му бе необходим, докато намери къщата и тялото на жената, докато нахлузи ръкавиците и натовари трупа в каросерията, старайки се да не гледа лицето ѝ. След като приключи, той внимателно вдигна задната каната на камионетката, свали ръкавиците, седна зад волана. Машинално погледна отново часовника. Три следобед. Разполагаше с предостатъчно часове...

И най-неочаквано ужасът се всели в душата му. Ледени струйки на вадички затекоха по гърба му. Сърцето бясно заподскача в гърдите му. Той залепи ухо о часовника.

Беше спрял.

Ръцете му се разтрепераха като на епилептик, когато с трескави пръсти опита да превърти ключа в контакта и натисне съединителя...

Каква лудост! Най-малко за един час беше стигнал до гробището. Но не можеше да определи колко време беше останал там... След това се бе върнал в града, беше търсил тази жена, беше присъствал на агонията ѝ, после бе ходил до бакалията и отново се бе върнал, за да вземе трупа. Колко часът можеше да е *в действителност?*

Кръвта в жилите му се смрази. Представи си как *те* го дебнеха освирепели, насъбрали се около къщата... Дали не беше оставил отворена вратата на гаража? Господи? Горивото, уредите му, *генераторният агрегат...*

С ядно ръмжене натисна педала до дупка. Камионетката уплашено подскочи напред. Стрелката на километража се плъзна на

сто и десет. Какво щеше да стане, ако *те* го причакваха? Как щеше да се прибере у дома?

Опита се да запази спокойствие, да се овладее. Не трябваше да се предава точно сега.

„Ще успея!“ — помисли си. Но не виждаше по какъв начин.

Как можа да забрави ненавит часовника? Направо му идваше да се убие!

„Няма никакъв смисъл да си блъскаш главата... — започна пак да се убеждава. — Те ще го сторят на драго сърце вместо тебе!“

После осъзна, че бе премалял от глад. От предната привечер едва бе успял да похапне.

Смълчаните улици прелитаха покрай него и от време на време той хвърляше уплашени погледи наляво-надясно. Искаше да се убеди, че все още *ги* няма, че не са наизлезли по входовете на къщите. Струваше му се, че тъмнината го обгръща в своите черни плащове с шеметна бързина. Как беше възможно? Или всичко бе плод на обезумялото му въображение?

Не, не можеше да бъде *толкова късно...*

Когато сви на ъгъла между Уестърн авеню и Комптън булевард, видя мъжа да изскача тичешком от една къща и да се втурва право срещу него с див крясък. При вида му и докато го подминаваше, нажежени шишове го прободоха в сърцето, ледени длани като клещи го стиснаха за гърлото.

Не можеше да кара по-бързо. Сърцето му още повече се сви при мисълта за спукана гума, за търкаляща се камионетка, за евентуалното му размазване във фасадата на някоя сграда...

Колкото и да не му се щеше, трябваше да намали, за да вземе завоя на Симарън стрийт. С крайчеца на окото съгледа някакъв друг мъж да се отскубва от източилата се сянка на крайпътната къща и да хуква подир колата. После, когато с безумно свистене на гумите успя да завие зад ъгъла, ужасът склещи сърцето му, а дъхът му спря.

Те всички се бяха събрали пред къщата. Очакваха го...

Поиска да изкрещи, вцепенен при вида им, ала викът се загъна безмълвен в гърлото му. Не, не и не! Той не можеше да умре просто така! Той не искаше да умира! Естествено, преследван от толкова време от дебнещия страх пред сили, които нито би могъл да разбере,

нито да опише, той си бе мислил за смъртта, дори я беше желал... Но точно *сега* не искаше да умира. *Не и по такъв нелеп начин!*...

Видя *ги* как извърнаха към него восъчнобледите си лица, дочули рева на мотора. Други наизскачаха от гаража, който действително беше оставил отворен. Затичаха се към колата, изпълниха цялата улица. За част от секундата той си даде сметка, че в никакъв случай не трябваше да спира, нито дори да намалява. Вкопчи се във волана, натисна още по-силно педала и миг след това камионетката *ги* връхлетя, размазвайки трима от *тях*. Усети как каросерията се разтресе от удара. Пепелявите им, виещи лица заголиха едри зъби съвсем наблизко покрай прозорците. За миг го прониза усещането, че ще го захаят. Животинските *им* крясъци вледениха кръвта му.

В страничното огледалце видя, че уродливите същества го преследваха. Премалялото му съзнание набързо състави някакъв план: намали, докато стрелката на километража не падна до четиридесет и пет, после на трийсет. Пусна *ги* да спечелят малко преднина, да се доближат до него.

После изведнъж подскочи от ужас — досами колата неочаквано изникна бялото, като че намазано с пудра, подивяло лице на Бен Кортман. Невил изкрещя, поразен от вида му. Инстинктивно натисна газта, ала другият му крак попадна на амбрияжа и след като подскочи напред, камионетката се затресе на място, моторът задави, разкиха се, замря. Мразовита вълна го заля, докато се опитваше да включи наново.

Бен Кортман се заклати към отворения прозорец и протегна към лицето му измършавелите си ръце с изострени, черни нокти.

— Невил! О, Невил!

Отблъсна побелялата, ледена ръка, но Кортман отново го нападна и докато Невил отчаяно търсеше бутона на стартера, чу как другите се приближаваха отзад към колата с неистови крясъци. Най-сетне двигателят включи, тъкмо в момента, в който почувства как дългите нокти на Бен Кортман раздират бузата му. Болката го прониза, накара го машинално да стовари с всичка сила тежкия си юмрук в гнусливото лице на Кортман, който мигновено се свлече. В същия миг колата се стрелна напред. Един от останалите успя да се вкопчи в каросерията. Невил засили, после с рязко движение изви волана и чу как изхвърленото тяло на мъжа с ужасяващо хрущене се размаза в стената на отсрещната къща.

Сърцето му беше забило така силно, че всеки момент можеше да се пръсне. Няколко минути кара право напред, после свърна по Хаас стрийт, след това отново зави надясно. Какво щеше да стане обаче, ако те предусетеха неговия план? Ако се втурнеха напърно през градините и му препречеха пътя? Той намали малко, докато ги видя да се появяват иззад ъгъла, подобно глутница вълци — свирепи, озверели, зажаднели за кръв. Тогава отново натисна газта. Не му оставаше нищо друго, освен да се надява, че всички щяха да го последват. Но ако все пак някои отгатнеха намеренията му?

За пореден път камионетката политна напред. Той взе завоя със седемдесет и пет и отново нахлу по Симарън стрийт. Можеше да си откъдне: пред дома му нямаше никой. Оставаше му да опита последния си шанс. Ала все пак щеше да му се наложи да изостави колата — нямаше да има време да я вкарва и паркира в гаража.

Когато изскочи от камионетката, ги чу да ръмжат откъм ъгъла. А трябваше да се помъчи поне да затвори вратите на гаража. В противен случай можеха да разбият генераторния агрегат. Той затича напред.

— Невил! О, Невил!

В гърлото му се надигна писък и ужасен той отскочи, когато Кортман изникна насреща му от сумрака на гаража. „Копелето мръсно!“ — успя само да си помисли, докато Кортман го връхлиташе, вкопчи се в него и за малко не го събори. Усети как ледените длани се заусукваха под брадичката му, гнилият дъх заля лицето му, а белите, невероятно издължени зъби се надвесиха над врата му. Юмрукът на Невил отново се изстреля свирепо напред. Някакво отвратително хъхрене се разнесе от гърлото на Кортман.

Първият от останалите вече се появяваше иззад ъгъла...

Невил сграбчи Кортман за сплъстените дълги мазни коси и с всичка сила го блъсна напред в камионетката. Тялото се свлече покрай страничната гума.

Невил се озърна. Вече нямаше време за затваряне на гаража. Втурна се към вратата на къщата... Господи! *Ключовете!* Дъхът му пресекна, нещо натежа в стомаха му. Той се извъртя кръгом, спусна се към колата, където Кортман се надигаше със зловещо ръмжене. Невил заби коляно в слабините му, повали го отново на тротоара, после потъна до кръста в кабинката. Изтръгна връзката ключове, висящи на таблото.

Докато се измъкваше назад, първият от глутницата скочи към него. Невил отстъпи встрани, избегна удара и мъжът се просна на земята. Това му позволи отново да побегне към къщата. За секунда се наложи да спре, трябваше да намери и изтегли ключа за входната врата измежду другите. Забавянето беше достатъчно — друг налетя върху му. Той отново почувства гранивата, лепнеца миризма на кръв, когато грозно разчекнатата паст и зъбите се надвесиха, търсейки гърлото му. Облягайки се на стената, Невил ожесточено заби крак в корема на чудовището, отхвърли го към следващия, който вече връхлиташе. После, без да губи нито секунда, той отключи вратата, гмурна се навътре и се обърна да затвори точно в мига, в който някаква костелива ръка се запромъква в пролуката. Натисна с всичките му останали сили, докато не чу как костта изхрущя и се пречупи под натиска. Отпусна за малко, изрита навън счупената ръка и хлопна вратата. С треперещи ръце заключи, намести здраво стоманения лост...

Едва след това, изнемощял, се свлече на пода и дълго остана така в зловещото тъмнило — с разбесняло сърце, със свистящи гърди и с омекнали ръце и крака. Отвън *те* подивели завиха, заудряха по вратата с юмруци и в някакво освирепяло безумие закрепяха името му. Чу ги как насъбраха камъни, а после с ругатни ги запратиха срещу къщата.

След дълъг, безкрайно дълъг момент той успя да се изправи и да отиде до бара. Половината от уискито, което си наля, се разплиска върху килима. Останалото изпи на един дъх. Беше се разтреперал като лист, косен от бръснещите повеи на мразовит вятър. Постепенно топлината на алкохола се разля по вените, обля на талази тялото му, сгря го и той като че ли се почувства по-успокоен.

Ужасен шум отвън го сепна, накара го да подскочи. Той се спусна към шпионката и погледна. Със скърцащи от безсилие зъби ги видя, че бяха преобърнали камионетката и я трошаха с камъни, откъртваха цели парчета от каросерията, разбиваха непоправимо двигателя...

Поиска да светне. Напразно. Обезумял се втурна в кухнята. Хладилникът бе спрял. Къщата му се беше превърнала в гробница...

Тогава яростта му избухна. Това вече бе прекалено! Опипом затършува из чекмеджетата на бюрото, докато най-сетне намери каквото търсеше: пистолетите! Блъскайки се като слепец из тъмните

стаи, той стигна до входната врата, измъкна рязко стоманения лост и я разтвори широко. Чу ги как заръмжаха свирепо.

— Идвам, копелета мръсни! — зловещо им изръмжа на свой ред.

Отнесе черепа на първия почти от упор. Мъжът се свлече на прага, но почти веднага след него налетяха две жени, протегнали напред посинелите си, кални ръце. Когато и те последваха мъжа върху прага, той продължи да прострелва телата им, докато не ги направи на решето и докато и двата пълнителя не се изпразниха. Дива усмивка бе разчекнала устните му в гримаса.

После втрещен застина, смразен до мозъка на костите си. Помисли си, че полудява, когато видя как трите трупа се надигнаха и отново се нахвърлиха срещу него...

Изтръгнаха пистолетите му и той ги заблъска с юмруци, зарита ги слепешком, където свари. Чак когато усети пронизващата болка в рамото, едва тогава осъзна своята лудост, абсурда на онова, което правеше. Отстъпи към вратата. Някаква мъжка ръка го прихвана през врата, задърпа го за яката. Успя да се изскубне, да отблъсне своя нападател назад, и преди другите да успеят да го докопат, отскочи обратно в къщата, затръшвайки вратата...

Робърт Невил отново се бе озовал във влажната тъмнина на своята обител и слушаше как вампирите виеха отвън.

Облегнат на стената, той се мъчеше бавно да възстанови силите си. Горещи сълзи се стичаха по зле избръснатите му бузи. Разкъравените ръце го боляха.

Всичко беше загубено, всичко. Чувстваше се вледенен и самотен, сякаш увиснал нейде в космоса.

— Вирджиния... — проплака той като ужасено, малко дете, което изведнъж е разбрало, че се е загубило. — Вирджиния...
Вирджиния...

[1] Ван Хелсинг — герой от романа „Дракула“ на Брам Стоукър / бел. прев./ ↑

[2] Джонатан, Мина, Графът с пламтящите като въглени очи — герои от романа „Дракула“ / бел. прев./ ↑

[3] Жироскоп — приспособление за осигуряване стабилността на подводница или самолет /бел. прев./ ↑

ЧАСТ ВТОРА

МАРТ 1976

Къщата отново бе станала обитаема...

В действителност, беше такава дори малко преди това, тъй като в крайна сметка той бе отделил цели три дена, за да шумоизолира стените. Сега те можеха да го зоват и да вият колкото си искат: той повече не ги чуваше. Особено го радваше фактът, че не чуваше Бен Кортман.

Естествено, всичко това му беше отнело не малко време и усилена работа. Най-напред се беше наложило да намери нова кола, което се оказа по-трудно, отколкото си беше представял. Трябваше да отиде чак до Санта Моника, където се намираще единственият му познат гараж за нови камионетки „Уйлис“ — само такива бе ползвал до този момент, а сега не бе най-подходящото време да се отдава на нови експерименти. И дума не можеше да става да ходи пеша до Санта Моника. Така беше поел риска да използва някоя от многобройните коли, паркирани в съседство край къщата. Повечето от тях бяха негодни, излезли от употреба, изоставени и отдавна захвърлени там. Той се бе разтърсил и най-сетне в един гараж на петстотин метра от тях бе намерил онова, което му трябваше. С колата бе извършил безпроблемно пътуването и се бе върнал от Санта Моника един час преди залез. От около месец съблюдаваше стриктно времето... И имаше защо...

За негово щастие генераторният агрегат не бе излязъл от употреба. Явно вампирите не бяха осъзнали какво значение имаше той за Невил: едва го бяха докоснали. Беше поправил агрегата още на следващия ден след атаката. Така хладилникът отново бе проработил, което бе особено важно, защото нямаше как другояче Невил да консервира храните, при положение, че целият град сега беше останал без електричество.

Беше въвел някакъв порядък в гаража. Беше събрал от поляната разхвърляните сечива и резервни части — поне онова, което бе успял

да открие. Наложило се бе да смени и миячната машина, която те бяха изпонатрошили, както и да пооправи криво-ляво многото други нанесени щети, които, за щастие, се бяха оказали не чак толкова сериозни.

В края на краищата всичката тази работа му се бе отразила добре. Беше му дала възможността да изразходи силите си в нещо полезно, да употреби по друг начин сдържаната си ярост. А това бе разчупило монотонността на ежедневните му грижи: да пренася до крематориума трупите, да нанизва скилидките чесън, да окачва сплитите по прозорците... През тези дни бе пил по-малко, дори понякога се бе случвало по цял ден да не се докосва до чашата... никакъв алкохол. Апетитът му се беше възвърнал, той беше наддал два килограма. Спеше непробудно, дълбоко, по цели нощи, без сънят му да е навестяван от кошмарни видения.

Имаше дни, в които бе размишлявал над възможността да се пренесе — да отиде и да се настани в някой луксозен хотел. Но щеше да му се отвори толкова много друга допълнителна работа, че бързо се бе отказал от подобно намерение.

Тази вечер седеше в дневната и слушаше *Симфония Юпитер*^[1] на Моцарт.

Питаше се как да предприеме изследванията, които смяташе да направи, и по-точно: *откъде* да започне.

Разполагаше с известно количество данни, но те само повърхностно засягаха проблема. Отговора и решението трябваше да търси другаде. Може би се криеха в нещо дребно, което той знаеше, но за което засега смяташе, че няма да го осветли достатъчно по въпроса. А всъщност то самото можеше да се окаже частичката от пъзъла, чието място той просто трябваше да намери.

Отпуснал се във фотьойла, той наблюдаваше закачената на стената пред него гравюра. Представляваше канадски пейзаж с дълбоки, вековни гори и зелени, проточени сенки... Дали нямаше да се наложи да започне от самото начало? Може би отговорът, който търсеше, се намираше потулен в миналото, затънало в неговите спомени, в някое кътче на паметта му?

„Спомни си! — окуражи се. — Хайде, спомни си, върни се назад по пътя...“

Господи! Колко трудно му бе да си спомни... Колко болезнено изживяваше спомените си...

... Онази нощ се бе разразила поредната пясъчна буря.

Ужасяващите пориви на бръснеция вятър бяха засипали къщата с фин пясък и ситните, остри камъчета, които проникваха през всяка цепнатинка, се напластяваха в тънък слой прах върху всеки предмет в къщата. Пясъкът се бе разстлал дори и върху леглото им, напластил се бе в косите, в миглите им, проникваше под ноктите и във всички пори на кожата им.

Половината от нощта беше преминала, без да може да заспи. Наблюдаваше тежкото, угнетено дишане на Вирджиния. Острият вой на бурята затулваше всички останали шумове. В един момент, залитащ между реалитета и съня, му се бе сторило, че цялата къща е пропаднала в огромна мелница и че всеки момент те можеха да бъдат разтрети с шмиргел...

Никога не бе успял да свикне с пясъчните бури. Чудовищното свистене и воят на вихрушките го изнервяха, караха го да настръхва. После, редуването на бурите тук не бе така равномерно, както на тропиците в Панама, че да може да се приспособи. Всеки път, когато се разразяваха, той прекарваше поредната безсънна нощ, а на другия ден, щом отидеше на работа в завода, съзнанието и тялото му съответно отказваха да му се подчиняват.

На всичкото отгоре, в онези дни състоянието на Вирджиния сериозно бе започнало да го безпокои.

Към четири сутринта изплува мъчително от унеса и изведнъж осъзна, че бурята бе секнала. И по правилото за контрастите, сега тишината му се струваше необичайна... Тъкмо щеше да става, когато забеляза, че Вирджиния не спи. Легнала по гръб, тя обезпокоително бе втренчила очи в тавана.

— Какво има? — запита я той отнесено, все още неможещ да се опомни.

Тя не отговори.

— Скъпа...

Очите ѝ се извъртяха бавно към него.

— Няма нищо — отвърна му. — Спи...

— Как си, добре ли си?

— Все същото.

Той я погледа още мъничко, после се обърна и затвори очи.

Будилникът иззвъня в шест и половина. Обикновено Вирджиния го спираше. Тази сутрин не го стори. Наложиха се той самият да спре пискливия вой. Тя продължаваше да лежи по гръб с втренчени очи. Той наистина започна да се измъчва.

— Не си ли добре?

— Не знам — отвърна тя. — Не мога да спя.

— Защо?

Тя изшептя нещо неразбрано в отговор.

— Все още ли се чувстваш отпаднала?

Тя се помъчи да се надигне — напразно.

— Не мърдай, скъпа — каза ѝ.

Докосна челото ѝ. Порази го сивкавият цвят на лицето и на ръцете ѝ.

— Нямаш треска.

— Не се чувствам болна — промълви тя. — Просто... съм изморена...

— Пребледняла си.

— Знам... Приличам на призрак.

— Остани в кревата, не мърдай.

Ала тя вече се бе надигнала.

— Не искам да се разгледам — опита се да поясни. — Хайде, ставай, обличай се... Време е...

После му се усмихна.

Докато се бръснеше, той я чу как се облича зад вратата. Видя я с провлачени крачки да преминава в дневната, да се оправя с несигурни движения. Трябваше да си остане в кревата...

Умивалникът бе пълен с пясък. Той се избръсна зле, защото, естествено, имаше пясък и по сапуна за бръснене. Песъчинките се бяха затъкнали дори между космите на четката. Преди да се върне в спалнята, той отиде да надникне в стаята на Кати. Малката русокоса красавица продължаваше да спи, издувайки поруменелите си бузки. Той прокара пръст по платчето, което беше прехвърлил над леглото ѝ като балдахин, отдръпна ръка — пръстът му беше потънал в прах.

— Кога ли най-сетне ще престанат тия пясъчни бури — каза десет минути по-късно на влизане в кухнята. — Сигурен съм, че...

Млъкна. Обикновено по това време Вирджиния се суетеше около фурната, приготвяше закуската — препечени филийки с яйца, кафе... В онова утро бе седнала край масата.

— Скъпа, ако не се чувстваш добре, остани, легни си! — помъчи се да я успокои. — Аз сам ще си приготвя закуската.

— Не — отвърна му тя. — Добре съм... Просто мъничко си почивах. Извини ме. Сега ще...

— Недей, не се притеснявай... Достатъчно голям съм...

Той отвори хладилника.

— Ще ми се да разбере какво точно става — подхвана лениво тя. — Половината от съседите ни са в същото състояние, а и ти казваш, че повече от половината работници в завода отсъстват...

— Явно е накакъв нов вид вирус — предположи Невил. — Бури, комари, три четвърти от хората се разболяват... животът стана наистина непоносим...

Наля си чаша портокалов сок. Преди да отпие, се спря, гнусливо обра с пръст от чашата чернеещият се на повърхността слой прахоляк.

— Питам се, как тази прах прониква чак в хладилника — измърмори недоволно. — Искаш ли малко портокалов сок?

— Не, благодаря, Боб.

— Ще те поосвежи мъничко, ще ти се отрази добре...

— Не, благодаря, скъпи... — тя се опита да се усмихне.

— Не чувстваш ли някакви болки, мигрена... Нищо?

Тя поклати бавно глава.

— Наистина искам да разбере какво ми е — каза по-сетне.

— Трябваше да се обадиш на доктор Буш.

— Да, ще му се обадя.

Тя опита да се изправи. Той я улови за ръцете.

— Не се движи, скъпа. Стой спокойно на място, не се притеснявай.

— Но няма никаква причина да съм в подобно състояние...

Той я познаваше много добре и знаеше, че болестта ѝ тежи, гнети я. Защото за себе си тя я приемаше като лична обида...

— Ела — каза ѝ. — Ще те сложа пак да си легнеш...

— Не. Остави ме тук. Ще си легна, след като Кати отиде на училище.

— Добре. Искаш ли нещо? Малко кафе? Ако въобще не се храниш и не поемаш никакви течности, наистина ще се разболееш...

— Не, нямам желание.

След като изпи портокаловия сок, той си приготви две бъркани яйца, нарязва хляба на масата.

— Да ти направя препечени филийки? — запита го Вирджиния.

— Само ще те помоля да хвърляш по едно око на яйцата... Ах, още ли има?

— Какво?

— Пак някаква мушица — отвърна тя, като вяло замахна с ръка.

Той успя да хване мушицата и я размаза.

— Мушици, мухи, комари, бълхи... — въздъхна Вирджиния.

— Навлизаме в ерата на насекомите...

— Опасно е. Те са преносители на болести... Трябва да поставим противопаразитна мрежа над леглото на Кати...

— Знам — съгласи се Невил. — Мислил съм вече по въпроса.

— Имам чувството, че вече и инсектицидите не дават никакъв ефект...

— Този, който купих, уж беше най-добрият.

Той сипа яйцата в една чиния, седна отново и се зае с храненето.

— Надявам се все пак, че не служим за подхранване на някаква си там нова раса от супердървеници или тем подобни — изпробва чувството си за хумор. — Спомняш ли си за нашествието на гигантските скакалци в Колорадо преди време? Дали пък насекомите не са в период... как да кажа, в период на мутация?

— Това пък какво е?

— Това означава, че в момента те търпят, как да ти обясня... резки промени. Отведнъж прескачат десетки етапи в своята еволюция или пък се развиват, подвластни на непознат процес, който не би могъл да се прояви, ако не бяха...

Настана мълчание.

— Бомбардировките ли? — оживи се тя.

— Може би.

— Те предизвикаха пясъчните бури... И най-вероятно са виновни не само за това...

На устните ѝ се изписа тъжна усмивка.

— Говори се, че сме спечелили войната...

— Никой не я е спечелил.

— Напротив — комарите...

— Тук, струва ми се, си напълно права — заключи Невил.

Така останаха седнали, без да казват нищо, всеки потънал в мислите си. Единственият шум, който се долавяше в кухнята, бе потракването на вилицата на Невил.

— Ходи ли при Кати тази нощ? — запита го Вирджиния.

— Току-що надникнах в стаята ѝ. Още спи. Смятам, че е добре.

Тя замислено се взря в лицето му.

— Боб, питам се... Няма ли да е по-добре да я изпратим за малко при майка ти, на изток... Докато не се оправя. Може да е заразно...

— Бихме могли... — съгласи се той. — Но ако е заразно, тя няма да е на сигурно място нито при майка ми, нито където и да било другаде.

— Не искаш ли?

Видът ѝ беше угрижен.

— Не знам, скъпа. Струва ми се, че и тук си е добре. Ако нещата в квартала тръгнат на зло, няма да я пускаме повече на училище.

Вирджиния като че ли искаше да добави още нещо, но се възпря.

— Както ти прецениш — отвърна му просто.

Той погледна часовника.

— Трябва да побързам.

Набързо изгълта остатъка от закуската. Докато допиваше кафето, тя го запита дали не е купувал вестник предния ден.

— В дневната е.

— Нещо ново?

— Не. Все едни и същи брътвежи. Цялата страна е повече или по-малко засегната. Още не били успели да открият проклетия микроб.

Тя прехапа горната си устна.

— Никой ли не знае за какво точно става въпрос?

— Съмнявам се. Ако бяха открили нещо, щеше да се разбере.
— Но те трябва да имат все някакво мнение по въпроса?
— Всеки си има своето мнение. Само че нито едно не е достатъчно обосновано.
— Какво пишат?
— Били разни последици от войната...
— И ти ли мислиш така?
— Войната свърши отдавна...
— Боб — най-неочаквано смени тя темата, — трябва ли наистина да ходиш в завода?
Той се усмихна обезсърчено.
— Какво друго бих могъл да направя? Нали трябва все някак да преживяваме...
— Знам, но все пак...
Той улови ръката ѝ и забеляза, че бе леденостудена.
— Всичко ще се оправи, скъпа! — за сетен път се помъчи да я успокои.
— Мислиш ли, че трябва да пращаме Кати на училище?
— Да. Докато властите не затворят училищата, не виждам защо трябва да я държим вкъщи. Тя не е болна.
— Но всичките тези деца там, заедно на едно място...
— Не мисли за това...
— Щом ти смяташ, че така ще е по-добре...
— Имаш ли нужда от нещо, преди да съм излязъл...
Тя поклати глава.
— Добре тогава, стой си вкъщи и си легни.
— Да — обеща му тя. — Ще си легна, след като Кати излезе.
Той я погали по ръката.
От улицата долетя продължителното пищене на клаксон.
Невил допи кафето и облече сакото си.
— Довиждане, скъпа — рече той и целуна Вирджиния по бузата. — Почивай си.
— Довиждане. Бъди внимателен, Боб!...
Той прекоси моравата. Прахолякът, който продължаваше все още да се носи из въздуха, застърга в зъбите, пресуши ноздрите му.
— Здравсти — поздрави той бодро, след като влезе в колата и тръшна вратичката зад гърба си.

— Здравей, приятелю! Хайде, закъсняваме! — отвърна му Бен Кортман.

[# ...Продукт на дестилацията на чесновия лук (от семейство кремове, в което влизат чесън, праз, кромид, планински лук, шалот и див чесън), на цвят е белезникав, почти безцветен, с остра, специфична и упоителна миризма, съдържащ много от сулфидите на чесъновидните. Съставки: 64,6% вода, 6,8% протеини, 0,1% мазнини, 26,3% въглеродород, 0,8% пепелно вещество и 1,4% целулоза.]

Така-а-а... Невил подхвърли в дясната си длан скилидката чесън. В продължение на седем месеца той беше увесвал по прозорците на къщата гирлянди чесън, без да има ни най-малка представа какво всъщност отблъсква вампирите далеч от дома му.

Остави внимателно скилидката на ръба на умивалника. *Празът, кромидът, планинският лук, шалотът и дивия чесън...* Дали и те щяха да дават същия ефект като чесъна? Ако се окажеше така, то той щеше да е най-големият глупак да ходи и търси чесън на километри, след като старият лук никнеше почти навсякъде...

Наряза на ситно чесъна с ножа, подуши лютивата миризма, наслоила се по ръба на острието. Е, добре! Ами сега накъде? Избликналото в съзнанието му минало с нищо не му беше помогнало, освен с навяните спомени за разговори за вируси, за комари, за приносители на зараза... Но причините за *злочастието* не бяха в тях, в това той бе убеден. Нещо повече — нахлулият спомен бе пробудил у него остра болка. Всяка изплувала дума бе като удар с нож, разкъсваща шевове на стари, незараснали рани. Всеки спомен за нея...

В крайна сметка той се беше отказал. Опита се да стъпи здраво в настоящето, да се хване за конкретните данни и факти. Да не се поддава на болката... Щеше ли да се наложи отново да търси забвение в алкохола? Щеше ли да намери сили отново да продължи... И куража да...

Пак се вгълби в текста пред себе си. *64,6% вода...* Нима беше това? Абсурд! Вода има във всяко едно нещо. *Протеини?* Не. *Мазнини?* *Въглеродород?* Не! *Пепелно вещество?* Не. *Целулоза?* Не!

Тогава какво?

Специфичната миризма, вкус и аромат на чесъна се дължат на особеното етерично луково масло, съставляващо 0,2% от неговото

тегло, състоящо се предимно от сулфиди на чесновия лук...

И може би търсеният отговор се криеше някъде тук, в този заплетен лабиринт от съставки и непонятни химически съединения?

Той продължи четенето.

Сулфидите на чесновия лук могат да се получат по синтетичен път чрез специална преработка, ако се нагреят до 100° гликозиди от бяло синапено семе и калиеви сулфиди...

С въздишка на досада той се отпусна назад. *Откъде, по дяволите, щеше да намери гликозиди от бяло синапено семе и калиеви сулфиди? Както и необходимите материали, за да обработи сместа?*

„Чудесно! — присмя се на себе си. — Още ненаправил и първата крачка и вече си разби носа!“

Изправи се уморено, закрета към бара. В момента, в който надигна бутилката да си налее уиски, се сепна, опомни се. Не! Не трябваше да продължава напред така слепешката! Нямахше да води това скотско и безполезно съществуване, докато старостта или някоя злополука не сложеха край на и без това тъжните му дни! Или щеше да намери отговора, който търсеше, или щеше да прати всичко по дяволите, включително и самото съществуване!

Погледна часовника. Десет и двацет. Имаше време. Отвори телефонния указател, намери, каквото търсеше. Беше в Ингълуд. Излезе.

Няколко часа по-късно той надигна изнурена снага иззад тезгяха-лаборатория. Вратът му се бе схванал. В ръка държеше подкожна спринцовка, напълнена с чеснови сулфиди. И за първи път от началото на самотата у него затрепка доволството, че най-сетне е свършил нещо полезно...

Изпълнен с трепетна възбуда, той се завтече към колата, седна зад волана и кара така, докато не излезе извън градските покрайнини, малко зад „прочистената“ зона. Всяка „прочистена“ сграда беше обозначил с тебеширени кръстни знаци. Малко вероятно бе други вампири да се бяха промъкнали тук, за да се крият наново из къщите, но сега нямаше време да проверява.

Паркира колата, влезе в първата изпречила му се къща — порутена, килнала се настрани. Миризмата на смърт тук бе влажна,

почти осезаема. Отправи се право към спалнята. Млада жена се бе изпънала неподвижна в леглото, по белите ѝ, обезцветени устни бе засъхнала съсирена кръв. Невил се надвеси над нея, прихвана я през кръста, обърна тялото, измъкна ризата и забодде спринцовката в задните ѝ части. После пак я извъртя по гръб, седна на ръба на леглото и зачака.

Наблюдава я така половин час. Нищо не се случи.

„Няма никакъв смисъл! — каза си. — Когато провесвам гирляндите чесън по прозорците на къщата, вампирите се държат на разстояние. Уж в основата на всичко е това етерично масло, съдържащо се в чесновите сулфиди, което ѝ инжектирах, а ето че нищо не се получава... Няма никакъв ефект!“

Най-накрая, обладан от демоничен бяс, той блъсна спринцовката в земята и се прибра вкъщи.

Преди първите вечерни сенки да го заобгръщат, той струпа на моравата купчина дърва, върху които повеси няколко сплита кромид. Прекара една спокойна нощ. Единствено перспективата за многото работа, която имаше да свърши на другия ден, го възпря да не заседне над бутилката и да се напие.

Когато на другата сутрин излезе, замислено се вгледа в разхвърляните по поляната цепеници.

Кръстовете... Разпятията...

Той държеше един кръст в дланта си. Позлатен, проблясващ на утринното слънце. Това също беше оръжие срещу вампирите. *Защо?* Имаше ли логичен отговор на този въпрос? Можеше ли да го намери, без да пропада в капана на злокобните суеверия и мрачните помисли?

Съществуваше един-единствен начин да се увери в това...

Измъкна жената от леглото, без да се пита каква беше причината, че винаги жени ставаха обект на неговите експерименти... А може би

бе случайно стечение на обстоятелствата? Впрочем, тази се бе озовала на пътя му и той просто я бе взел със себе си. Толкоз, точка по въпроса, нямаше нищо странно. Да, но мъжът в дневната?

„Невил, ти сигурен ли си, че намеренията ти наистина са толкова безкористни? Би ли могъл да се закълнеш в това?“

Той сви рамене. Нима действително ставаше въпрос за морал и съвест? Всичко това отдавна бе рухнало със самото общество.

„А то е добро извинение за теб, нали, Невил?“

Ох, да върви всичко по дяволите!

В края на краищата той не можеше да остане цял следобед край нея в очакване тя „да се събуди“! Завърза я за фотьойла, излезе от къщата и отиде „да забърше“ още нещо наоколо.

Жената беше облечена в разкъсана рокля, която не скриваше кой знае колко от тялото ѝ. „Човек не мисли за онова, което не вижда!“ — рече си за утеха.

Не беше вярно, но предпочете да му повярва.

Най-сетне с Божията воля нощта спусна своите воали. Невил се върна в къщата и залости старателно входната врата. Наля си чаша уиски, седна на дивана край жената и зачака. Разпятieto висеше от тавана точно пред него.

В шест и половина тя отвори очи. Пробуди се неочаквано, като спящ, който се събужда, защото е ударил неговият час и защото го чака сериозна и твърде неотложна работа, която трябва да свърши.

Когато съгледа разпятieto, жената изхърка и извъртя уплашено очи. Тялото ѝ конвулсивно се загърчи във фотьойла.

— Защо се страхувате от *това*? — запита я Невил, изненадан от собствения си глас, който беше забравил. Отдавна бе загубил навика да го чува.

Погледът на жената го накара да потрепери. Очите ѝ бяха отворени, но като че ли не излъчваха стъкления отблясък на мъртъвците. И все пак някакви странни, зли пламъчета просвяткваха в тях. Ужас стегна сърцето му, когато съгледа как езикът жадно облиза червените устни — сякаш устата имаше свое собствено, автономно съществуване. Вцепени се, когато жената се наведе напред, сякаш се опитваше да го приближи, да го заръфа с едрите, остри зъби...

Тя нададе приглушено ръмжене(подобие на кучешки вой, само че много по-дълбоко и свирепо), сякаш наистина бе куче, твърдо

решено да брани кокала, който се готвеше да загризе.

— Разпятието... — повтори Невил раздразнено. — *Защо то ви плаши?*

Тя изпъваше вървите, ноктите ѝ дращеха тапицерията на фотьойла. Нищо не отговори. Видимо се задъхваше. Погледът ѝ изпепеляваше Невил.

— Разпятието... — изкрещя той. Усети как бесовете го хващаха.

После се изправи рязко, изтръгна провесения от тавана кръст и го тикна в лицето ѝ. Тя дръпна ужасено глава назад, сгърчи се още повече във фотьойла.

— Погледни! — изрева ѝ той. — Погледни го! *Защо се боите от него?*

Хъхрене се изтръгна от гърдите ѝ. Обезумелите ѝ очи — огромни, бели, с черни като сажди зеници, — се преобърнаха. Той я сграбчи за рамото, ала веднага отдръпна назад ръка като ужилен — жената свирепо го беше захапала. Мускулите в стомаха на Невил се сплетоха. Ръката му отново се стрелна мълниеносно напред и този път я удари право в лицето.

Десет минути по-късно той завлече тялото до входа, за да го хвърли в лапите на другите. Затръшна бързо вратата и за момент остана облегат на нея, ужасните видения бяха накарали сърцето му да забие до пръсване. Дочу техните ожесточени резове и ръмжене, сякаш бяха чакали, които се биеха за подхвърлената им плячка.

После отиде в кухнята и поля с алкохол ръката, разкъсана от острите зъби. Странно, смъдящата рана дори му се стори примамлива, апетитно приятна...

Невил се наведе, загреба малко земя в шепата си и я загледа как се разронва през пръстите му.

„Колко от тях спят в земята — запита се, — ако може да се вярва на легендите и сказанията?“

Как да си обясни всичко това?

Впрочем, можеше ли да се даде отговор на всеки нововъзникнал въпрос? А и той самият можеше ли да си спомни какво точно

разказваше легендата? Спящите под земята, те ли бяха онези — умрелите вече веднъж? Ако успееш да го разбере, най-вероятно щеше да нахвърля в общи линии някаква своя теория... Но паметта му изневеряваше, луташе се — той вече не помнеше. Още един въпрос без отговор щеше да добави към онези, които не бе успял да проумее предната нощ...

„А каква ли ще бъде реакцията на вампир-мюсюлманин пред Христовия кръст?“

Той не можа да се сдържи — избухна в луд кикот. После се стресна. Ехото на собствения му смях отекна в утринната тишина и го накара да подскочи. От толкова време не се бе смял, вече беше забравил как става. Затова не се учуди, когато внезапно му хрумна, че смехът му прилича на кучешки лай...

„В крайна сметка съм точно това — рече си замислено, — скитащо се, болно псе...“

Към четири сутринта се изви прашина вихрушка, която разбуди у него болезнени спомени. Вирджиния, Кати, онези ужасни дни...

Опита се да заглуши натрапчивите мисли, да се отърси от миналото, за да стъпи в настоящето. Не трябваше да се отпуска, не трябваше да се поддава на спомените. Те го караха да затъва в алкохолна забрава. Размекваше се. А не трябваше да си позволява подобна слабост. Налагаше се да приеме реалността такава, каквато е... Въпреки това още един път се запита: защо беше избрал да живее? Явно нямаше сериозна причина.

„Тогава съм или много глупав — каза си, — или съм прекалено твърдоглав, за да не приключа веднъж завинаги с всичко това... Добре, добре, хайде, престани! Време е да продължиш с експериментите!“

Спомни си още една легенда, според която вампирите старателно избягваха каквато и да е течаща или бликаща вода...

Невил зарови стар, дълъг маркуч в поляната пред къщата, като предварително постави единия му край в дървено корито, което проби отстрани, за да се оттича водата.

После се прибра. Взе душ, обля се под хладните струи, избърсна се, махна превръзката от ръката. Раната заздравяваше нормално, хващаше коричка. Не беше изненадан. Всъщност, не очакваше обратното: често му се бе случвало да се убеждава, че е имунизиран срещу заразата... В шест и половина застана на пост зад шпионката в дневната. Все още бе прекалено рано. Наля си чаша питие.

Когато малко по-късно се върна при шпионката, забеляза Бен Кортман да приближава отвън по моравата. „Невил, излез, Невил...“ — прошепна Невил и почти веднага като ехо Кортман излая името му.

Бен не се бе променил много. Косите му все още бяха черни, както преди, лицето пребледняло, беше си все така закръгленичък. Само дето по небръснатите му бузи наболите мустачки като пунктир очертаваха горната устна. Навремето Бен винаги ходеше избръснат до блясък, ухаеше приятно на одеколон всяка сутрин, когато идваше да взема Невил за работа в завода... Невил изпитваше странното усещане, че наблюдава сега същия Кортман, който обаче му беше опротивял, станал му бе напълно чужд. Чудно му бе да си припомня и миналото, когато същият този човек му беше приятел, когато заедно отиваха на работа, когато двамата с него бистреха политиката, обсъждаха автомобилите и лекото поведение на някои жени, бейзбола, когато взаимно се питаха за здравето на Вирджиния, на Кати, на Фреда Кортман, тогава, когато...

Невил поклати глава. Не, не трябваше повече да се връща назад, да се сеца за всичкото това. Миналото бе мъртво, безвъзвратно мъртво, като Кортман...

„Този свят се е превърнал в театър на абсурда! — помисли си. — Мъртвите се разхождат на воля и туй повече ни най-малко не ме впечатлява!“ За него бе станало вече съвсем банално да наблюдава как мъртъвците напускат своите гробове, как разравят пръстта с костеливите си ръце, как се измъкват изпод земята... Колко лесно бе да се възприеме невероятното и абсурдното... С малко повече навик, с малко повече воля на съзнанието...

Отпивайки от уискито, Невил се запита на кого му напомняше Бен Кортман. Защото наистина му напомняше някого, но, дяволите да го вземат, не можеше да се сети кого... В крайна сметка, какво значение имаше?

Той остави чашата и отиде в кухнята. Завъртя крана на мивката, към който бе прикрепил маркуча.

Когато пак се върна при шпионката, на моравата пред къщата се бяха появили още един мъж и една жена. Нито един от тримата не разговаряше с останалите. Те *никога* не разговаряха помежду си. Задоволяваха се просто да вървят, да тътрузят крака, да обикалят безспир, да се въртят в кръг като вълци, без да се гледат едни други, втренчили жадно очи в къщата, където се бе сгушила тяхната плячка.

После Кортман видя бликналата от маркуча струя и приближи до коритото. За момент надигна пепелявото си лице и Невил съгледа изписалата се върху му крива гримаса. След което, за негово изумление, вампирът се зае да прескача коритото като дете, играещо край поток...

Невил усети как гърлото му се сви. *Чудовището разбираше, то знаеше! И му се подиграваше!*

С вдървени крака Невил се завлече в спалнята. Ръцете му се разтрепераха настървено, докато измъкваше револверите.

Кортман тъкмо привършваше панаирджийския си номер, когато първият куршум го удари в лявото рамо. Вампирът издаде глухо ръмжене, просна се възник. Невил повторно стреля, без да го улучи. Кортман се надигна, подигравателно се изхили. Третият куршум го засегна право в гърдите. Невил щеше да продължи със стрелбата, ала някаква жена се изпречи между него и Кортман. Започна да къса дрехите си като обезумяла, но с някакво необуздано сладострастие и с похотлива усмивка, обърната към Невил, който, отворен от сатанинската ѝ лъст, побърза да затвори шпионката — отказваше да гледа продължението. Още след първите ѝ жестове бе почувствал в слабините му да се надигат онези ужасяващи вълни топлина, които го плашеха...

Малко по-късно отново отхлупи шпионката. Бен Кортман пак се беше повлякъл в кръг, като не пропускаше да надава своето ужасяващо: „Невил, излез, Невил!“ И докато го наблюдаваше как се клатушка нагоре-надолу, Невил изведнъж се досети на кого му напомняше Кортман. Откритието го накара да избухне в луд кикот: *Бен Кортман му приличаше на Оливър Харди!* Да, на онзи комик от доброто старо време, чиито филми толкова пъти бе гледал! Точно — сегашният Кортман беше зловещият двойник на Оливър Харди...

Оливър Харди, който макар и надупчен от куршуми, непрестанно се изправяше да иска още и още да го прострелват... Оливър Харди линчуваният, намушкваният с нож, премазваният от автобуси, затрупваният от срутваци се комини, удавникът, подлаганият на всякакви изпитания и вечно завръщащият се — търпелив и настойчив. Какъв великолепен сюжет за комичен филм! Филм с Бен Кортман в ролята на Оливър Харди, смешен и уродлив, зажаднял за свежа кръв... Наистина, направо да си *умреш* от смях!

Невил и без това не можеше да издържа повече, до такава степен се тресеше от смях. Сълзи се стичаха по бузите му. Без да иска преобърна чашата и алкохолът се разля по ръката му. Това го накара още повече да се разсмее. Защо така лудешки се забавляваше?

После, както ставаше обикновено, без никаква логика той избухна в плач.

Забоде кола в някакъв разголен корем, в някакво рамо, после с един удар на чука прониза предлагащото му се гърло... Така пробождаше крака, ръце...

Резултатът бе винаги един и същ: кръвта бликваше напористо от побелялата плът, гъста и аленочервена...

В един момент му се стори, че е намерил отговора, който търсеше.

Онова, което ги убиваше, бе чисто и просто мигновеният кръвоизлив!

Но когато откри жената в порутената бяло-зелена къщичка и когато заби кола в гърдите ѝ, разложението на трупа бе толкова неочаквано, че той не издържа — отскочи уплашено назад и повърна закуската си...

Щом събра смелост да я погледне отново, върху постелката на леглото нямаше нищо друго, освен белезникава следа пепел, запазила очертанията на изтегналото се преди това тяло. Невил бе изумен. Впи поглед в леглото да направи някакво ново откритие, което да го изтръгне от мрака на неговите предразсъдъци, но не, наложи се пак да стъпи в непосредственото си битие, защото за първи път нещата се бяха развили по такъв начин.

Той излезе от къщата, залитайки, и почти цял час седя в колата, без да помръдне, опитващ се да проумее. Как да повярва в явления, които преди никога не би могъл да приеме? Вярно бе, животът винаги си бе имал своите тайнства, но... На практика тя направо се бе разтопила, беше се превърнала в прах в момента на удара... Тогава в спомените му изплува разговорът, който навремето бе провел с един негър в завода. Негърът беше работил като служител в погребално бюро. Та, същият му беше разказал за онези мавзолеи-гробници, където в подобие на витрини съхранявали телата на умрелите, след като внимателно ги изпразвали от вътрешностите им. Трупите твърде дълго запазвали външния си вид; „...но — беше допълнил негърът, — ...достатъчно е съвсем мъничко въздух да проникне отвътре... и фъс-с-с, разпадат се на прах в същия миг...“

Това означаваше, че жената отдавна бе мъртва. Или всъщност беше получовек, полумъртвец, жадуващ за кръвта и душите на онези, които най-много беше обичал приживе? А може би същата тя бе от онези вампири, които бяха станали причина епидемията да избухне? Единствено Господ знаеше от колко години тя не принадлежеше нито към света на живите, нито към този на мъртвите, нищо че имаше вид на същество, което не можеше да бъде наречено мъртво в същинския смисъл на думата...

Този пореден експеримент дотолкова угнети Невил, че задълго той се затвори — в себе си и в къщата. По цели дни пиеше ненаситно, изпразвайки една след друга бутилките. Очите му помътняха, съзнанието му се размекна. Остави отвън трупите да изпълнят до краен предел моравата. Единствената мисъл, която го спохождаше от време на време, беше мисълта за тази жена. И колкото и скотски да се напиваше, колкото и да се мъчеше да освободи и отпрати съзнанието си другаде, помислите му след това неизменно се връщаха към Вирджиния. Представяше си как влиза и се потапя в прокобната, влажна тишина на гробницата, как, разтреперан, надига капака на ковчега и как... Всеки път тази мисъл го караше да губи разсъдък. Той започваше да трепери, не можеше да се овладее.

Тази белезникава следа пепел... Нима точно в *това* се беше превърнала Вирджиния сега?

...Бе ранно утро. Прекрасно слънчево утро, чийто покой се нарушаваше единствено от песента на птиците сред дърветата. Не се чувстваше никакъв повей на вятъра, който да разнесе уханието на полските цветя, не се забелязваше никакво движение, като че ли смъртта бе простряла саван над всичко. Симарън стрийт тънеше в глухо мълчание и леност.

Сърцето на Вирджиния бе престанало да бие.

Невил бе седнал на леглото до нея, вперил невярващ поглед във востъчнобледото лице на мъртвата. Държеше ръката ѝ в своята, не знаеше откога. Неподвижното му тяло бе като вкочанено. Очите му не потрепваха, устата му бе просто една тънка цепнатина, диханието му бе станало забавено, като че ли животът го беше напуснал в същия миг, в който бе отлетял от Вирджиния.

В момента, в който бе усетил пулса ѝ да замира, мозъкът му сякаш се бе вкаменил. Дори и сега, с блуждаещо съзнание, той още не можеше да разбере какво се бе случило, какво става, какво правеше тук, приседнал на ръба на кревата, защо отчаянието и силната мъка не можеха да направят така, че да изчезне и той, да го няма. Времето също беше замряло. Заедно с Вирджиния бяха умрели животът и околният свят...

Бяха изминали двацет минути, после четиридесет.

След което бавно, сякаш осъзнал наличието на някакво странно външно влияние, той разбра, че трепереше целият, от главата до петите...

Остана така повече от цял час, без да изтръгне поглед от лицето на Вирджиния. После неочаквано, задавен от глухо ридание, той напусна стаята.

Половината от уискито, което си наля, се изсипа в умивалника. На един дъх погълна съдържанието на чашата, която отново напълни и отново изпи наведнъж.

„Сънувам — каза си. — Това **трябва** да е сън. Не може да бъде друго...“ Сплете ръцете си една в друга, помъчи се да обуздае треперенето.

— Вирджиния!

Бе изкрещял името ѝ. Стаята се олюля, завъртя се пред очите му. Той се свлече на колене и остана така, приковал поглед във

вратата на спалнята. Привидя му се сцена, която бе изживял вече наяве...

Огромният огън пращеше, съскаше, отпращаше към небето дебели валма черен дим... Телцето на Кати, което беше притиснал в прегръдките си... Мъжът, който се бе приближил до него, и който я бе грабнал като вързоп мръсно бельо... После мъжът беше потънал в черното димило, отнасяйки Кати, а той беше останал невярващ, като че вкоренен в земята, окаменял... След което изведнъж се бе турнал напред, преследвайки обезумелия си вик:

— Кати!

Яки десници се бяха вкопчили в него, хора в комбинезони и газови маски го бяха издърпали настрана и назад. Мозъкът му се късаше на парчета, той продължаваше да крещи...

После настана нощта и болката, която го размазваше като с удари на боздуган... Лавата на алкохола, разливаща се по склоновете на гърлото му... Завръщането към живота...

Опомни се онемял, вцепенен в колата на Бен Кортман. Очите му не можеха да се откъснат от стълбовете гъст дим, пълзящи ниско към тях, които после ги подминаваха и се извиваха към небето като черен дух, като призрак, отчаян от всички земни тегоби...

Споменът го накара да затвори очи. Той стисна зъби и продължи да стиска, докато болката не го проряза в страните.

Не!

Той не можеше да остави Вирджиния в пламъците на този ад. Дори ако се наложеше да го убият...

Излезе бавно от къщата и заслепен от залязващото слънце, се отправи към дома на Бен Кортман.

„Въобщо не ме интересува, че така повелява законът... Въобщо не ме интересува, че осъждат на смърт всички, които го престъпят... Аз няма да им оставя Вирджиния, няма да им я дам...“

Заблъска по вратата, изкреця:

— Бен!

Къщата на Бен Кортман тънеше в тишина. Угнетяваща и мрачна. Всичко се беше смълчало. През прозореца той виждаше червеникавия диван, нощната лампа, играчките на малката Кортман.

Заблъска по-силно.

— Бен!

Къде, по дяволите, се беше дянал моя Бен? Невил завъртя топката на бравата, бутна вратата, пристъпи в притихналата дневна.

— Бен! — извика високо. — Необходима ми е колата ти...

После замръзна неподвижен, провеси ръце.

Бен и Фреда Кортман бяха в спалнята, изтегнати върху двете еднакви легла. Бен беше с пижама, Фреда по нощница. Дишането им бе странно забавено, едва забележимо. На гърлото си Фреда имаше малка раничка, покрита с коричка засъхнала кръв. По гърлото на Бен не личаха никакви странни следи.

„Да можех само да се събудя!“ — помисли си Невил.

Но не. Нямаше никакъв изход от всичко това. Той не спеше...

Намери ключовете от колата върху бюрото, след което побърза да напусне притихналата къща.

Това бе последният път, когато видя Бен и Фреда „живи“.

Паркира колата пред своя гараж и се прибра у дома. Какво да прави оттук нататък? Нямаше да ги остави да изгорят тялото на Вирджиния. Не, и дума не можеше да става. Но тогава какво, какво да предприеме? Всички погребални бюра бяха затворени с постановление. Законът не предвиждаше никакви изключения — веднага след смъртта труповете трябваше да бъдат извозвани до ямите-крематориуми, където да бъдат изгоряни. Това се оказваше единственият възможен начин бактериите, причинили епидемията, да бъдат унищожени.

Невил много добре го знаеше. Знаеше и какво изискваше законът. Но колко хора го спазваха? Колко мъже биха се съгласили да хвърлят в пламъците онази, с която бяха делили живот и любов? Колко родители биха се съгласили да изгорят в крематориумите децата им, които до този ден нежно бяха обичали? А колко деца щяха да са съгласни да хвърлят в адските огнища на ямите своите любими мама и татко?

В едно поне бе сигурен: той нямаше да ги остави да изгорят тялото на Вирджиния.

Най-сетне се реши да предприеме нещо.

Взе игла и конец, уви Вирджиния в чаршафа, върху който се втвърдяваше тялото ѝ, после грижливо съши савана. След това отиде в кухнята, изпи още една чаша уиски, пак се върна в стаята. Наведе се над леглото, подпъхна ръце под безжизнения увит труп.

— Вирджиния, скъпа, ела... — проплака.

Тези думи сложиха точка на нещо, усети го и докато пренасяше тялото на Вирджиния в колата, почувства как топли сълзи набраздиха бузите му...

Грабна от гаража една лопата и я хвърли в колата. Тъкмо се канеше да потегли, когато изведнъж нечие присъствие неочаквано го накара да потрепери. Някакъв мъж тичешком пресече улицата и се втурна към него.

— Стойте! Не тръгвайте!

Невил изчака мъжа да приближи. Видът му беше болнав, изнемощял.

— Не бихте ли могли да откарате... и майка ми...?

— Аз... аз, всъщност... — започна Невил, неспособен да намери продължението.

За малко отново не се разрида, ала навреме се овладя.

— Всъщност, аз не отивам там... — успя да изговори.

Мъжът го загледа неразбиращо.

— Но жена ви е...

— Казах ви, че не отивам в крематориума — повтори Невил.

— Моля ви... — отново започна мъжът.

— Не! — изкрещя Невил. — Не разбрахте ли, че не отивам там!

— Но такъв е законът! — разкрещя се на свой ред мъжът, обладан от ненадейна ярост.

Колата подскочи напред и се понесе към Комптън булевард.

Улиците бяха пуси. Невил се отправи на запад.

Не беше необходимо да търси гробище: всичките бяха заключени и зорко охранявани. Имаше случаи на убити, опитали се да погребат своите близки...

Той продължи да шофира така, докато стигна спокойна, тиха уличка, която свършваше в пустеещата равнина. Убеди се, че никой не го наблюдава, че никой не го е проследил, едва след това пренесе тялото на Вирджиния наред поляната.

Дълго копа. Когато ямата стана достатъчно голяма и достатъчно дълбока, той спря. Свлече се на колене. Едри капки пот се стичаха по лицето му, дишаше учестено. Сега му оставаше да стори най-страшното — не можеше повече да изчаква, нямаше нито минута за губене. Ако го изненадаха, щяха да го арестуват. Не се притесняваше за себе си, страшното бе, че в този случай тялото на Вирджиния щеше да бъде хвърлено в пламъците.

Внимателно, много предпазливо той я положи в изкопания ров. Ръцете му се разтрепераха при допира с безжизнените останки. Този път крайт наистина беше настъпил — крайт на дванайсетгодишното им прекрасно съжителство...

Той взе отново лопатата, засипа тялото на Вирджиния с пръст и утърка старателно ямата отгоре — да не личи.

Беше се проснал в леглото с дрехите, полупиян, втренчил невиждащ поглед в тавана. Дясната му ръка се отпусна безжизнено на нощната масичка, при което обърна бутилката. Той се заслуша безпаметно в къколението на алкохола, изливащ се върху пода.

Когато съгледа часовника, беше станало два сутринта. Два дена, откакто бе закопал Вирджиния.

Две очи, втренчени в стенния часовник, два часа сутринта, две стиснати устни, две ръце и два крака, изпънати на кревата... Всичко вървеше по двойки: двойка мъртъвци, два кревата в стаята, два прозореца, две сърца, спрели да бият, две бузи, две ръце, два крака...

Мъчително се изправи, приседна. След време стана, завлече се в банята, поднесе лице под студената струя, пипнешком затърси хавлията.

После най-неочаквано кръвта в жилите му се смрази и той застина в тъмнината. Отвън някой се опитваше да завърти дръжката на входната врата.

„Сигурно е Бен — каза си. — Идва да си вземе ключовете за колата...“

Някой почука.

С побесняло сърце, той прекоси дневната.

Преди да отвори, се поколеба. Сърцето му се свиваше на топка, някакво странно предчувствие го замъчи...

Отвън някой тихо изшептя нещо, което той не можеше да разбере. Тръсна глава, пое дълбоко въздух и разтвори широко вратата.

Дори не намери сили да извика. Застанала на прага, окъпана в лъчите на пълната луна, Вирджиния го гледаше.

— Ро...бърт... — чу я да казва.

Научният отдел се намиреше на втория етаж. Стъпките на Невил отекваха по мраморните стъпала на стълбището в Общинската библиотека на Лос Анжелос. Беше 7 април 1976 година.

След като дълги дни се бе отдавал на пиене и непоследователни изследвания, в крайна сметка той бе осъзнал, че напразно си губи времето. Станало бе съвсем очевидно, че отделните опити доникъде нямаше да го отведат. Ако съществуваше някакъв рационален отговор на въпроса, някаква обща първопричина (в което той искаше да се убеди), щеше да го намери единствено, ако подходеше методически в своите търсения.

Тишината в библиотеката бе пълна. Нарушаваше я единствено шумът от неговите стъпки. Понякога отвън долитаха трелите на птича песен, но и колкото да му се струваше странно това, усещаше, че тишината сред четирите стени тук не бе същата, както преди, а някак си необичайно натежала в това огромно, каменно и сиво здание, което приютяваше литературата на един умрял свят.

„А може би това впечатление е на чисто психологическа основа? — помисли си той. — Може би страдам от нов вид клаустрофобия^[2]?“

Ала подобна хипотеза не оправяше нещата — вече нямаше психиатър, към когото да се обърне за консултация, вече нямаше с кого да сподели своите неврози и звукови халюцинации...

Последният човек на Земята трябваше сам да се справи със собствените си проблеми.

Научният отдел представляваше просторна зала с високи, широки прозорци. До входа се намираха дългата маса и бюрото,

където връщаха томовете по времето, когато все още имаше някой, който да ги поиска.

Невил спря за миг, обходи залата с поглед. Толкова книги (изоставени останки от знанието на цял един свят, сега превърнали се в невзрачни подобия) се бяха оказали неспособни да спасят разрухата и унищожението на човека...

Той приближи рафтовете отляво, взирайки се в табелките, посочващи тематичните раздели. *Астрономия*... Не, небето не го интересуваше. Влечението му към звездите бе секнало завинаги заедно с останалите негови желания. *Физика, Химия, Механика*... Невил премина нататък.

Отново се спря и надигна очи към тавана, декориран с мозайки в индиански стил. Утринното слънце проникваше в залата през мръсните прозорци и пращинките отвътре на талази лениво се носеха в танц сред светлите снопове на лъчите. Дългите дървени маси и столовете край тях грижливо бяха подредени едни до други. Някой явно се беше погрижил да го стори, най-вероятно в деня, в който бяха затворили библиотеката. Помисли си, че би могла да е онази, младичката библиотекарка, която за последен път бе изпитала удоволствието да намести столовете до масите. Да, работата бе свършена толкова усърдно и прецизно, че не би могло да бъде друг. Продължи да си мисли за нея. Навярно беше умряла, преди още да е познала любовта, пропаднала в онази отвратителна кома, а после склещена в лапите на смъртта и завърнала се след това от небитието — получовек, полумъртвец, обречена вечно да броди без цел и без посока... Без никога да е обичала или да е обичана. А последното бе по-лошо и от това да станеш вампир...

Той продължи своя обход и се спря едва пред раздел *Медицина*. Набързо проследи с поглед заглавията на трактатите и пособията, посветени на хигиената, анатомията, физиологията, терапевтиката и на бактериологията. Измъкна оттам десетина прашасали тома и ги струпа на купчина върху една маса, надявайки се, че ще му се наложи да се разрови из тях.

Когато напусна залата, по навик погледна електрическия часовник, намиращ се над входната врата. Стрелките бяха спрели на четири и дващест и пет. Невил машинално се запита кога бе станало, в кой точно ден от седмицата и дали се бе случило сутринта или вечерта.

Какво ли е било времето в онзи зловещ ден? Ами часовникът — сам ли бе спрял или някой специално се бе погрижил за това?

Той сви рамене. Какво значение имаше? Спускайки се по стълбищната площадка обаче, притиснал в ръце камарата от книги, откри, че тази натрапчива мисъл за миналото започва сериозно да го безпокои. Ако искаше да отиде напред, трябваше да се излекува от слабостта си...

Не можа да отвори отвътре голямата входна врата на библиотеката — бяха я заключили твърде старателно. Наложил му се пак да прескача през прозореца, който бе счупил на идване.

Когато се качил в колата, забелязал, че я беше паркирал на непозволено за това място и на срещуположната страна на улицата, която пък бе еднопосочна. По стар навик хвърлил крадешком бърз поглед наоколо — да се увери, че наблизо не се навъртат ченгета...

Пет минути по-късно вече се надсмивал над привичките, останали му от миналото. После се запита какво чак толкова смешно имаше в това...

Остави томчето на масата, след като основно изчете главата, посветена на лимфната система. Смътно си спомни, че май пак я беше прелиствал преди месеци, по времето на своя „делириумен период“, както обичаше да нарича дните, когато го спохождаха всякакви видения. Само че тогава не бе обърнал достатъчно внимание на прочетеното. Докато днес всичко добиваше нов смисъл.

„Тънките стени на капилярните съдове позволяват на кръвната плазма да проникне в интерстициума^[3] на тъканите, което в крайна сметка дава възможност на плазмата да нахлуе, буквално казано, в кръвоносната система посредством лимфните съдове, пренесена там като флуид, наречен лимфа. Лимфата преминава през лимфните възли, които я филтрират, задържайки така някои токсини, като по този начин ги възпрепятстват да проникнат обратно в кръвта...“

Добре-е-е...

Два фактора активират лимфната система:

1. Дишането
2. Физическото движение

Дишането, въздействайки върху диафрагмата, притиска корема, като по този начин изтласква кръвта и лимфата в противоположни посоки^[4]. Физическите движения принуждават мускулите да притиснат лимфните съдове и така предизвикват свободната циркулация на лимфата. Клапната система пък не ѝ позволява да се върне обратно.

„Да, но вампирите не дишаха, поне «умрелите» вампири. Значи функционирането на тяхната лимфна циркулация е било съкратено до 50%, което именно е довело до стаза^[5] на значително количество токсини.“

Невил веднага се досети за зловонния дъх на сплутата им кръв...
Още веднъж той прочете някои от страниците:

„Бактериите проникват в кръвообращението, където... Белите кръвни телца играят основна роля в защитната система на организма, като го предпазват от въздействието на бактериите... Много болести у човека, предизвикани от бактерии, могат да бъдат пренесени от насекоми, носители на такива болестотворни микроорганизми: мухи, комари, бълхи и всякакви мушици... В случай на бактериологично нашествие, «заводите» за фагоцити^[6] предоставят на кръвта допълнителни начини за защита...“

Невил остави настрана книгата. Колкото повече напредваше в своите проучвания, толкова по-очевидна ставаше връзката, съществуваща между кръвта и имунната защита срещу бактериите, борбата на белите кръвни телца с тях. В такъв случай трябваше ли той да намрази достатъчно всички онези, които бяха умрели, прокламирайки за вярна теорията за микроорганизмите, и иронизирайки в същото време теорията за вампирите?

Вцепенен, той се изправи, наля си уиски, но седна, без да докосне чашата, опитващ се да проникне с поглед в стената...

Значи така, зародиши, микроорганизми, микроби — все приносители на зараза...

Дали му харесваше или не, но може би в края на краищата ставаше въпрос именно за микроорганизми?

Зародиши, бактерии, вируси, вампири: нима съзнанието му бе готово да отблъсне такава логична последователност? И ако всичко това продължаваше да му е неприятно и да го дразни, не беше ли просто защото той се оказваше само един твърдоглав, непоправим реакционер, или защото имаше опасност подобна теория да го отведе до най-неочаквани заключения? Да го изправи пред непосилна, свръх силите му задача? Не можеше да каже. И двете хипотези бяха твърде възможни — едната не отричаше другата. Бактериите можеха да бъдат отговор на проблема „вампир“...

Ала вече се чувстваше потопен в необятния океан на цялата тази действителност, от която нищичко не разбираше. Вече се сравняваше с невръстното холандско момченце, което подобно на него се мъчеше с малките си ръчички да запуши пробойните на дигата и да спре по този нелеп начин прииждащите мощни морски вълни. Така и той сега се опитваше да възпре прилива на заливащите го нови идеи. Очите му се отваряха за новите, за непознатите до този момент неща на света. Трябваше да отстъпи пред неоспоримото — огромните цунами на отговорите разбиваха на пух и прах дигите на неговите предишни представи...

Епидемията беше избухнала ненадейно. Дали нещата щяха да се развият тъй бързо, ако единствено *вампирите* бяха причината? Нощното им бродене щеше ли да предизвика такива поражения? Разбира се, че не! *Теорията за бактериална зараза беше единственото възможно обяснение за невероятната бързина, с която се бяха развили събитията, за геометричната прогресия на броя на жертвите.*

А в същия този момент десетина нови идеи се заблъскаха в съзнанието му.

Мушиците и комарите — и те играеха своята роля в цялата тази история. Те бяха вирусоносителите, те бяха пренесли болестта по четирите краища на планетата.

От друга страна бактериалната теория обясняваше много неща. Например това, защо болните се затваряха през деня, изпаднали в кома, предизвикана от микроорганизма, който по този начин се защитаваше от действието на слънчевите лъчи.

И още: не бяха ли именно бактериите двигателният мотор на „живите“ вампири? Не беше ли възможно микробът, който убиваше

живите, да е източник на енергия за мъртвите?

Ето, това той *трябваше* да узнае.

Надигна се бързо и рязко, за малко не се втурна навън. Едва в последния момент обърна гръб на вратата, отказвайки се да снесе стоманеното резе.

„Господи! — успя да си помисли. — Вече губя разсъдък!“

Нощта отдавна се бе спуснала.

Закрачи нагоре-надолу из дневната, мъчейки се да намери отговор на нахлулите нови въпроси.

По какъв начин можеше да се обясни въздействието на коловете, които, проболи ги точно в сърцето, причиняваха тяхната смърт? Как после да свърже това с бактериалната си теория? Кръвоизливът не беше достатъчно обяснение: спомни си случая с жената... Ами ужасът, който изпитваха при вида на кръстове и разпятия? Действието на огледалата, на чесъна, на водата?... Каква беше връзката между всички тях и бактериите?

Беше на ръба на нервната криза. Идваше му да се разплаче като дете, поне щеше да му олекне. Сълзите, знаеше, облекчават. Събра сили и се помъчи да обуздае нервното си напрежение.

„Какво, по дяволите, ми става? — за кой ли пореден път си зададе въпроса. — Намирам някакъв ключ и под претекст, че не може да отключи всички врати, веднага губя ума и дума?... Та това е направо смешно!“

Изпи чашата, която малко преди това беше напълнил. Имаше нужда. После надигна ръка пред лицето си. Вече не трепереше.

„Хайде, бибчо — започна да се самоиронизира, — успокой се, бъди послушен, мисли трезво. Дядо Коледа отдавна е тръгнал на път, напълнил чувала с хубави отговори на твоите въпроси... Скоро няма да си като Робинзон Крузо в плен на пустинния остров, сам в нощта, сам сред пъкления океан от смърт...“

Усмихна се. Започваше да се отпуска.

„Добре го измислих, сполучлив образ изваях... — каза си. — Последният човек на Земята бил поет от класа... И да не го знае!“

После реши да си легне. Нищо повече не можеше да направи днес.

Докато се събличаше, нахвърли набързо онова, което на следващия ден трябваше най-напред да свърши. Да потърси и да

намери микроскоп! Край вече на проучванията, без да има предварително начертан план, повече нямаше да се лута тъй слепешката, както му дойде!

Заспа и му се присъниха рояци насекоми, вирусоносители и други хапещи твари, които пренасяха болестта от човек на човек. Това ли обясняваше ужасната бързина, с която епидемията се бе разпространила?

Към три сутринта го събуди поредната пясъчна буря, която клатушкаше къщата.

И изведнъж, сякаш блесна светкавица в тъмната нощ, озарението го споходи...

Микроскопът, който намери, се оказа неизползваем, явно поради фабричен дефект.

Естествено, Невил нищичко не разбираше от такъв тип уреди, затова бе взел първия, който му бе попаднал под ръка. Три дена покъсно с проклетие го беше разбил в стената. Щом се успокои, той се върна в библиотеката да потърси някакъв наричник по микроскопия. Намери един, който го задоволи, взе го със себе си. И още на следващия ден, когато излезе, първата му работа бе да посети няколкото оптични магазина, откъдето се прибра едва след като намери онова, което му трябваше: прецизен, усъвършенстван и мощен модел микроскоп.

„Още едно доказателство — помисли си, — че винаги сгупяваш да вършиш всичко половинчато...“

Наложи си да не използва уреда, докато не разбере точно как се сглобява и начина му на употреба. Счупи една дузина лещи, преди да успее в начинанието, но в крайна сметка след три дена уредът беше сглобен. Никога не си беше представял, че някаква си там бълха, видяна под микроскоп, ще се окаже такова отвратително чудовище...

После забеляза, че каквото и да правеше, винаги под обектива се вмъкваша пращинки, които му изглеждаха като огромни късове гранитни скали... До голяма степен това се дължеше на пясъчните бури, които се повтаряха средно на всеки четири дена, но и на още

нещо — безредието, царящо в неговата „лаборатория“, което го принуждаваше да размести десетина пособия, докато намери онова, което му беше необходимо.

Така лека-полека се научи да внася порядък в работата си. Всяко нещо си намери точно определеното му място: стъклените пластинки, пинсетите, епруветките, иглите, химическите реактиви... И леко развеселен, той забеляза, че наложената по този начин дисциплина го изпълваше в края на краищата със задоволство. Работата му стана приятна.

„Чувства се, че кръвта на стария Фриц отново закипя...“ — засмя се.

Дойде най-сетне денят, в който той се зае да изследва част от кръвта, взета от трупа на една от жените. Междувременно беше успял да счупи още няколко стъклени пластинки и лещи. Ала с всяка измината секунда сърцето му забиваше все по-ожесточено. Знаеше, че бе настанал решителният момент — най-сетне всичко беше готово!

Той стаи дъх и прилепи око до окуляра...

„Така-а-а...“ Значи това не беше вирус. Вирусът щеше да е невидим. Онова, което виждаше лекичко да шава отдолу между стъклените пластинки, беше някакъв вид микроб...

Докато го наблюдаваше ненаситно, залепил око в окуляра, думите сами изплуваха в съзнанието му: „Кръщавам те вампирис ...“

В един от дебелите учебници по бактериология беше прочел, че цилиндричната бактерия, който мърдаше пред очите му, беше бацил, мъничка протоплазмена пръчковидна бактерия, която се придвижваше в кръвта посредством миниатюрните си подвижни крайничета, наречени ресници.

Обсеби го една-единствена мисъл: че онова едва видимо нещо под лещите на обектива най-вероятно беше причинител на вампиризма. Пренесените от векове наред страховити предания и набожни суеверия щяха да секнат едва сега, в момента, в който той за първи път щеше да открие бацила... В известен смисъл учените правилно се бяха досетили — бактериалната теория се доказваше. Но на него, Робърт Невил, трийсет и шестгодишен, единственият оцелял от човешката раса, му бе съдено да проведе изследването докрай и да

разкрие виновника: микроба, който се развиваше в кръвта на вампира...

После ненадейно го заля вълна на отчаяние. Така дълго търсеният отговор идваше прекалено късно... Опита да се пребори с обзелата го депресия и все по-угнетяващото чувство, че пак доникъде няма да я докара, но не успя. Мисълта беше настойчива. Каква щеше да е ползата му от това? Какво щеше да направи с разкритията си сега, как да ги приложи на практика и как да се опита да спаси онези, които все още бяха останали живи? Ако въобще имаше други такива!

Та той все още нищо не знаеше за бактериите!

„Тогава ще науча!“ — реши не без известно ожесточение.

И с още по-голямо настървение се захвана за работа.

В условия, неблагоприятни за тяхното съществуване, някои бацили имат способността да се преобразуват в спори, надарени с голяма съпротивителна сила спрямо физическите и химическите промени на заобикалящата ги среда. Когато по-късно условията станат отново благоприятни, ново развитие на същите спори на свой ред ги преобразува в бацили, подобни на онези, от които са произлезли...

Повтаряйки си като ученик прочетеното преди малко, Невил стоеше замислен пред умивалника, без да помръдне.

„Има нещо в цялата тази работа — не преставаше да го гложди. — Има нещо, което ми се изплъзва. Но какво?“

Започна да нахвърля новата си теория. Ако се предположи, че вампирът не намери свежа кръв, с която да се засити, бацилът вампирис щеше да се озове в „неблагоприятна среда“, както бе написал авторът на учебника, и в този случай, за да се защити, бацилът прибегва до спорулация^[7]. След което, така да се каже, вампирът потъва в кома. Условията стават благоприятни и той отново се пробужда...

Дотук добре... Но как бацилът разбира, че неговият носител отново е в състояние да му доставя свежа кръв?...

Невил ядно стовари юмука си върху умивалника. Не, в случая имаше нещо друго. Трябваше да има нещо друго!

Когато бактериите не намерят подходящата за тях среда, метаболизмът^[8] им е нарушен и те се израждат в бактериофаги^[9] —

протеини, способни да се самовъзпроизвеждат. Тези бактериофаги унищожават бактериите... Можеше да си представи как бацилите, лишени от свежа кръв поради някакъв анормален метаболизъм, абсорбират вода и набъбват до пръсване, като в същото време се унищожават и всичките им клетки, което пък от своя страна води до ново спорообразуване.

Освен това можеше да се предположи, че вампирът не изпада в кома, а лишено от кръв, тялото му се отдава на разложение. Самият микроб обаче можеше да стигне до фазата на спорообразуване и тогава...

Пясъчните бури!

Освободени по този начин, спорите можеха да бъдат лесно преносими и разпръснати така от вихрушките, да проникнат в други чужди тела през най-малките охлузвания и обелвания по кожата, предизвикани от миниатюрните песъчинки... Биха могли да се превърнат в бацили при подходящи условия на развитие, каквито не липсваха, а след това да се размножат. При извършването на такова размножаване, околните тъкани щяха да бъдат разложени, а кръвоносните съдове — атакувани от бацилите. Това двойно въздействие — унищожаването на тъканите и нашествието на бацилите, — щеше да позволи на последните да проникнат в кръвообращението. Така процесът щеше да е окончателен, кръгът щеше да се затвори... без да е необходимо да си представяме вампири с кръвясали очи, наведени над гърлата на русокоси девизи, или черни прилепи, пляскащи с криле по капациите на прозорците!

Ето, това като че ли бе всичко — логично и просто, без да се прибегва до помощта на свръхестественото!

Вампирите действително съществуваха. Просто никой до този момент не беше успял да проникне в истинската им същност, да разкрие логиката на тяхното съществуване.

Изхождайки оттук, Невил си припомни някои от големите пандемии в миналото. Онази например, която бе предизвикала падането на Атина, но която едва ли можеше да се сравни с бича от 1975 година. Навремето историците бяха говорили за нашествие на бубонната чума, ала Невил се запита дали и в онзи случай не бяха замесени вампири...

Или всъщност не самите вампири — тъй като вече ставаше ясно, че тези бродещи призраци се оказваха по-скоро жертви, както всички останали, засегнати от болестотворния бацил. Виновникът на практика бе онзи наглед безобиден микроорганизъм, който скрит зад дебелите плътни завеси на легендите и поверията, вършеше своите злодеяния, докато хората превиваха гърбове пред демоничния страх от неизвестното... А какво можеше да се каже за черната чума, опустошила Европа и покосила три четвърти от населението ѝ?...

В десет вечерта със зачервени очи и слепоочия, стегнати от мигрената, Невил усети, че примира от глад. Извади от хладилника солидно парче месо и докато пържолата се изпичаше, взе набързо един душ.

Леко се сепна, когато чу как камъкът хлопна по един от кепенците на прозореца. После се усмихна. През целия ден дотолкова бе погълнат от изследванията, че въобще беше забравил за глутницата, която сега дебнеше в мрака около къщата. После неочаквано осъзна, че дори не знаеше колко от онези, които търпеливо го изчакаха отвън нощем, бяха Живи, в общоприетия смисъл на думата, и колко от тях бяха Неживи, обикновени марионетки, чиито конци дърпаше бацилът. Трябваше да има и от едните, и от другите, тъй като той беше убил доста от Живите с револвера, докато Неживите оставаха недосегаеми за куршумите. Трябваше най-сетне да разбере защо се получава така. И каква бе всъщност причината, която заставяше Живите да се присъединяват към другите край къщата му. Защо само и точно те, а не всички останали от областта?

Изяде с апетит пържолата и изпи чаша вино, учудвайки се на удоволствието, което вечерята му достави. Обикновено храната му се струваше напълно лишена от вкус, сякаш нямаше никаква сладост, и той дъвчеше автоматично, по навик. Явно възвърналият се апетит бе резултат от напрегнатата работа и неговото откритие. Дори много повече — през целия ден той не бе изпил капчица алкохол, даже не изпитваше каквото и да е желание да го стори...

Когато приключи с храненето, той се върна в дневната, пусна плоча на грамофона и с уморена въздишка се отпусна във фотьойла. Помъчи се за момент да не мисли за вампирите, да се концентрира и да

се изпълни единствено с музиката на *Дафнес и Хлое*, от Равел. Ала не устоя на изкушението. Стана и за пореден път прилепи око в окуляра на микроскопа.

„Малко чудовище! — изшептя почти приятелски, забелязал миниатюрната протоплазмена пръчковидна бактерия, която мърдаше върху стъклената пластинка. — Мръсно, малко чудовище!“

Следващият ден се оказа далеч по-безрезултатен.

Лъчите на слънчевата лампа действително унищожаваша микроорганизмите, но това нищо не обясняваше.

Невил размеси сулфиди алицин с инфектирана кръв, ала микробите изглежда никак не се смутиха. Не беше за вярване: чесънът държеше вампирите на разстояние и бе доказано, че състоянието им се влияеше от кръвните инфекции и въобще от заболяванията на кръвта. А какво се получаваше в действителност: основната съставка на чесъна, размесена с тяхната кръв, не даваше никакъв ефект!

Същото се отнасяше и за коловете — предизвиканият по този начин кръвоизлив не беше достатъчна причина за „смъртта им“ (той продължаваше да си спомня за онази проклета жена)...

Но тогава какво ставаше на практика?

Твърде скоро Невил започна да се изнервя. Отчаянието бързо го завладя и той взе да се укорява, сякаш сам беше виновен за случилото се. В крайна сметка реши да подхване нещата от самото начало.

Някои факти вече бяха установени. Микробът съществуваше. Можеше да се предава, при това бе лесно прилепчив. Слънчевите лъчи го унищожаваша. Чесънът оказваше определено въздействие върху вампирите. Някои от тях се заравяха да спят в земята. Можеха да бъдат убити с ясенков кол в сърцето. Не се превръщаха нито във вълци, нито в прилепи, но някои животни можеха да прихванат заразата от тях и да се превърнат във вампири.

Добре. Невил взе един бял лист, прокара по него вертикална черта с молива и се зае да попълва лявата и дясната половини. Най-отгоре в едната колона написа: *Бацили*, над другата нарисова въпросителен знак. После започна.

Кръстовете: не, те не можеха да имат никаква връзка с бацилите, а ако имаше такава, то тя беше само в сферата на предполагаемото и

най-вероятно в чисто психологически аспект. Дясна колона...

Земята: можеше ли тя да оказва някакво влияние върху микроорганизма? Не. Как би могла пръстта да проникне в кръвообращението? Между другото, онези от вампирите, които се заравяха да спят в земята, бяха много малко. Дясна колона...

Слънцето: тук вече можеше да напише някои нещица в лявата колона!

Коловете: не... Дясна колона...

Огледалата: Милостиви Боже! Какво общо можеха да имат те с бацилите? Дясна колона...

Чесънът:

Той спря, зъбите му заскърцаха ядно. Трябваше да намери какво да запише в лявата колона! Трябваше на всяка цена да спаси честта — своята и на чесъна! Чесънът трябваше да им влияе по някакъв начин! Но как?

Той усети как изведнъж го хванаха бесовете, гневът му изригна. Смачка листа и го запокити на пода. Два пъти последователно напълва чашата догоре и я изпразва на един дъх.

„Превърнал съм се в скот — изръмжа злобно на себе си. — Станал съм отвратително, тъпо, ограничено животно! Не ми остава нищо друго, освен да се наливам до умопобъркване. Явно, за друго не ме бива...“

Разби чашата в стената и започна да лочи направо от бутилката.

Не изтрезня в продължение на цели два дена.

В размътеното му съзнание бе започнала да се прокрадва нелепата мисъл да продължи да пие така до края на своите дни или поне докато не изцеди и последната капчица алкохол, когато изведнъж стана чудо. Чудото го споходи на третия ден на разсъмване, когато, залитайки, беше излязъл от къщата да провери дали все още светът съществува, въпреки самия него.

На моравата пред дома му имаше куче!

В момента, в който Невил отвори вратата, животното престана да души тревата и явно ужасено от появяването му, отскочи назад. Невил вцепенен се закова на място, гледащ с невярващи очи кучето, което се обърна кръгом и, мятайки опашка, избяга.

Животно! Посред бял ден, при това живо!

Невил на свой ред подскочи напред, за малко не се препъна в избуялата трева и хукна след кучето. Гласът му разцепи смълчания простор над Симарън стрийт.

— Тука! Ела тука!

Всяка крачка от задъхания бяг кънтеше в мозъка му, сърцето му заподскача още след петия метър. От другата страна на улицата кучето препускаше като побесняло.

— Тука! — изкрещя пак Невил. — Връщай се тука!

Тъпа болка в слабините го накара да спре. Кучето направи същото, обърна муцуна, погледна към него, после отново побягна. Беше кафеникаво, на бели петна, с източено тяло, Невил не можеше да определи каква порода. Едното му ухо беше разкъсано.

— Тука! Ела тука!

В гласа му изригна истерия. Кучето изчезна зад завоя на улицата. Забравяйки за разкъсващата го мигрена и болката, която като че с нажежени шипове пробощдаше хълбоците и слабините му, Невил отново закрета подир него.

В продължение на цял час се мъкна така с гумени крака, провиквайки се от време на време:

— Тука!... Идвай тука!

Най-сетне се прибра в къщата изтощен, смазан от налегналото го детинско отчаяние. Да срещне живо същество след всичкото това време, да открие другар и веднага да го загуби — ето това не можеше да приеме. Не беше ли за окайване?... Какво толкова, че ставаше въпрос само за едно нищо и никакво куче... *Само за едно куче?*

Ала за Робърт Невил това куче беше безценно откритие!

Нямаше желание нито да се храни, нито да пие. Чувстваше се толкова зле, че в един момент реши да си легне, но не можа да заспи. Превъзбуден, обзет от нервно вълнение, той се мятеше наляво-надясно върху възглавницата, а устните му несъзнателно и едва чуто мълвяха — „Идвай тука! Ела тука, при мен!... Нищо лошо няма да ти сторя!“

Следобеда излезе да потърси кучето наоколо, но напразно. Когато към пет часа се прибра обратно, остави на стълбището пред вратата купичка мляко и парче месо. Опаса ги с луковици чесън, за да не могат вампирите да ги докоснат. Малко по-късно си помисли, че кучето сигурно също е заразено от болестта и че чесънът най-вероятно

и на него по същия начин щеше да му попречи да се приближи... Въпреки това имаше нещо, което той все още не смогваше да проумее: ако кучето действително беше носител на болестотворния микроб, то как тогава можеше да броди посред бял ден? Трябваше ли в такъв случай да предполага, че то беше заразено съвсем леко и обмяната на веществата му не бе нарушена? И ако това се окажеше вярно, как тогава то се беше изплъзнало на другите?

„Господи! — ужаси се Невил. — Ами ако привлечено от храната, дойде тази нощ и те го убият? Едва ли ще мога да го преживея!... Сигурно ще се самоубия!...“

Да се самоубие... Досега подобна мисъл още не го беше спохождала. Разбира се, не можеше да каже, че се отнасяше към тялото си с подобаващо внимание и грижи. Не се хранеше здравословно, не спеше достатъчно и спокойно, нито пък пиеше в рамките на разумното. Но в това нямаше и помен от самоубийство. Защо тогава идеята да се самоубива не го бе навестявала досега? Ето, дори и на този въпрос не можеше да намери достатъчно смислен отговор. С нищо не се бе примирил, не бе приел в действителност и живота, който бе принуден да води, не се бе адаптирал към него. И въпреки това продължаваше да съществува тук и сега, цели осем месеца след като последната жертва на епидемията беше издъхнала; девет месеца, откакто за последен път бе разговарял с човешко създание; десет месеца, откакто Вирджиния го беше напуснала... Толкова време беше изтекло, а той продължаваше да е в този свят на абсурда, без бъдеще, без каквато и да е надежда. Инстинкт за самосъхранение ли беше това или проста безсмислица? Или пък въображението му бе прекалено бедно, за да си представи, че може да се самоунищожи? Защо досега не го беше направил? Каква бе причината, мътните да го вземат? Защо не бе посегнал на себе си още в първите, най-мрачните и най-отчаяни дни?

Какво бе онова, накарало го да направи от своя дом крепост, да се зазида в нея, инсталирайки хладилник, генераторен агрегат, резервоар с вода, да се обзаведе с парник, струг, шмиргел и тезгях, с пълен набор от инструменти?... Какво го беше подтикнало да опожари съседските къщи, да струпа в своята колкото се може повече книги и плочи, камари от консерви, напитки и хранителни припаси? Животът не беше ли в действителност сила, много по-могъща от магията на

думите, не беше ли природен закон, много по-висш от всички останали?

Той затвори очи.

Защо въобще трябваше да мисли, трезво да преценява реалността на заобикалящия го абсурд? Защо навсякъде трябваше да търси разум и логика?

На тези въпроси нямаше отговор. Той продължаваше да живее, защото това бе негов вроден навик и напълно естествено състояние.

После опита да се съсредоточи над проблема с бацилите, ала си даде сметка, че по каквито и лъкатушни пътеки да поемаха, мислите му все го връщаха към кучето.

А малко по-късно с изумление осъзна, че несъзнателно мълвеше някаква молитва. Той, който, ако някога бе изпитвал отчаяната необходимост да повярва в Бога, винаги го бе правил с известна самоирония...

Този път обаче подтикът бе много по-силен от него самия. Пряко волята си, Невил скръсти ръце и се замоли. Замоли се на Бога да закриля скитащото четириногло. Защото искаше да го намери. Защото изпитваше *необходимостта* да го намери...

На другата сутрин млякото и месото бяха изчезнали.

На поляната пред къщата имаше два женски трупа, но кучето не се мяркаше никъде. Невил въздъхна с облекчение и тихомълком благодари на Всевишния. После веднага се укори, че не се беше събудил по-рано, докато кучето бе идвало. Навярно четириногото се бе върнало при къщата с първите проблясъци на зората, когато *другите* си бяха заминали. Не можеше да има съмнение — животното инстинктивно бе намерило някакъв начин да им се изплъзне. Но какъв?

За момент Невил си зададе въпроса дали вампирите не бяха отмъкнали храната, но много скоро се убеди в противното. Месото бе влачено по цимента, въпреки пръснатите наоколо скилидки чесън и посипания чеснов цвят, а върху стъпалата на прага едва забележими белезникави дири свидетелстваха, че кучешки език бе лочил от млякото.

Преди да закуси, Невил отново напълни гаванката с прясно мляко, а до нея остави ново, този път по-голямо парче месо. Размисли и добави към тях купичка с вода.

След като хапна набързо, той отиде да изгори телата на двете жени в ямата-крематориум. На връщане се отби в първата крайпътна бакалия. Взе няколко кутии с бисквити за кучета, специален сапун, инсектицид и метална четка... Докато се качваше в колата с претрупани ръце, бегла усмивка се изписа на устните му: „Сякаш трепетно очаквам раждането на бебе... Всъщност, необходимо ли е да се правя на ни чесън ял, ни лук мирисал? — Той остана очарован от уместното, леко преиначено сравнение. — От една година насам действително не съм изпитвал подобна възбуда...“ Трескавото състояние, обзело го след откриването на бацила под микроскопа, изобщо не можеше да се сравни с онова, което изпитваше още щом се досетеше за кучето...

По обратния път кара като побеснял, но го заляха вълните на разочарованието, когато намери на прага недокоснати месото, млякото и водата. Наложил се да приеме мисълта, че дори и да е прегладняло, кучето не можеше да яде непрекъснато...

Беше десет и четвърт. Какво пък — животното щеше да се върне, щом огладнее... Вече знаеше къде може да намери храна.

„Имай търпение, Невил — помисли си за утеха. — Почакай известно време. *Прояви* поне тази мъничка добродетел!...“

Той подреди грижливо продуктите, след което излезе да огледа къщата и парника. Нямаше нанесени сериозни щети след нощното *им* похождение. Зае се с отегчителната и неприятна работа по нанизването на сплитовете чесън, питайки се за кой ли път защо поне веднъж досега вампирите не се бяха опитали да подпалят къщата, нещо, което би се оказало чудесен тактически ход. Дали не се страхуваха и от огъня? Или чисто и просто бяха толкова глупави, че не можеха да се досетят? В крайна сметка, може би разсъдъкът им наистина не функционираше нормално, вследствие настъпилите метаболитни промени в тяхното физическо и психическо състояние при преминаването им от света на живите в онзи на неживите... Но не, не беше за вярване. Поредната му теория се срутваше като картонена кула...

Нощем край къщата бродеха и Живи Мъртвъци, а техният мозък най-вероятно не беше засегнат...

Той тръсна глава, помъчи се да прочисти съзнанието си от натрапчивите мисли. Не беше настроен сега да разсъждава.

Останалата част от заранта прекара в доизкусуряване на плитките чесън. После за миг се запита дали и чесновите цветчета не оказваха същото зловредо влияние, както и самите скилидки? Сигурно, защо пък не?

След като закуси, той се намести зад шпионката. Отвън всичко се беше смълчало. В стаята се чуваше единствено глухото съскане на климатика.

Кучето се появи едва към четири следобед.

Невил рязко се отърси от налегналата го ленива дрямка и напрегнато вторачи сънливи очи в него. Животното приближаваше бавно и внимателно къщата, с недоверчив поглед оглеждаше всичко наоколо. Куцукаше. Дълбоко в себе си Невил пожела да му се отдаде възможността да го излекува и по този начин да спечели доверието му. После кой знае защо се сети за Андрокъл^[10] и лъвовете...

С голямо усилие на волята си наложи да не мърда, да не вдига никакъв шум. Самият факт, че бе тук, че наблюдава как шумно четириногото лочи млякото, как мляска и лакомо поглъща парчето месо... му доставяше неизмеримо удоволствие и чувство за сигурност, караше го да се усмихва блажено, без даже да го осъзнава.

Сърцето му се сви болезнено, когато след като приключи с храненето, кучето изведнъж побягна, сякаш подплашено от нечие невидимо присъствие. Невил веднага скочи към вратата. После се спря. Не, не трябваше да го прави. Само щеше допълнително да подплаши животното. По-добре да го остави да си отиде. Застана пак зад шпионката и с тъга го загледа как се отдалечава. „По-добре да е тъй — повтори си мислено, — така пак ще се върне...“

Наля си малко уиски в една чаша, разреди го с вода, отпусна се с въздишка във фотьойла. Замисли се къде ли кучето прекарваше нощите? Животното трябваше да е изкусен майстор в укриването, след като бе успяло да *им* се изплъзне толкова време... А най-вероятно бе олицетворение на онези изключения, които потвърждаваха правилата.

Но самият факт, колкото и да се крепеше на случайността, даваше храна за размисъл. След като едно куче с ограничен интелект, действащо чисто инстинктивно, беше успяло да оцелее, защо тогава и същество, надарено с разум, да не е успяло a fortiori^[11] да го направи?

Невил побърза да отблъсне подобна хипотеза, побърза да избяга от омайното ѝ заслепение. Таящата се там надежда можеше да се окаже пагубна за него... Не трябваше в никакъв случай да се поддава на такива обаятелни халюцинации.

На следващата сутрин кучето отново се върна.

Този път Невил отвори вратата и се показа. Животното веднага отпраши обратно, както обикновено. Невил очакваше подобен развой, но устоя на изкушението да го последва. Възможно най-предпазливо и най-естествено той приседна на стъпалата. От другата страна на улицата кучето тичаше между къщите и скоро изчезна зад оределите стобори. Четвърт час Невил остана така седнал, без да помръдне, после стана и се прибра.

Кучето се върна към четири. Невил го изчака да се нахрани, едва след това се реши да излезе. Четириногото отново побягна, ала този път, видяло, че никой не го преследва, спря на срещуположния тротоар и загледа къщата.

— Как е, приятелю, добре ли похапна? — извика му Невил и още при екота на гласа му кучето отпраши.

Невил пак се намести на прага. Вече не издържаше. Заскърца нервно със зъби, готов да избълва порой от проклетия срещу страхливото псе. Но се опита да си представи всичко, което то явно бе преживяло — безконечните нощи, сгушено в някоя Бог знае къде тъмна бърлога, докато край него бродеха вампирите. Опита се да си представи борбата му за оцеляване в един свят без господари, в който то се беше превърнало в пленник на старите си навици да бъде зависимо от някого и от нещо...

„Клетото куче! — не се сдържа Невил. — Ще се помъча да направя така, че да забравиш всичко това...“

В крайна сметка, може би в този абсурден свят едно куче имаше повече шансове да оцелее, отколкото едно човешко създание! Животното бе много по-дребно на ръст, можеше по-лесно да се скрие — в това отношение имаше и повече възможности за избор... А и обонянието му бе по-развито, естествено, можеше да го използва като скрито оръжие...

В действителност подобни разсъждения донякъде дразнеха Невил. Въпреки аргументите на разума, той винаги се беше надявал, макар и смътно, че някой ден ще открие друг „оцелял“ подобно на него — мъж, жена или дете, — не го интересуваха нито пола, нито възрастта им... Понякога тези неща му се явяваха насън, а понякога си ги представяше и наяве. Най-често обаче се мъчеше да привикне с идеята, в която бе искрено убеден — че той е последният жив представител на своята раса, последният „нормален“ човек на Земята, поне в онази ѝ част, в която се беше родил, израснал и винаги беше живял...

Увлечен така в размишления, той беше забравил за времето. Вечерта беше започнала да спуска своите призрачни воали. Ненадейно съгледа Бен Кортман, който изневиделица се бе появил и тичешком пресичаше улицата, протегнал към него костеливите си ръце.

— Невил! Невил!

Невил скочи обратно в къщата, залоствайки грижливо вратата. Ръцете му леко трепереха.

Много дни след това той излизаше навън точно в момента, в който кучето привършваше с храненето. Всеки път появяването му прогонваше животното, но колкото повече дните минаваха, толкова по-бавно и по-наблизо бягаше четириногото. Докато един ден се спря в средата на пустата улица, обърна се срещу Невил и залая. Невил не помръдна. Остана все така на прага на къщата. Ако някой можеше да ги види отстрани, щеше да си помисли, че играеха странна игра на опитомяване.

После, един ден Невил седна на стъпалата *преди* идването на кучето и когато то се появи, той не помръдна, продължи да седи на пруста. Близо половин час животното се увърта край къщата, без да се

осмели да приближи до храната и до човека. Машинално Невил кръстоса крака. Това съвсем обикновено движение подгони в бяг кучето, което спря едва десетина метра по-нататък.

— Ела, ела тука, приятелю! — благо му се усмихна Невил. — Ела да хапнеш! Ти си добро куче, послушно, ела...

Изнизаха се още две-три минути. Снизило тяло, кучето се приближаваше с недоверие, сантиметър по сантиметър. Когато се озова на моравата, дълго остана приклекло. После съвсем бавно, протягайки предпазливо лапа след лапа, то се запримъква, без да изпуска Невил от погледа си.

— Точно така, ела — меко и гальовно го прикани Невил. — Ела да се нахраниш... Та-а-ка, добро куче...

Този път кучето не се стресна от гласа му, но дълго се колеба, преди да направи последните крачки, делещи го от месото и млякото.

— Хайде, не се бой... — почти изшептя Невил. — Нищо лошо няма да ти направя, ела да се нахраниш!...

И най-неочаквано кучето изпъна гръб, полетя като стрела напред, грабна в зъби месото, след което хукна обратно през глава и го отнесе от другата страна на улицата. Невил се стъписа в началото, но после избухна в доволен смях.

— Значи такива ми ти работи, а? — смееше се добродушно. — И ти си ми било едно куче...

Без да прави резки движения, той загледа животното, което лакомо поглъщаше месото, без да го изпуска от око.

— Хапвай, хапвай — не преставаше да го успокоява Невил. — Не се притеснявай. Утре ще имаш истинска храна за кучета. Не мога все пак да ти предоставя всичките си месни запаси, нали и аз трябва да се храня!...

Той отново се разсмя. Когато кучето най-сетне се нахрани, то се облиза и пак запристъпва към къщата, този път по-смело. Невил не трепна, сърцето му обаче заби по-силно. Животното вече се страхуваше по-малко от него, в това не можеше да има съмнение и този факт го изпълваше с радост.

— Изпий си сега водата! — каза му. — Не се плаши, пий спокойно!...

Доволна усмивка се изписа на устните му, видял как животното наостри уши: *то го слушаше!*

— Ела, ела, приближи се... — не преставаше да го окуражава. — Нали ти казах, нищо няма да ти направя!...

Кучето наближи купичката и започна да пие, като крадешком го наблюдаваше.

— Виждаш ли, не трепвам, нищо не правя... — продължаваше да го успокоява Невил. Не можеше да познае собствения си глас, струваше му се чужд. Почти цяла година не бе чувал човешка реч, забравил бе какво е това разговор. А времето бе много, прекалено много — цяла една година.

„Като заживееш с мен, ще ти говоря през цялото време — помисли си. — Ти ще си моят събеседник!“

После, когато кучето свърши и с пиенето, той отново гальовно го приласка:

— Ела сега тук, ела при мен...

И потупа леко коляното си.

Наострило уши, четириногото го загледа с любопитство.

„Какви очи! — изуми се Невил. — Всичко има в тях — и неверие, и страх, и самота, и надежда... Горкото куче! Колко ли е изпатило?“

Най-накрая той реши да се изправи. Четириногото мигновено се обърна и избяга. Поклащайки замислено глава, Невил го изгледа как се отдалечава...

Дълги дни нещата продължиха да се развиват по същия начин. Невил все така говореше на кучето, но с всеки ден засилваше тембъра на гласа си. Говореше му по-продължително и всеки ден се доближаваше все повече до храната, докато най-сетне просто можеше да протегне ръка и да докосне животното. Ала все още се въздържаше да го стори, колкото и силно, колкото и настойчиво да беше желанието му. Не искаше да го плаши наново. Щеше да го изчака да се успокои напълно, да свикне изцяло с него. Едва тогава, може би, щеше да се осмели да го погали.

А после, една сутрин кучето не се появи.

Невил изживя ужасни часове, питайки се какво бе могло да му се случи. Обикаляше наоколо, кръстосваше из съседските дворове, не преставаше да го вика.

Четириногото не се появи нито следобеда, нито на следващата сутрин. Невил се отчая. „Убили са го... Ония отворотелни копелета са го хванали и са го убили!...“

Въпреки всичко, не можеше да повярва в това, не *искаше* да го повярва.

На втория ден следобед беше в гаража, когато откъм прага долови леко изшумоляване. Спусна се натам. Беше наистина кучето, заело се да изпразва водата от купичката.

— А, ето те най-сетне! — не издържа Невил.

Кучето отскочи назад, сърцето на Невил подскочи в гърдите.

— Недей! — почти проплака отчаяно. — Не си отивай!...

Бавно, пристъпвайки предпазливо, той отиде и се намести на обичайното си място. Трепереше като лист. Кучето приближи, натопи муцуна в купата и отново залочи. Сега вече Невил не устоя на изкушението — протегна ръка. Животното изръмжа, веднага отстъпи, после заголи зъби, извъртя се и този път наистина избяга.

Вечерта преди да си легне Невил се замисли по какъв начин да хване кучето. Моментът беше настъпил.

Дълги дни той обмисля познатите му капани — кой от всички начини би било най-добре да използва. Нито един не го задоволяваше. Единственият ефект, който можеше да постигне, бе да изплаши животното и да го пропъди.

В крайна сметка, без още да бе решил окончателно, той не издържа. Един следобед, докато животното жадно лочеше водата в купата, той се хвърли напред и го затисна под себе си.

Кучето се опита да го ухапе, ала Невил успя да стисне муцуната му. Ужасни гърчове разтърсиха тялото на четириногото. Невил бързо го внесе в къщата и го остави на одеялото, което специално му беше приготвил. Още щом го пусна, кучето отново налетя да го ухапе, после, неуспяло, се стрелна към вратата. Невил се извъртя на пети и успя да я хлопне преди то да я е достигнало. Тогава животното се навря под кревата с ръмжене.

Невил коленичи, наведе се към него.

— Ела... — заговори му нежно. — Ела тука! Не разбираш ли, че си болно, приятелче... Ще трябва да те лекувам...

Кучето не помръдваше, ръмжеше заплашително, заголило остриите си зъби. Невил отиде да донесе мляко и месо, които остави край леглото.

— Защо все още нямаш доверие в мен?... — прошепна му едва чуто.

Невил довършваше вечерята в кухнята, когато откъм дневната се разнесе непривичен шум, примесен с жаловити стенания. Той изтръпна, побягна нагам.

В единия ъгъл на стаята, до тезгяха, кучето трескаво дращеше пода, като че се опитваше да изрови дупка под себе си. Когато Невил светна, то го изгледа с уплашени очи.

Едва сега Невил разбра каква беше причината за неописуемия му ужас — нощта се бе спуснала и животното инстинктивно се опитваше да се скрие в тъмното, да *им* се изплъзне...

Дълго го наблюдава така, после изведнъж се досети. Издърпа завивката от леглото и покри с нея кучето. Уви го, пое го в ръце. Животното започна да се извива, да се гърчи отчаяно, ала Невил го притискаше плътно до себе си. Започна пак да му говори — тихо, кротко и утешително.

— Успокой се, приятелю, успокой се... Всичко е наред! Аз ще се грижа за теб... Всичко е *вече* наред... Никой няма да ти стори зло... Хайде, успокой се, отсега нататък ще заживееш без грижи, не се тревожи...

Говори му така в продължение на цял час, снишил гласа си, сякаш искаше да хипнотизира животното. И лека-полека треперенето на кучето попрестана, то се успокои. Когато най-накрая се отпусна върху коленете на Невил, той нежно се усмихна.

— Ето, виждаш ли, че можеш да бъдеш послушно... Ти си *моето добро куче!* Нали?

Беше към единайсет вечерта, когато Невил внимателно надигна крайчеца на завивката.

Кучето се сепна, потръпна, заръмжа тихо, озъби се, но Невил пак заговори. Малко по-късно го помилва зад врата, усмихна му се.

Четириногото надигна към него глава. Очите му бяха все още изплашени, натезали от влага. После, най-неочаквано, заблиза ръката, която го галеше.

Невил почувства как гърлото му се сви, а очите му се напълниха със сълзи. Поиска да продума нещо, но не можа.

Няколко дена по-късно кучето умря.

Този път Невил не потърси забвение в пиенето. Напротив — отхвърли надалеч каквато и да е подобна мисъл. Нещо се бе променило. Опитвайки се да анализира случилото се, той стигна до заключението, че последното му затъване в покварата на пианството го беше завлякло на дъното, изпълвайки го до краен предел с отчаяние. Освен да се самоубие, нищо друго като че ли не му оставаше.

Естествено осъзнаваше, че надеждите, родили се дълбоко у него с откриването на кучето, доникъде нямаше да го отведат. В свят, в който ежедневният ужас бе всевисш законодател и разпоредител, мечтите не бяха никакво разрешение. Невил се бе примирил с ужаса и едва сега разбираше, че му бе по-трудно да преодолее не толкова дебнещия го страх, колкото неговата баналност. А това до известна степен го успокояваше — съзнанието, че играе с открити карти, че знае точно какво означават за него правилата на тази игра.

Изпита много по-малко тъга, отколкото си представяше, докато заравяше кучето. Все едно погребваше напразните надежди на зловредите си илюзии. От този момент нататък се зарече безропотно да приема условията, в които му се налагаше да живее — без повече да проявява ненужен гняв, без да е необходимо за най-малкото нещо излишно да си блъска главата.

Така примирен, той отново се захвана за работа с още по-голямо усърдие.

Все още си спомняше какво се бе случило една година по-рано, няколко дена след като за **втори път** беше погребал Вирджиния...

Беше шумна, гореща привечер, той самотно кръстосваше из улиците, смазан от отчаяние, изпразнен от съдържание, безразличен към всичко заобикалящо го. Преследваше го една-единствена мисъл: да не се прибира в опустелия дом, да не вижда и пипа предметите, до които **тя** се беше докосвала, да не гледа опразненото легло на Кати, нейните играчки, да не присяда на леглото на Вирджиния, да не се докосва до нейните дрехи.

И докато крачеше така отнесен без цел и посока сред блъскащата го тълпа, някакъв мъж, вонящ целия на чесън, го бе хванал за ръката, издърпвайки го настрана.

— Ела, приятелю, ела с мен и ще бъдеш спасен!

Лицето на мъжа бе почервеноло, в погледа му се четеше трескава лудост. Беше облечен в черни, разпарцалени дрехи. Робърт Невил равнодушно го изгледа. Мъжът продължаваше да го тика напред с измършавелите си ръце.

— Никога не е късно, братко! Избавлението е за онзи, който...

Последните му думи се стопиха, пропаднаха в околната глъч. Бяха се озовали пред входа на огромна шатра, от която се разнасяше приглушен шепот, сякаш морски вълни се разбиваха тихо в прибой. Невил понечи да се отдалечи.

— Не искам да...

Ала мъжът вече дори не го и слушаше. Продължаваше настойчиво да го тика напред. Шумът се увеличаваше. Шатрата погълна Невил в своята паст.

Вътре той се озова сред стотици хора, които го бутеха с лакти, викаха, ръкомахаха, говореха нещо, което той не разбираше.

После неочаквано всички млъкнаха като един и някакъв глас прогърмя над главите им, увеличен от невидим високоговорител:

— Искате ли да потреперите пред свещения кръст на Всевишния? Искате ли, когато се погледнете в огледало, да не видите лицето, с което ви е дарил Всемогъщият? Искате ли да излизате от гробовете си като чудовища, отхвърлени и от най-ужасния пъкъл на Ада?

Гласът добиваше плътност, ставаше все по-мощен.

— Искате ли да се превърнете в прилепи, да станете братя и сестри на тези грозни, отвратителни изчадия на Преизподнята? Искате ли като тях да запляскате зловец с криле в нощното небе? Питам ви пак — искате ли да се превърнете в бездушни, нетленни създания, обречени на вечно безсмъртие?

— Не! — зарева ужасена тълпата. — Не! Избавете душите ни от Злото!

Разблъсквайки своите съседни, Невил се опита да отстъпи назад, помъчи се да си проправи път сред истеричния океан от обезумели богомолци.

— Това е истината, която ви очаква! Не ви остава нищо друго, освен да се вслушате в Божието Слово! Злото вече е обсебило всички нации по Земята и Божието Наказание ще застигне всеки, в чиято душа са покълнали неговите семена! Предупреждавам ви — всички ние навеки ще бъдем прокълнати от нашия Всевисш Благодетел, ако още сега не се покаем и пречистим като новородени, ако не възхвалим името Му Господне и това на Сина Божий — Исус Христос, нашият Спасител; покой няма да имаме, ако още в този миг не паднем на колене и не се помолим за опрощение на нашите грехове! Повтарям ви го пак и отново — ще бъдем прокълнати! **Ще бъдем прокълнати!**

— Спасете ни! — отново истерично зарева тълпата. — Избавете душите ни от Злото!

Хората ревяха като един и в обезумелите им крясъци Невил откриваше обсебилия ги ужас. Не успя да си проправи път, не успя да се махне от злокобното място. Гласът отново се понесе над тях, притисна го като гранитна стена:

— Господ ни наказва за нашите неизброими престъпления! Господ даде воля на всемогъщата си ярост и тя изригна, потоци ни в бездънните бездни на Новия Потоп, където ни очакват уродливите и чудовищни създания на Ада! Заради нашите грехове Той ни низвергна, Той разрови гробовете, Той разтвори широко дверите на некрополите, Той прогони мъртъвците от техните легла и ги изпрати да вилнеят сред нас! Косящата Смърт и Пъкълът разчупиха оковите на онези, които, оковани за вечни времена, бяха обитавали покоите на Безвремето! Това е Божието Наказание!... О, Господи, Ти ни наказваш, Ти ни бичуваш за грешките ни така, както сме го

заслужили! Господи, Ти ни караш заслужено да изпитаме силата на Твоята всемогъща ярост!...

Тълпата отново изригна в крясъци. Онези, които бяха край Невил, запляскаха с ръце, завиха в транс истерични молитви.

Разтреперан, потресен до дъното на душата си, Робърт Невил най-сетне успя да се изтръгне от развилнелия се обезумял океан.

Навън нощта отдавна се бе спуснала...

Седнал днес в дневната, той си беше припомнил този странен епизод, измъкнат от гънките на паметта му вследствие на текста, който току-що беше прочел. И най-вече изречението, което всъщност го бе върнало десет месеца назад в миналото:

...Тази форма на психоза, която може да се окачества като патология на лудостта, би могла да бъде частична или пълна и да обсеби един или повече субекти, а даже и всичките едновременно...

Как не се бе досетил за това по-рано?

До този момент наивно и упорито се бе мъчил да обясни с бацила всички явления, свързани с вампиризма. И ако някои от обясненията му се пропукваха, той си ги обясняваше с легендите, със суеверията. В действителност твърде рядко се беше опитвал да разгадае нещата психологически, да ги погледне и от тази им страна. А тъкмо оттук трябваше да подходи към разрешаването на проблема.

Ако някои от тези явления не можеха да имат физиологическо разрешение, това не означаваше ли, че те могат да се разрешат от психологическа гледна точка, като се имаше предвид тъкмо „психологическия шок“, преживян от жертвите на епидемията?

В края на разразилата се пандемия, жадната за сензации преса бе насадила навсякъде истински болестотворен страх от вампирите. Невил още помнеше разюзданите статии, родени от болната фантазия на всякакви псевдо-учени, които се публикуваха с единствената цел да се извлече полза от хорския страх, а и в крайна сметка вестниците да се продават по-добре.

Естествено в подобно желание за печалба по всякакъв начин имаше някаква зловеща наслада — да изкарваш пари за сметка на цял един свят, който умираше. Разбира се, не всички вестници се бяха

поддали на лудостта, повечето не бяха паднали толкова ниско. Но жълтата преса бе пожелала да оцелее на всяка цена. И в същото време, тъй като това бе невъзможно при подобни условия и обстоятелства, тълпата бе затънала в своего рода примитивен мистицизъм. Понякога средството се бе оказвало по-пагубно, отколкото злото, защото онези, които прибягваха към него, не умираха по-бързо, отколкото другите — даже напротив, мъките им стократно се увеличаваха и те приключваха своя земен живот, изпълнени с ужасния страх, че не ще намерят покой в отвъдното, че ще бъдат навеки обречени да излизат от своите гробове, водени от странно, перверзно желание...

Да, такава една масова психоза можеше да обясни много неща.

На първо място страхът от кръстове и разпятия. Бяха вгълпили на вярващите, че символът на тяхното благоговение ще се превърне в символ на техния ужас, че не ще се осмелят повече да го погледнат. Дотолкова, че обладан от могъщия комплекс за вина, вампирът се беше отвърнал от него, а после и от самия себе си... Напълно възможно бе този комплекс, както и мисълта, че се е превърнал в уродливо чудовище, да го бяха накарали да се откаже от своя изкривен образ и така завинаги да изпитва панически страх от огледала, в които ликът му (дали заради наказанието?) не се отразяваше, да се превърне във вечно скитащо се създание, отбягващо деня и срещите с хората, копнеещо за нощта и тъмните, сумрачни бърлоги, където да намери поне малко отдих и покой...

Страхът от водата? Тук Невил можеше да се разрови дълбоко в миналото и да потърси там древното поверие. Не се ли разказваше в много легенди, че вещиците били неспособни да преминат през потоци, реки и въобще през течаща вода? Вещици и вампири: някои дори не правеха разлика помежду им и това бе напълно понятно.

Ами Живите Мъртъвци или така наречените „живи вампири“? Това също бе лесно за обяснение. За някои умопобъркани вампиризмът се оказваше в известна степен алиби, при това добре дошло алиби. Невил бе убеден, че „живите мъртъвци“, които нощем се присъединяваха към останалите край къщата му, бяха отчаяни луди, мислещи се за истински вампири, докато в действителност си бяха чисто и просто обикновени умствено болни, което на свой ред пък обясняваше защо досега *те* не се бяха сетили да опожарят къщата му — *те* просто бяха лишени от логически разум.

Спомените отново нахлуха и в съзнанието му изплува образът на онзи мъж, който една нощ се бе покатерил на уличната лампа срещу къщата. През шпионката Невил го бе видял да се хвърля и полита в празното, размахвайки ръце като обезумял, а после да се размазва върху тротоара. Сега разбираше защо го беше направил: *онзи мъж бе обладан от мисълта, че е прилеп!*

„Ето как кълбото бавно, постепенно се разплита и нещата лека-полека се обясняват! — каза си Невил с усмивка. — Явно не са чак толкова непонятни и неразгадаеми. Напротив — понякога са така прости и прозрачни. Достатъчно е да са налице необходимите материални и нематериални условия в точно определения момент и на точно определеното място...“

Остави на масата чашата с уиски, от което въобще не бе отпил.

— Не ми е необходимо! — изрече уверено. — Повече не е нужно да търся бягство или забрава! Никога повече!...

И за първи път след смъртта на кучето той се отпусна. Имаше още много да учи, но бе изминал немалък трънлив път. Странно — животът започваше да му се струва почти поносим.

„Какво пък — каза си в заключение, — отшелничеството не е чак толкова лошо!“

Музиката от грамофона се рееше ефирна и приятна, изпълваше го с благодат.

Отвън вампирите дебнеха в мрака...

[1] Симфония Юпитер — известна още и като 41 Симфония — най-съвършената, пространна и най-сложната по форма от симфониите на Моцарт /бел.прев./ ↑

[2] Клаустрофобия — страх от затворено пространство /бел. прев./ ↑

[3] Интерстициум (мед.) — междутъканно пространство (бел. прев.) ↑

[4] При този процес кръвта от лимфните съдове е изтласквана към тъканите, а лимфата от тъканите — към лимфните съдове (бел.прев.) ↑

[5] Стаза или стазис (мед.) — застой (бел. прев.) ↑

[6] Фагоцит (мед.) — органична клетка, която има способност да поглъща и унищожавя чужди тела и бактерии (бел. прев.) ↑

[7] Споруляция /мед./ — спорообразуване /бел.прев./ ↑

[8] Метаболизъм /мед./ — процес на обмяна на веществата /бел.прев./ ↑

[9] Бактериофаг /мед./ — бактерий, който изяжда други бактерии /бел.прев./ ↑

[10] Андрокъл — римски роб от I век, който, хвърлен на арената при лъвовете, бил пощаден от лъва, за когото преди време се грижил и бил излекувал /бел.прев./ ↑

[11] a fortiori (лат.) — толкова повече /бел.прев./ ↑

ЧАСТ ТРЕТА

ЮНИ 1978

Невил беше излязъл да търси Бен Кортман.

Да преследва Кортман, да го гони и в най-затънтените му тъмни свърталища — това се беше превърнало за него в отморяващо развлечение, едно от редките забавления, които му бяха останали. Невил се отдаваше на тази си слабост в дните, когато не се притесняваше да се отдалечи прекалено много от къщата и когато нямаше кой знае какво да оправя по нея. Тогава се впускаше да търси Кортман из храсталаците, в мазите и тъмните изби, под креватите в стаите, в хладилниците... във всички онези кътчета, които биха могли да послужат за скривалище на един все още възпълничък мъж.

Бен Кортман постоянно сменяше своите обиталища. Невил бе твърдо убеден, че вампирът знаеше, че го търсят под дърво и камък и в известен смисъл подобна игра на живот и смърт му доставяше удоволствие. Ако нещата не бяха толкова парадоксални, Невил спокойно би могъл да използва израза, че цялата тази гонитба прави „по-пикантен“ живота на Кортман. Имало бе моменти, в които Невил си мислеше, че животът на Кортман никога не е бил достатъчно щастлив...

Невил бавно се спусна по Комптън булевард. Сутринта бе преминала безпроблемно. Знаеше, че Кортман с положителност се укрива някъде в съседство, защото всяка вечер той пръв се появяваше пред къщата. Останалите вампири му бяха непознати. Или поне не се „застояваха“ дълго край дома му, тъй като още на следващия ден той неизменно откриваше повечето от тях в техните бърлоги наблизко и ги унищожаваше. Не успяваше да открие единствено Кортман.

Неведнъж си беше задавал въпроса какво всъщност щеше да прави, когато го открие? Естествено, ако се следваше логичния ред на нещата, трябваше да го убие... Само дето нямаше да му бъде толкова лесно, колкото си представяше. Знаеше това. Вярно бе, вече не изпитваше никакво приятелство към него, или по-скоро към онова,

което беше останало от него. Кортман вече не олицетворяваше миналото. Миналото отдавна бе мъртво. Невил беше поел по нов път. Не, истината бе другаде. Убиеше ли Кортман, Невил щеше да се лиши от своето единствено развлечение... Колкото до останалите вампири, те бяха ограничени същества, в известен смисъл работи. Вършеха всичко еднообразно и механично. Виж, при Бен нещата стояха малко по-различно. Той поне проявяваше някакво въображение. Колкото и мистериозно да изглеждаше, мозъкът му навярно все още функционираше.

„А може би това му е и призванието при такова стечение на обстоятелствата!...“ — казваше си с ирония Невил понякога, забравяйки, че целта на Кортман бе същата — да го убие!

Той седна с уморена въздишка на прага пред някаква къща, запали лулата си и дълго време остана така неподвижен, зареял невиждащ поглед пред себе си.

От известно време Невил бе доста по-добре. Беше понапълнял, но физически се чувстваше в отлична форма. Отдавна се бе отказал от навика да се бръсне и сега имаше къса, побеляла брада, която подрязваше от време на време. Косите му бяха посивели, почти докосваха раменете. От обгорялото му обветрено лице сивите очи излъчваха спокойствие и хладина.

От другата страна на булеварда се бе ширнала огромна, незастроена площ, отвъд нея бяха пустеещите земи, където в онзи зловещ ден той бе закопал Вирджиния... И откъдето тя самата се бе откопала. Ала и последната мисъл вече не можеше да внесе смут в душата му. С времето Невил беше закоравял, беше се приспособил към обстановката, бе станал неподвластен на спомените от миналото.

Единствено настоящето все още вълнуваше Робърт Невил. Настояще, в което неговата едничка цел бе да оцелява ден за ден, без да изпитва нито радост, нито тъга от безличното си съществуване.

„Превърнал съм се в частица от растителното царство — мислеше си понякога. — Вегетирам...“

А може би точно това искаше?...

Необходимо му бе дълго време, докато осъзнае, че белезникавото петънце от другата страна на булеварда, в което бе втренчил поглед, се

придвижваше в далечината из пустеещите земи. Невил замига недоумяващо, сбърчи вежди. Изправи се бавно и засланияйки с едната ръка очите си, загледа още по-настойчиво.

Зъбите му нервно захапах мундщука на лулата.

Белезникавото придвижващо се петънце отсреща беше жена.

Дори не се опита да улови лулата, когато тя се изплъзна и тупна на стъпалата под него. Няколко минути Невил остана така, стаил дъх, наблюдаващ втрещено жената.

Тя не го беше видяла. Вървеше, навела глава, сякаш търсеше нещо по земята. Той вече можеше да ръзличи дългите ѝ рижи коси, голите ръце. След три години самота и ожесточение, без да е мяркал живо човешко същество, появяването на тази жена бе толкова невероятно и потресаващо зрелище, че той не можеше да повярва на очите си: *жена, жива, при това **посред бял ден!***

Жената продължаваше да се приближава, а той, Невил, продължаваше да я наблюдава, зинал от почуда и потреса. По вида ѝ не личеше да е на повече от трийсет години. Беше облечена в бяла, мръсна и разпарцалена рокля. Изглеждаше съвсем слаба, изпита, а под рижите коси *лицето ѝ като че ли бе загоряло от слънцето!*

„Полудявам! Започват да ми се привиждат разни!“ — помисли си Невил.

И тази хипотеза му изглеждаше много по-допустима, отколкото жената да бъде действителност. Всъщност, той отдавна се беше подготвил за подобен развой. Умиращият от жажда в пустинята често е спохождан от видения на оазиси и фонтани. Дали пък и на Невил не му се бе привидяла жена под прежурящите лъчи на слънцето?

Изведнъж той потрепера. Не, не беше мираж! Вече *чуваше* шума от стъпките на жената... Повече не се мъчи да анализира водовъртежа от мисли, чувства, инстинкти, които се надигаха у него...

Размаха ръце, хукна напред и се развика:

— Хей! Вие там...

Настана секунда абсолютна тишина. Тя надигна глава и погледите им се срещнаха.

„Жива е! — сърцето му щеше да се пръсне. — Наистина е жива!...“

Неочаквано жената се извъртя и с всички сили затича към пустошта, откъдето беше дошла. За миг Невил се поколеба. После се

втурна, крещейки след нея:

— Спрете! Чакайте!

Тя обаче не спря. Загорелите ѝ крака развяваха роклята в обедната мараня. Невил веднага разбра, че думите, каквато и магия да упражняваха, нямаше да преустановят бягството ѝ. Явно тя самата много повече беше шокирана при вида на този едър, брадат и побелял дявол, изникнал сякаш от преизподнята, ръмжащ и тичащ след нея... Невил се бе втурнал с широки крачки, сърцето му напъваше да изскочи.

Не му бе трудно да я догони. Вече я настигаше, когато тя извърна ужасена лице към него.

— Нищо няма да ви сторя! — извика ѝ.

Въпреки това тя не спря. Ала се препъна, за малко не падна. Той я застигна, успя да я задържи. Обзета от панически ужас, тя започна да го удря с юмруци, да дере лицето му с нокти.

— Престанете! — изкрещя той, останал без дъх. — От какво се боите?

Тя се оказа по-силна, отколкото предполагаше. Изрита го в кокалчето. Невил изруга ядно, удари я в лицето — стар, задрямал рефлекс, който се беше пробудил. Едва сега тя спря, загледа го ужасена. После неочаквано избухна в ридания.

Невил се изправи.

— Станете! — каза ѝ. — Аз не ви желая злото!

Тя продължи да плаче, разтърсвана от конвулсивни гърчове. Бе сплела ръце, предпазваше лицето си. Невил я гледаше глупаво, онемял, не знаеше какво повече да ѝ говори.

— От какво се боите? — запита я след известно мълчание.

Дори не можеше да осъзнае, че гласът му бе станал твърд, безжалостен, груб — в тембъра му нямаше никаква топлинка. Беше глас на човек, загубил навика да говори със себеподобни...

— Хайде! — подкани я пак. — Изправете се.

Тя се подчини — бавно, недоверчиво.

А Невил все така не можеше да реши какво трябва да предприеме. Години наред беше сънувал този дългоочакван момент, но в сънищата му събитията никога не се бяха развивали така...

— Как... Как се казвате? — успя най-сетне да излезе от своята немота.

Тя не отговори. Продължаваше да го гледа уплашено.

— Е, как се казвате? — почти брутално повтори той въпроса си.

Тя се сепна, после с треперещ глас изрече:

— Рут...

И като че ли в този момент по тялото на Робърт Невил пролази електрически ток. Звукът на гласа ѝ сякаш заличи всичко останало. Стори му се, че ще се разплаче, че нещо дълбоко у него, събирало сили от векове, се надигна като лавина. Без да го осъзнава, ръката му се протегна към рамото ѝ, тялото на жената потрепера при допира.

— Рут... — повтори той тихо. Гласът му беше отпаднал, безжизнен. — Рут...

Двамата дълго се гледаха под лъчите на прежурящото слънце.

Жената спеше спокойно в леглото на Невил. Беше минало четири следобед и Невил бе влизал поне двайсетина пъти в спалнята да я наблюдава. Сега седеше в кухнята и пиеше кафе.

Беше угрижен. *Ами ако тя също бе заразена, както останалите?* Идеята му бе хрумнала, докато я гледаше в съня ѝ, и заседнала в съзнанието му, не преставаше да го гложди отвътре. Разбира се, лицето ѝ беше добило бронзов загар на слънцето и те се бяха срещнали през деня. Но същото се бе случило и с кучето... Всъщност, не бе чак толкова просто. Сънят бе продължил прекалено малко.

Двамата не се бяха хвърлили в прегръдките си, не си бяха казали вечните нежни слова. Невил не бе успял да изкопчи нищо друго от нея, освен името ѝ. Наложило се бе да се възползва от своята хитрост и сила, за да я доведе в къщата и я накара да влезе. Тя плачеше и го умоляваше да не я убива, без дори да го слуша какво ѝ говореше в утеха. В крайна сметка я бе замъкнал насила в дневната. В цялата история нямаше нищо от романтичните сцени, които той си беше представял...

В къщата тя се бе сгушила в най-тъмното ъгълче, както бе направило кучето две години преди това. Не бе пожелала нито храна, нито вода. Пак насила я беше отвел в спалнята, където я беше заключил. Малко по-късно тя беше заспала.

Невил замислено се вторачи в чашката с кафе.

„През всичките тези години толкова мечтах за другарка, а днес, когато намерих такава, я изплаших, отнесох се грубо с нея...“

Всъщност, какво друго можеше да стори? Бе свикнал прекалено много с идеята, че той е единственото *нормално* човешко същество на Земята. Това, че тя също бе като него, с нищо не промени представите му. Беше виждал мнозина измежду *тях*, изпаднали в странна кома, които изглеждаха досущ като нея... Фактът, че я бе срещнал посред бял ден, че тя бе ходила под слънчевите лъчи, не бе достатъчен да преодолее скептицизма му. Отдавна той подлагаше на съмнение всичко. Чувството му за контакт отдавна беше умряло. Вече бе почти невъзможно да повярва, че други нему подобни могат да съществуват някъде. Сега, след като първоначалните моменти на еуфория и изненада бяха отшумели, той бе установил, че вкоренилото се с годините убеждение у него бе непокътнато.

С тежка въздишка се върна в спалнята. Жената не бе мръднала. „Може би отново е потънала в кома?“ — помисли си.

Дълго я гледа. Рут... Искаше му се да узнае толкова неща за нея, но се страхуваше. Откриеше ли че е от *техните*, изходът можеше да е само един. А за онези, които убиваше, бе по-добре да не знае нищичко...

Ръцете на Невил се разтрепераха, загърчиха се конвулсивно. Ами ако всичко това бе най-обикновен капан? Ако те целяха по този начин да го измамат и хванат? Ако по някакво незнайно стечение на обстоятелствата тя просто в момента се беше пробудила от своята летаргия, малко преди да я срещне? Не, беше невъзможно, пък и доколкото знаеше, бацилтът не можеше да изтърпи въздействието на слънчевите лъчи.

Не, дори и това не беше достатъчно, за да го убеди. Оставаше един-единствен начин да се увери...

Положи ръка върху рамото на жената.

— Събудете се! — разтърси я внимателно.

Тя се размърда леко. Тогава той забеляза, че на врата си носеше тънка златна верижка, в края на която висеше кръст. Невил го хвана, замислено го разтърка между пръстите си... В този момент жената се събуди и веднага в съзнанието му присветна сигналната лампичка: „Ето, тя не е в кома!...“

— Какво... какво правите с мен? — запита жената. Гласът ѝ трепереше.

Звукът на този глас, звукът на този *човешки* глас го потресе.

— Аз... — запелтечи той. — Аз... нищо, нищо не правя.

Той отстъпи една крачка и я запита:

— Откъде идвате?

Тя се поколеба, преди да отговори. Лицето на Невил се свъси.

— От Ингъл... От Ингълууд! — изрече набързо.

— Да, разбирам. Бяхте ли... Сама ли живеете?

— Бях омъжена.

— Къде е мъжът ви?

Тя потрепера.

— Умря.

— Кога?

— Миналата седмица.

— После какво направихте?

— Избягах... — едвам изрече тя, като прехапа долната си устна.

— Искате да кажете, че... че през цялото това време сте ходила, непрекъснато?

— Да...

Той отново я загледа, без нищо да казва. После неочаквано напусна стаята и отиде в кухнята. Отвори шкафа, загреба шепа чеснови скилидки, изсипа ги в една чиния, нарязва ги на ситни парченца, които най-накрая разтри с чуканчето, докато не се превърнаха в белезничава кашичка. Лютивата миризма го жегна в ноздрите.

Когато се върна в стаята, тя беше приседнала в кревата. Без да се колебае, той тикна чинията под носа ѝ.

Тя извика, извъртя уплашено глава.

— Какво правите? — запита го.

— Защо се отдръпвате?

— Моля ви...

— Защо? — настоя той.

— Защото мирише лошо! — отвърна му тя през плач. — Моля ви се... Нима искате още повече да се поболеея?

Той поднесе чинията още по-близо до лицето ѝ. Тя се измести в другия край на леглото.

— Престанете! Моля ви!...

Невил присви очи, взря се в сгърченото ѝ лице.

— Вие сте... от *техните*! — изрече с ненавист.

Тя скочи на крака, избяга в банята. Чу я да повръща в умивалника.

Отпусна се тежко в кревата. *Тя беше заразена!* Експериментът, който току-що беше провел, бе убедителен. Той вече знаеше, че всеки организъм, заразен с бацила *вампирус*, е алергичен към миризмата на чесън, която повишаваше чувствителността на клетките и предизвикваше силна ответна реакция...

Ала след момент на размишление, Невил сбърчи вежди. Ами ако онова, което му беше разказала, се окажеше вярно? Ако наистина дълги дни се бе скитала след бягството от къщата? Щеше наистина да е изтощена, изнемощяла и *в такъв случай* бе напълно обяснимо защо миризмата на чесън я бе накарала да повърне. Така че съвсем обективно можеше да бъде подведен...

Тя излезе от банята и за момент остана пред вратата. После отиде в дневната. Невил я последва. Жената седна върху дивана.

— Сега доволен ли сте? — запита го тя.

— Оставете — махна той с ръка. — Не става въпрос за мене, става въпрос за вас.

Тя наведе глава. За момент Невил се помъчи да обуздае симпатията, която го тласкаше към нея. Изглеждаше толкова обезоръжена в тази разпарцалена рокля, която разголваше ръцете, гърдите, краката ѝ... Тялото ѝ бе излиняло, почти мършаво. Не, тя определено не приличаше на жените, чийто образ настойчиво го преследваше понякога...

Той се намести във фотьойла срещу нея.

— Вижте какво... Имам всякакви основания да смятам, че сте заразена. Особено сега, след „теста“ с чесъна... Вие какво бихте могли да ми кажете?

Тя надигна очи. Загледа го.

— Мислите, че съм от *тях*?

— Мисля си, че *бихте могли* да сте от *тях*...

— Ами... това?

Тя хвана златното кръстче на врата си и му го показа.

— Това не доказва нищо.

— Ами фактът че съм съвсем будна? — настояваше тя. — Виждате, че не съм в кома...

Той замълча. Търсеше аргументи.

— Често съм ходил в Ингълууд. Не мога да си обясня как нито веднъж не сте чули колата ми?

— Ингълууд е доста голям!

— Ще ми се да ви вярвам...

— Сигурен ли сте, че го искате?

Неочаквано тя се сви, обхващайки с две ръце корема си. Робърт Невил се запита защо повече не изпитваше съжаление към нея. Сякаш отдавна бе станал безчувствен...

Жената упорито го загледа.

— Винаги съм била с лабилен стомах... — започна да му обяснява. — Миналата седмица видях как разкъсаха мъжа ми, умря пред очите ми. Епидемията покоси и двете ми деца. От осем дена се скитам по пътищата без цел и посока, крия се нощем, хапвам каквото намеря, спя от време на време само по час-два, понякога и от този сън се лишавам. Имам треска, изтощена съм, чувствам как и последните силици ме напускат... После ви срещам, чувам ви да ме викате, виждам ви как ме преследвате, удряте, домъквате ме у вас... И само заради някаква си чиния с чесън, която ми тиквате в лицето, ме е накарала да повърна, вие решавате, че съм заразена! Добре! Какво смятате да правите в такъв случай?

Тя се отпусна назад върху дивана, опитвайки да се прикрие с висящите парцали на роклята. Не успя и обезкуражена, задавена от някакъв нервен спазъм, заплака.

Неподвижен във фотьойла, въпреки гризящите го съмнения, Невил изпитваше смътно усещане за виновност. Не можеше да се овладее. Бе загубил навика да гледа как пред него плаче жена... Приглади брадата си, после колебливо изрече:

— В такъв случай... В такъв случай, ще ме оставите ли да ви взема малко кръв? Бих могъл да я...

Жената неочаквано се изправи и хукна към вратата.

— Какво правите? — извика Невил.

Тя не отговори. Опитваше се яростно да превърти топката на вратата.

— Не можете да си отидете! — каза ѝ той. — *Те* няма да закъснеят, скоро ще се появят!

— Не искам да оставам повече тук — на свой ред му извика тя. — С какво ще се промени положението, ако ме убият?

Невил я хвана за ръцете. Тя се задърпа.

— Оставете ме! Не съм ви молила да ме водите тук! Вие го направихте!... Защо не ме оставяте да си замина?

— Не можете да си отидете! — повтори ѝ той.

Отведе я до дивана. После отиде до барчето, напълни една чаша с уиски, която ѝ поднесе.

„Какво толкова като е заразена! — каза си. — Голяма работа!...“

Тя отрицателно поклати глава.

— Изпийте го! — настоя Невил. — Ще ви успокои.

— А след това пак ще ми тикнете в лицето да душа гаванката с чесън?... — тя беше ядосана.

— Хайде, хайде, пийнете...

Тя отстъпи и отпи най-сетне глътчица алкохол. Успокои я. Остави чашата до дивана и пое дълбоко въздух.

— Защо искате да остана? — запита го с мрачен тон.

Невил затърси някакъв що-годе разумен отговор. Най-накрая се осмели.

— Дори и да сте заразена, не мога да ви оставя да излезете. Не знаете ли какво могат да ви направят *те*?...

Тя затвори очи.

— Безразлично ми е... — простичко отвърна.

— Има нещо, което не разбирам... — каза Невил, докато привършваха вечерята. — Почти три години изминаха, а ето че сред *тях* все още има някои живи... Доколкото знам, през деня *те* изпадат в кома, но не са мъртви... вече три години след епидемията. Какво ги крепи, кое е онова, което поддържа техния организъм?

Към пет часа, успокоена, Рут беше взела един душ и като че ли благотворно се бе променила. Беше навлякла халата на Невил, в който слабото ѝ изпито тяло се губеше. Беше сплела косите си на кок.

— Срещали сме понякога и такива — каза му тя. — Но не смеехме да ги доближим. Сметнахме си, че е по-добре да стоим далече от тях.

— Знаехте ли, че веднъж умрели, те могат отново да се завръщат?

— Не.

— И никога не сте си задавали въпроса кои могат да са онези, които нощем нападат къщата ви?

Тя поклати бавно глава.

— Никога не сме си представяли, че те са... Как човек може да повярва в подобно нещо?

— Естествено — съгласи се Невил.

После я загледа мълчаливо как се хранеше. Как, от друга страна, той да повярва, че е нормална жена? Как да повярва, че след всичките тези години, най-сетне си е намерил другарка? Всъщност, съмняваше се не толкова в нея, колкото във възможността подобно чудо да се случи в такъв един свят... Светът, в който живееше...

— Разкажете ми още за тях... — помоли го Рут.

Той стана, махна кафеварката от котлона, напълни две чашки и отново седна.

— Как се чувствате сега?

— По-добре! — отвърна тя. — Благодаря.

Невил усети пронизателния ѝ поглед.

— Продължавате да не ми вярвате, нали?

Той се поколеба.

— Не е... Не е точно това.

— Напротив, точно това е. Нямамте ми доверие, такава е истината... Тогава какво чакате, вземете ми кръв!

Той любопитно я стрелна с поглед. Дали това не беше капан? Но не, беше глупаво да бъде подозрителен чак до такава степен!

— Добре! — съгласи се. — Много добре... Ако сте заразена, ще сторя всичко необходимо, за да ви излекувам.

— А ако не съумеете?

Погледите им задълго останаха слети. Настъпи мълчание.

— Тогава ще видим и ще му мислим... — изрече той замислено, докато изпразваше една купичка. — Не искате ли да свършим тази работа... още сега?

— Не. Утре сутринта, моля ви... Чувствам се все още слаба...
Още не съм се оправила...

— Добре. Тогава утре...

Той беше съгласен.

Фактът, че тя беше склонила Невил да изследва кръвта ѝ, не бе в състояние напълно да го успокои. Онова, което го плашеше, беше възможността да открие, че тя действително бе заразена. В същото време си казваше, че двамата заедно щяха да прекарат цялата вечер и цялата нощ. Може би щеше да му отдаде да узнае нещо повече за нея. Може би дори щеше да се привърже към нея.

А ако се наложеше после, на сутринта, той да...

Малко по-късно в дневната двамата слушаха *Четвъртата Симфония на Шуберт*.

— Не мога да повярвам... — каза му Рут. — Никога не си бях представила, че някой ден отново ще мога да слушам музика и да пия вино...

Тя огледа обстановката.

— Добре сте обзавели къщата, създали сте уют.

— А у вас как беше? — запита я той.

— У нас ли... Беше различно.

— Как се защитавахте?

Тя като че ли затърси в спомените си.

— Заковахме прозорците с дъски, като вас. Поставихме кръстове...

Той я загледа, после със спокоен глас я запита:

— Нали знаете, че те невинаги дават желания ефект?

— Какво искате да кажете?

— Защо един евреин би трябвало да се плаши от кръста? И защо, по същата логика, вампир, който *приживе* е бил израелтянин, да се плаши от него? Повечето от хората се ужасяват при мисълта, че ще се превърнат във вампири. Може би тъкмо затова повечето от тях биват застигнати от патологична лудост, граничеща с истерия. Така се ражда страхът и от огледалата. Но какъв би бил ефекта от кръст върху евреин, мюсюлманин, будист или атеист?...

Тя издържа на погледа му.

— Не ме оставихте да се доизкажа... — отново подхвана. — Ние също използвахме чесън...

— Мислех си, че от него ви се повдига...

— Вече бях заболяла... Почти бях отслабнала с десет кила.

Невил поклати глава. Докато търсеше нова бутилка в кухнята, се запита какво наистина бе могла да прави цели три години... Защо у него продължаваше да витае сянката на съмнението? Нали се бе съгласила да ѝ изследва кръвта? Да, но можеше ли да откаже, да извърши нещо против волята му при така стеклите се обстоятелства?...

„Наистина изпадам в крайности... — замисли се. — Прекалено дълго живях сам. Сега се съмнявам във всичко. Имам вяра единствено на микроскопа. Това е то — наследствеността. Заприличал съм изцяло на Стария, дяволите да го вземат!“

От кухнята той наблюдаваше Рут в дневната. Очите му се спряха за миг на гърдите ѝ. Тялото ѝ бе като на ученичка... Все още не можеше да повярва, че е имала две деца. А най-странното в цялата работа бе, че не пробуждаше у него желание за никаква физическа близост. Ако я беше открил две години по-рано, може би щеше да я изнасили. По онова време бе изживял ужасни моменти, в които сексуалните лишения понякога го довеждаха до полуда. После физическите дейности бяха отвлекли мислите му в друга посока. Сякаш всякакъв сексуален инстинкт у него беше залинял и почти напълно изчезнал.

„Сигурно точно това е спасявало монасите навремето!“ — помисли си. Слава Богу, сега беше спокоен в това отношение. Дори щастлив, изключително щастлив, особено тази вечер. Нищо не го задължаваше да си мисли, че може да остави Рут да живее при него повече от двайсет и четири часа... Защото макар и да беше ѝ говорил, че ще я лекува, знаеше много добре, че все още не бе намерил начина, по който да го стори.

Той се върна в дневната.

— Явно доста сте се потрудили, за да се обзаведете и настаните по така? — каза му тя още щом влезе.

— Би трябвало да ви е познато... Не сте ли минали и вие по този път?

— Не беше същото, казах ви. Къщата ни бе малка. Не можехме и да си помислим да струпваме такива запаси като вас.

Той отново стана подозрителен.

— Тогава как сте се изхранвали толкова време?

— Преживявахме с консерви.

Съгласи се. Беше правдоподобно. И въпреки това нещо в отговорите ѝ го смущаваше, нещо, което не можеше да проумее. Усещаше го чисто интуитивно...

— Ами с водата... как се справяхте?

Тя дълго го гледа, без да му отвърне.

— Не вярвате нито думичка от това, което ви разказах, нали?

— Не е така — отвърна ѝ предпазливо. — Просто се питах как сте преживявали?

— Не, не се опитвайте да ме лъжете. Тонът на гласа ви издава. Прекалено дълго сте живели сам, отвикнали сте да се преструвате...

Загложди го неприятното чувство, че тя му се подиграва.

„Смешно е — помисли си. — В края на краищата тя е само жена. Може би има право. А аз просто съм се превърнал в един невъзпитан отшелник, отвикнал да контактува с хората... Но дори и така да е, какво от това?“

— Разкажете ми за съпруга си — неочаквано смени той темата.

Сянка пробяга по лицето на Рут. Главата ѝ клюмна.

— Не сега, моля ви...

Той се отпусна във фотьойла, отказвайки се да търси причините за обзелото го неразположение. Всичко онова, което Рут му разказваше или правеше, можеше да се обясни със страданията, които бе изживяла. Но можеше да бъде и пълна лъжа! Как да разбере кое бе истина, кое не, преди утрото да е настанало? От друга страна, защо ѝ бе необходимо да лъже, след като знаеше, че във всички случаи само след няколко часа той щеше да разбере истината?...

Невил направи усилие да разведри атмосферата.

— Знаете ли за какво си мисля? — запита я. — Мисля си за това, че ако три същества са успели да оцелеят след епидемията, защо да няма и други...

— Нима смятате, че е възможно?

— Защо не?

— Разкажете ми още за болестта...

Той за секунда се поколеба. Трябваше ли всичко да ѝ споделя? Какво щеше да стане, ако тя успееше да избяга и после се върнеше с

другите, знаеща онова, което и той знаеше?

— Темата е необятна... — опита да се изплъзне.

— Това, което ми разказахте за кръстовете... проверили ли сте го?

— Спомняте ли си онова, което ви споделих за Бен Кортман?

— Оня мъж, който сте...

— Да... Елате, ще ви го покажа...

Той я отведе до вратата и я накара да долепи око до шпионката. Докато тя наблюдаваше, застанал зад нея той усети миризмата на косите, на кожата ѝ.

„Странно... — прокрадна се в съзнанието му. — Миризмата на тялото ѝ не ми харесва... Сигурно съм изпаднал в положението на Гъливер, след престоя му при лилипутите...“

— Виждате ли го? Онзи, който е застанал до уличната лампа — посочи ѝ Бен Кортман.

— Не са много... — отбеляза Рут. — Къде са останалите?

— Доста от тях съм избил...

— Ами тази улична лампа... Мислех, че са унищожили всички електрически инсталации...

— Включил съм я към моя генераторен агрегат... за да мога да ги наблюдавам.

— Не са ли се опитвали да счупят крушката?

— Изолирал съм я добре. Освен това, редовно провесвам сплитове чесън край нея.

Тя за момент се отдръпна от шпионката.

— Ще ме извините ли за мъничко?

Невил я проследи с поглед, докато се вмъкваше в банята и зачатък на усмивка разтегна устните му. Имаше нещо комично в тази учтива форма, останала от някакво далечно, много далечно минало: „Ще ме извините ли за мъничко?“ Представи си я като добре възпитана девойка във вечерна рокля, присъстваща на прием, героиня, излязла от някоя *Настолна книга на младия вампир* и за това как да се държи *благовъзпитано*...

После усмивката му изчезна. Какво щеше да стане, ако тя *не беше* заразена? В противния случай всичко бе ясно — той щеше да продължи да живее, както бе живял досега. Но ако Рут беше здрава? Ако останеше при него, ако се наложеше да започнат нов живот и кой

знае, може би да имат деца?... Подобна перспектива беше направо ужасяваща! После Невил осъзна, че се е превърнал в „стар, закоравял ерген“. Вече не мислеше за Вирджиния, не мислеше за Кати, за миналото. Настоящето му беше достатъчно. Затова перспективата да започне ново съществуване, в което щеше да има и отговорности, и жертви, го хвърляше в тих ужас. Плашеше го възможността да се обвързва, да се отдава на някого, да изпитва вълнения и страсти — все неща, които отдавна беше прокудил от собствения си свят. Страхуваше се да обикне отново...

Рут се върна от банята и веднага се нахвърли срещу му с въпрос:

— Щяхте да ми разказвате повече за Бен Кортман...

— Кортман?... Ах, да... Какво да ви кажа, една нощ го склещих натясно, хванах го, доведох го тук, овързах го и го накарах да погледне разпятието.

— Той как реагира?

„Ами ако веднага я убия? — замисли се Невил, усещайки някакво спотаено напращане в стомаха. — Да я убия, без да се опитвам да разбера... Ще я убия, а после ще изгоря тялото...“

Той потрепера. Опита се да пропъди неприятните мисли, които бяха най-доброто доказателство за разрухата на света, в който живееше и който сам си бе изградил. Свят, където убийството бе нещо съвсем обикновено и по-лесно постижимо, отколкото да съхраниш бликналата надежда... Но не, той още не бе паднал толкова ниско!...

— Какво има, какво ви е? — запита го обезпокоена Рут.

— Нищо, извинете ме — той опита да се овладее. — Та значи Кортман... когато му тикнах разпятието в лицето, той просто ми се изсмя. В крайна сметка получих онова, което исках, но едва след като му показах една тора!

— Показали сте му... какво?

— Тора. Свитък с текстовете на еврейските закони от първите пет книги на Библията, които се пазят като светиня... Тогава Кортман разкъса въжетата и се нахвърли върху мен.

— И...

— Удари ме. Но успях да го изблъскам до вратата с тората... Така че както виждате, разпятието не винаги притежава онази сила, която му приписва легендата. Според мен тази легенда е произлязла от факта, че в Европа, където се е зародила, господстващата католическа

вяра обяснява, че кръстът е естествен символ на борбата против Силите на Мрака.

— Не сте ли опитвали да убиете Кортман с револвера?

— А вие откъде знаете, че имам револвер?

— Ами... предполагам. Ние имахме няколко...

— Тогава трябва да знаете, че куршумите не ловят вампирите.

— Ние... ние не бяхме много сигурни в това. Знаете ли защо се получава така?

— Не — той поклати глава. — Не знам...

Лъжеше. Беше открил защо е така, но нямаше намерение да го казва на Рут...

Задълго останаха вслушани в музиката, без да си говорят.

Опитите на Невил върху мъртвите вампири му бяха помогнали да открие, че бацилт можеше да предизвика секретирането на един вид лепкава кръвна слуз, която почти моментално изпълваше и запушваше раните от куршумите. Във вътрешността на тялото последните не можеха да нанесат никакви щети, тъй като целият организъм се поддържаше активиран от микробите. Да се стреля срещу вампири бе все едно да се хвърлят камъчета във варел с катран...

Трябваше нещо да направи, не можеше повече да бездейства така. Невил отиде да намери лулата и я натъпка, без да пита Рут дали димът щеше да я притеснява.

Грамофонът бе млъкнал. Тя взе и постави нова плоча. Беше Вторият концерт за пиано на Рахманинов.

„Има твърде изискани вкусове!“ — веднага си помисли Невил.

— Разкажете ми за себе си — обърна се тя към него.

Той не можа да сдържи усмивката си. Въпросът издаваше нейното любопитство, съвсем по женски.

— Няма какво толкова за разказване...

Тя се разсмя. Дали пък не му се присмиваше?

— Този следобед ме ужасихте — сподели му. — Грамаден, с брадата, с дивия си вид, с тези обезумели очи... Питам се как ли изглеждате без тази брада...

— Както всички останали... — отвърна ѝ.

— На колко години сте, Робърт?

Гърлото на Невил се сви. За първи път тя се обръщаше към него по име и странно, това го жегна, стана му дори неприятно. Искаше му се да си останат все така чужди един за друг, поне до утре сутринта... Докато...

Тя продължи, избягвайки погледа му:

— Добре, да не говорим за това, ако ви е неудобно... Утре ще си отида.

Той потрепера.

— Но...

— Не искам да усложнявам живота ви. Вие не ми дължите нищо... дори и да сме последните нормални същества на Земята!

За сетен път той изпита някакво смътно усещане за вина.

— Извинете ме — каза ѝ. — Живях... живях в самота толкова време... Задавайте ми въпроси. Ще ви отговарям. Иначе не знам откъде да започна...

Тя се поколеба за миг, после втренчи поглед в него.

— Искам да ми разкажете още за болестта. Тя причини смъртта на двете деца и на съпруга ми... Ще ми се да знам повече, да разбера защо се е получило така.

Най-сетне Невил се реши.

— В основата на всичко е един вид микроорганизъм — започна. — Така наречената цилиндрична бактерия, която предизвиква в кръвта изотонично разлагане^[1]. Самото ѝ присъствие в кръвта забавя кръвообращението, но за сметка на това засилва двигателната активност на цялото тяло. Бацилът се подхранва изключително със свежа кръв и осигурява на организма необходимата му енергия. Лишен обаче от кръв, той се самоунищожавя чрез спорообразуване или като образува бактериофаги...

Рут го гледаше без нищо да разбира. Той усети, че все едно ѝ говореше на китайски. Опита се да бъде по-ясен.

— Спорообразуването е пренасяне на овални телца, които съдържат основните елементи на бактерията в латентно състояние... По такъв начин, че когато „носителят“ се разложи, тези спори го напускат и започват да търсят нов организъм, годен да ги приеме. Когато намерят такъв, те започват наново да се развиват и новият

индивид е инфектиран... Колкото до бактериофагите, те са протеини, предизвикващи аномален метаболизъм, който разрушава клетките...

После ѝ разказа за лимфната система, за анафилаксията^[2], предизвикана от алергията към чесъна, за различните начини на предаване на болестта.

— А как се е получило така, че ние сме имунизирани против нея? — запита го тя.

Той замислено се вгледа в нея, преди да се реши да продължи.

— За вас не мога да кажа нищо конкретно — изрече след известно мълчание. — Що се отнася до мен, мисля че стигнах до някакъв разумен отговор. По време на войната в Панама бях ухапан от прилеп-вамфир. Все си мисля, и това е тезата ми, че преди много време този прилеп-вамфир си е имал работа с *истински* вамфир и по такъв начин се е оказал приносител на бацила *вамфирис*. И тъкмо затова, по мое мнение, е търсел по-скоро човешка кръв, отколкото животинска. Ала в момента, в който микробът се озовава в моята кръв, болестотворната му сила намалява, не знам по какъв начин... Може би заради престоя му в животинския организъм... Вярно е, тогава ужасно се разболях, бях на косъм от смъртта, но в крайна сметка оцелях и в резултат на този един вид ваксинация сега организъмът ми в известен смисъл е имунизиран...

— Но няма и с други не се е случило същото?

— Не знам — отвърна той хладно. — Убих прилепа-вамфир. Може би съм бил първото човешко същество, което той беше нападал...

После ѝ разказа за основната пречка, на която се бе натъкнал докато изучаваше болестта.

— В началото си въобразявах, че е необходимо само да се забие кола в сърцето на вампира. Така поне се разказва в легендата и аз се основавах на нея. Но после открих, че няма нищо подобно. Забивах коловете почти навсякъде в тялото *им* и *те* моментално умираха. Тогава реших, че е заради кръвоизлива. Но един ден...

И той ѝ разказа за жената, която буквално се беше разложила пред очите му.

— Тоест, причината не беше в кръвоизлива — продължи. — Вече не знаех какво да си мисля. А после открих...

— Какво?

— Взех с мен един мъртъв вампир. Отрязвах дясната му ръка и я поставих в празен стъклен изолатор. При пълна стерилност направих необходимите разрези, за да пусна кръв. В действителност кръвта потече, но това бе всичко... Не разбирате ли?

— Хм... Не...

— Когато оставих известно количество въздух да проникне в изолатора, ръката се разложи... Как да ви обясня, бацилът е донякъде сапрофит^[3]. Той може да живее с или без кислород според случая. Във вътрешността на организма той е анаероб^[4] и живее в симбиоза с цялата заобикаляща го система. Вампирът го снабдява със свежа кръв, бацилът доставя енергия на вампира по такъв начин, че самият вампир да продължи да доставя свежа кръв на бацила. Между другото микробът предизвиква също и аномалното издължаване на кучешките зъби. Затова вампирите са с дълги зъби...

— Така ли?

— ... но когато въздухът проникне в организма, ситуацията мигновено се променя. Микробът се преобразува в аероб и вместо да остане симбиотичен, превръща се в паразит — тоест, изяжда своя собствен „носител“...

— Ами коловете...

— Съвсем опростено казано, забоденият кол позволява на въздуха да проникне, а така образуваната рана всъщност се оказва прекалено широка, за да може кръвната слуз да противодейства. Кое то от своя страна доказва, че сърцето тук не играе никаква роля... Сега, по принцип, се задоволявам да разрязвам дълбоко вените на китките им.

Той се усмихна загадъчно и продължи.

— Само като си помисля за всичкото онова време, което загубих в изработката на колове... Ето, затова жената, за която ви говорих, се разложи толкова бързо. По принцип, тя трябваше отдавна да е умряла и в момента, в който въздухът проникна в организма ѝ, бацилите предизвикаха спонтанно разлагане.

Рут потрепера.

— Но... но това е ужасно! — едва успя да изрече.

Той я погледна изненадано. Ужасно! От години бе загубил понятието за подобни неща, думичката „ужас“ вече не го впечатляваше, нямаше никакъв смисъл за него. Беше се преситил...

— А онези, които са... все още живи?

Рут се бе посъвзела, загледа го с любопитство.

— Ами при тях положението е следното — разреза ли китките им, микробът автоматически се превръща в паразит. Но повечето умират *просто така*, заради кръвоизлива...

— *Просто така?*

Тя рязко извъртя глава, но той видя как устните ѝ се свиха.

— Какво има? — запита я.

— Не... Нищо.

Той се усмихна.

— Знаете ли... Свиква се с тия неща. Наистина се налага... Когато живеете в джунгла, там се прилагат законите на джунглата и е безсмислено да търсите законите за правата на човека! Повярвайте ми — онова, което правя, е единственото, което може да се направи! По-добре ли ще е да ги изчаквам да умират, покосени от болестта, и после да се завърнат отново, но *много по-отвратителни и ужасни?*

Тя закърши нервно ръце:

— Но вие сам казахте, че много от тях са... все още живи. Как можете да разберете, че същите *няма* да останат такива и след време?

— Вече знам — той беше спокоен. — Вече познавам твърде добре бацила, знам как се размножава. Колкото и дълго да му се съпротивяват, в крайна сметка той взема превес, побеждава ги. Опитах най-различни антибиотици, осъществих стотици експерименти — напразно. Вече е прекалено късно за каквато и да е ваксинация. Техният организъм не може да се пребори с болестотворните микроби и да образува *антитела*. Повярвайте ми — улицата е задънена. Изход от това положение няма. Ако аз не ги избивам, те рано или късно ще *възкръснат* и ще се завърнат, за да ме убият. *Нямам избор...* Какво да правя — това са законите на джунглата...

Двамата замълчаха. За първи път от години насам той се запита дали действително бе толкова сигурен, че е прав. Но нейна беше вината, че в случая си задаваше подобен странен въпрос...

— Действително ли смятате, че не постъпвам правилно? — запита я след дълго мълчание. Беше леко разколебан.

Тя прехапа устни. Мълчеше.

Той настоя.

— Рут...

— Не съм аз тази, която има право да го реши — отвърна му най-сетне.

— Вирджиния!

Призрачната фигура отстъпи в мрака, облегна се на стената в момента, в който дрезгавият крясък на Робърт Невил разцепи нощната тишина.

Той се надигна, седна на дивана. Сърцето му се бе разтуптяло, замъгленият му от съня поглед се опита да разкъса заобикалящата го тъмнина.

— Вирджиния... Ти ли си? — запита отново с треперещ глас.

— Не — отвърна му сянката. — Аз съм... Рут.

Забеляза, че слаб светлинен лъч се прокрадваше в стаята през отхлупената шпионка. Това окончателно го разбуди. Значи, не беше Вирджиния. Тръсна глава.

— Какво сте правили там? — запита я.

— Нищо — отвърна му тя. Усети нервното напрежение в гласа ѝ.
— Просто... просто не можех да заспя.

Той светна лампата. Рут продължаваше да стои опряна о стената. Стори му се, че светлината я заслепи.

— Защо сте облечена?

— Гледах... навън...

— Искала сте да се възползвате от съня ми и докато спя да си отидете?

— Не, аз просто...

— Отговорете!

— Разбира се, че не!... Как можете да си го помислите... При онези, там, отвън...

Той си наля чаша уиски и го изпи на един дъх. „Вирджиния... — замисли се с горчивина. — Винаги Вирджиния... Миналото... Няма ли най-сетне да свърши този кошмар?“

— Тя така ли се казваше? — запита го Рут.

Той отново тръсна глава, взе се в ръце.

— Има ли значение? — отвърна ѝ. — Хайде, вървете да спите...

Тя направи една крачка.

— Извинете ме... Не исках да...

После, най-неочаквано той осъзна, че не искаше тя да си ляга. Желаше тя да остане при него. Не искаше да остава сам.

— Помислих, че е жена ми... — каза й. — Спях, сънувах и...

Изгълта още една чаша уиски. Неподвижна, Рут продължаваше да го слуша.

— Един ден тя се завърна... — подхвана мъчително той. — Бях я погребал, но тя се завърна. Как да ви обясня, приличаше малко на вас. Опитах се да я задържа при мен. Но тя вече не беше същата, както преди... Всичко, което искаше, бе да...

Задавиха го ридания.

— Жена ми се бе върнала... *за да се засити с кръвта ми!*

Той изпусна празната чаша, после стана и закри из стаята. Рут продължаваше да го слуша, все така неподвижна.

— Наложих се... наложи се и с нея да направя същото, както и с другите. С моята собствена жена...

Гласът му се бе променил коренно.

— *Прободох я с ясен кол в сърцето.* Това беше единственото, което можех да сторя, разбирате ли? Аз...

Пое дълбоко въздух, преди да продължи.

— Почти три години изминаха от онази зловеща нощ... Още не съм я забравил... Тя продължава да е все така близо до мен... Каквото и да се опитвам да сторя, не мога да я забравя... Нито мога да свикна с подобна идея, нито да я пропъдя...

Той прокара трепереща ръка из косите си.

— Знам какво си мислите. Но и не мога да имам доверие във вас. Прекалено дълго живях в самота и спокойствие, зазидан в моята черупка. А после, в един миг всичко се сгромоляса... Край на спокойствието, край на самотата...

— Робърт...

Гласът на Рут бе развълнуван, сломен, като неговия.

— Защо трябва да понасяме всичко това? — просто го запита.

Той горчиво въздъхна.

— Не знам. Няма никаква причина, няма и отговор. Така е...

Тя се бе озовала съвсем близо до него. Най-неочаквано, с рязко движение той я привлече до себе си. Заприличаха на дечица, изгубили

се в дълбоката, беззвездна нощ, опитващи се така прегърнати да прогонят злото.

— Робърт, Робърт...

Устните им се сляха и той почувства как ръката на Рут се обви край врата му.

Бяха седнали в мрака, притиснати един в друг, сякаш цялата топлина на света се бе спотаила в телата им. Едрите ръце на Невил несръчно галеха косите на Рут.

— Простете ми, Рут...

— Защо?

— Бях твърде груб с вас, не ви повярвах...

— О, Робърт, всичко е толкова несправедливо... Защо сме живи все още? Защо всички не сме мъртви? Иначе би било толкова по-просто...

— Тихо! — успокой я той. — Сега вече всичко ще се оправи...

Усети как тя поклати глава.

— Всичко ще се оправи!

— Нима е възможно?

— Трябва да е възможно — увери я.

От колко време седяха така? Невил всичко беше забравил — мястото, където се намираха, часът... Те просто бяха двама оцелели, които имаха нужда един от друг сега, след като се бяха намерили...

Той изпита желание да направи нещо за нея, да ѝ помогне...

— Елате — каза ѝ. — Ще изследвам кръвта ви.

Усети как тя потрепера в обятията му. Прииска му се отново да я успокои:

— Не се притеснявайте... Сигурен съм, че нищо няма да открия. А ако сте заразена, ще ви лекувам. Кълна ви се, Рут!

Стана, накара я и тя да стори същото. Беше изпълнен с трепетно вълнение, каквото не бе изпитвал от години.

— Няма да ви причиня никаква болка, обещавам. Но ние на всяка цена трябва да узнаем... Така че можем да се заловим за работа. Рут... Ще ви спася или ще умрем заедно... Хайде, елате.

Хвана я за ръката и я задърпа след себе си към спалнята. Тя продължаваше да е напрегната, мълчалива. Едва в стаята видя до каква степен беше уплашена. Притисна я до себе си, погали косите ѝ.

— Успокойте се — заговори ѝ утешително. — Не се страхувайте... След като ви казвам, че *непременно* всичко ще е наред...

Накара я да седне, след което се зае да приготвя инструментите си. Лицето ѝ бе станало восъчнобледо и тя затвори очи, докато забиваше иглата в вената ѝ...

Ръцете му се разтрепераха. Пусна капчицата кръв върху стъклената пластинка. Едва не изтърва спринцовката, когато прегракналият глас на Рут го запита:

— А какво ще направите, ако съм...

— Още не знам — отвърна ѝ. — Но във всички случаи можем да опитаме нещо.

— Какво?

— Някаква ваксина, например.

— Нали ми споменахте, че ваксините били неефикасни...

— Да, но...

Той пхна стъклената пластинка под микроскопа. Наведе се напред.

Рут се изправи.

— Робърт, не гледайте там!

Ала той вече беше видял... Очите му бавно се извъртяха към нея.

— Рут... — понечи да ѝ каже.

Дървеният чук го удари в челото.

Остра болка проряза черепа му. Той се свлече на колене. Рут го гледаше обезумяла. Дървеният чук се стовари отново върху му. Невил простена.

— Рут!

На хиляди километри от себе си дочу ридание, въздишка. Беше гласът ѝ, който изрече:

— Казах ви да не...

Опита да се вкопчи в нея, ала чукът за трети път го удари, този път в тила. Ръцете му се хлъзнаха по бедрата на Рут. Ноктите му застъргаха, описаха белезникави, криволичещи бразди по кожата ѝ с *фалшив загар*, който така добре бе успял да го измами...

Невил се просна напред и пропадна в дълбоката, безмерна нощ.

Когато отвори очи, къщата бе няма. Космическа тишина обгръщаше всичко наоколо.

Той се надигна с мъка. Главата го болеше, краката му бяха омекнали. Залитайки се довлече до банята. Студената струя на душа го поосвежи.

Какво се бе случило?

Дневната бе празна. Входната врата лекичко беше открехната, отвън се прокрадваха златистите отблясъци на зората.

Рут беше заминала.

Едва в този момент той си припомни...

Върна се в спалнята. Писмото беше оставено на тезгяха, до преобърнатия микроскоп. Той го зачете:

„Робърт,

Сега вече знаете. Знаете, че почти всичко, което ви казах, е било лъжа... Пиша ви това писмо, защото искам да ви спася, ако това е възможно... все още...

Когато ме натовариха със задачата да ви шпионирам, ми беше съвсем безразлично. Въобще не ме бе грижа какво ще стане с вас и живота ви. Имах мъж, Робърт, и вие го бяхте убили...

Сега обаче е различно. Сега знам, че сте бил принуден да вършите онова, което сте направил. Както и ние самите. Ние сме заразени. Но и това вече знаете. Онова, което не знаете, е, че ние ще продължим да живеем. Ние също намерихме начин за оцеляване и бавно, но сигурно сега сме на път да създадем едно ново общество. Ние ще се избавим от всички онези клетки създания, с които смъртта си беше послужила, за да ги превърне в жалки марионетки. И колкото и да е огромно желанието ми да ви видя жив, ние може би ще решим да ви убием — вас и подобните вам...“

„Подобните ми? — замисли се Невил... — Значи...“
Но продължи да чете.

„Ще се опитам да ви спася. Ще им кажа, че сте твърде добре въоръжен, за да не ви нападнат веднага. А вие се възползвайте от тази отсрочка, Невил! Напуснете къщата, скрийте се в планините, намерете си сигурно убежище! Ние сме все още една шепа, но рано или късно ще се организираме и нищо от онова, което ще продължа да твърдя пред останалите в бъдеще, не ще им попречи да ви унищожат. Така че не се бавете, тръгвайте *веднага*!

Знам, че може би няма да ми повярвате. И въпреки всичко, такава е истината, искате или не искате да я приемете: ние вече можем за известно време да издържаме на слънчевата светлина (естествено, загарът на кожата ми беше изкуствен), ние вече се приспособихме към бацила. За да ви го докажа, оставям ви едно от моите хапчета, с които никога не съм се разделяла. Носех ги скрити в колана. Ще разберете, че съставът им е на основата на дефебринирана кръв^[5] и на не знам още какъв друг продукт. Кръвта подхранва микробите, а другият продукт им пречи да се размножават. Тъкмо тези хапчета ни позволяват да живеем.

Повярвайте ми и бягайте!... И ми простете, ако можете. Не исках да ви удрям. Мен също ме заболя. Но бях ужасена... Не знаех какво щяхте да предприемете, след като *разберете истината*... Простете ми и за това, че ви излъгах. Но умолявам ви, повярвайте ми поне в едно — когато ме притискахте в прегръдките си и когато аз ви притисках до себе си, тогава бях искрена, тогава не ви лъжех... Тогава аз ви обичах...

Рут.“

Невил прочете писмото два пъти. Не можеше да повярва в нейния разказ. После приближи до тезгяха и огледа оставеното от нея,

кехлибарено на цвят хапченце. Струваше му се, че целият негов свят, изграден с толкова страдание, рухва до основи. А и как да отрече очевидното? Когато за първи път я беше видял, Рут необезпокоявана вървеше под слънчевите лъчи... Беше издържала на теста с чесъна... Загарът на кожата ѝ беше измама (по пръстите и под ноктите му все още имаше следи)... И най-накрая — това хапче...

Той се строполи във фотьойла, погледът му заброди невиждащо. Съзря дървения чук, останал на пода. Бавно, с усилие съзнанието му възстановяваше фактите... Когато за първи път го беше видяла, тя се беше опитала да избяга. Дали не бе хитрост от нейна страна? По всяка вероятност, не. Тя *действително* бе ужасена — от вида му, от неистовите му крясъци. Но после, веднъж вече успокоена, бе започнала да го лъже. За да го накара да ѝ разкаже, за да разбере. През нощта, узнала достатъчно, бе поискала да си отиде, ала присъствието на Кортман и другите ѝ беше попречило. Той се беше събудил. Той я беше притискал до себе си. Той...

Невил стисна юмруци, заудря фотьойла. *Аз ви обичах?...* Лъжа, поредната лъжа... Той намачка писмото и го запрати далече от себе си.

Но в останалата част на писмото, тя не лъжеше. Той бе уверен в това. Не му бяха необходими никакви хапчета, никакви доказателства, нито спомени — той знаеше, че това бе истина, усещаше го интуитивно. Знаеше дори много други неща, за чието съществуване Рут и себеподобните ѝ едва ли се и досещаха...

Отиде до микроскопа, изправи го и прилепи око в окуляра. Искаше отново да погледне, отново да провери взетия образец от кръвта на Рут. Да, той знаеше... А доказателството, което виждаше отдолу върху стъклената пластинка, променяше коренно лицето на заобикалящия го свят. И защо той се бе оказал толкова глупав, че не го беше предвидил, особено след като беше прочел онова изречение стотици, дори хиляди пъти! Защо никога не бе оценил неговото значение! А беше съвсем кратичко, съвсем обикновено изречение, но така заредено със смисъл:

Бактериите могат да мутират...

[1] Изотонично разлагане /мед./ — тоест, с еднаква концентрация на веществата в кръвта и другата среда, в случая разлагащите се клетки, бактерии... /бел. прев./ ↑

[2] Анафилаксия /мед./ — свръхчувствителност /бел. прев./ ↑

[3] Сапрофит /мед./ — гнилостна бактерия, която се развива върху мъртво органично вещество /бел. прев./ ↑

[4] Анаероб /мед./ — микроорганизъм, който живее в почвата или в друг организъм при отсъствие на свободен кислород /бел. прев./ ↑

[5] Дефебринирана кръв (мед.) — кръв, освободена от фибрин — съединителна тъканна компонента, без която кръвта не може да се съсирва /бел. прев./ ↑

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ЯНУАРИ 1979

Те се появиха през нощта...

Дойдоха с черни коли, въоръжени с пушки, револвери, копия, брадви, прожектори... Изникнаха от дълбините на нощта с пронизителен рев на мотори и дългите белезникави пипала на фаровете им осветиха Симарън стрийт.

Когато пристигнаха, Робърт Невил бе седнал зад шпионката, както обикновено по това време. Той видя как бялата светлина освети восъчнобледите лица на вампирите. Видя настаналото изумление, изригналото безумие. Видя как нечовешките очи се извърнаха от заслепяващата ги светлина.

Едва тогава Робърт Невил отскочи назад. Сърцето му лудо заблъска в гърдите. Не знаеше какво да направи. Набързо му хрумна да грабне пистолетите, да примъкне картечницата, да защити къщата си... После стисна юмруци. Не. От месеци беше решил — нямаше да се съпротивява.

Върна се при шпионката.

Осветена от фаровете на автомобилите и стрелкащите се лъчи на прожекторите, улицата се беше превърнала в арена на отвратително клане. Мъже в черно се нахвърляха върху други мъже, глухо отекваха изстрели. Два вампира се опитаха да избягат. Четирима души ги хванаха, повалиха ги на земята. Други надигнаха копията... Протяжен вой разцепи нощта. Лицето на Невил се сгърчи. Разтрепера се целият като лист.

Облечените в черно мъже знаеха точно какво да вършат. Действията им бяха премерени до последния жест. Видя ги да обграждат седем вампира — шестима мъже и една жена, — да ги хващат за ръцете и да забиват дългите копия в гърдите им. Кръвта бликна, вампирите се свлякоха един след друг.

Невил тръпнеше от ужас. Думите на Рут пронизаха съзнанието му. Нима това бяха представителите на „новото общество“? Опитваше се да асимилира видяното, да убеди себе си, че тези хора бяха принудени да действат така, но в същото време се чувстваше обзет от ужасно съмнение. Онова, което трябваше да направят... Но трябваше ли да го правят *тъкмо по този начин* — с тази освирепялост и настървеност на закоравели касапи? Защо бе необходимо да нападат нощем? Всеизвестно бе, че денем можеха да изтребят вампирите, без те дори да го осъзнаят...

Робърт Невил не одобряваше методите на действие на тези хора. Не му харесваше методичната, последователна сеч, на която се бяха отдали. Приличаха му по-скоро на гангстери, а техните свирепи, озверели, нечовешки лица излъчваха някакво садистично доволство от разигралата се страховита касапска вакханалия.

Неочаквано Невил изтръпна.

Къде се бе скрил Бен Кортман? Не можеше да го открие, поне в границите на полезрението, което му осигуряваше шпионката. Напразно щуреше поглед нагоре-надолу.

После се усети, че тихомълком редеше молитви Кортман да им се изплъзне, да не бъде повален *по такъв начин*. С изумление осъзна, че в настоящия момент се чувстваше много по-близък с вампирите, отколкото с техните ексекutori...

След кончината на седемте вампира, прожекторите продължиха да сноват по улицата. Невил проследи с поглед светлинните лъчи и... кръвта се смрази във вените му.

От другата страна на улицата Бен Кортман се бе покатерил върху покрива на една от съседните къщи... Пълзеше като гъсеница по керемидите към комина и Невил разбра едва сега къде се бе укривал през деня толкова време.

Защо никога по-рано не бе успял да се досети? Дори не си беше помислял, че... Сега поне можеше да е спестил на Кортман точно това — да бъде убит от чужди ръце. Резултатът щеше да е един и същ разбира се, ала Невил не преставаше да се упреква — защото не бе

тяхно правото да изпратят за вечни времена Кортман по пътя в отвъдното...

Очите на Невил се втренчиха настойчиво в прекалено побелелите ръце на Кортман, които мъчително бавно се вкопчваха в разронващите се керемиди. Прииска му се да извика, да го застави по някакъв начин да запълзи по-бързо, да...

Когато го откриха, мъжете в черно не извикаха, не се разкрещяха от радост. Просто хладнокръвно надигнаха карабините, прицелиха се и стреляха. Невил изпита усещането, че куршумите се забиха в собственото му тяло. Кортман за миг като че подскочи, но продължи да се катери. Мъжете стреляха отново. Очите на Невил се напълниха със сълзи.

Кортман най-сетне се надигна на колене, опита да докопа комина с ръце, да се вкопчи в него, докато куршумите пръсваха части от тялото му. Някаква картучница задумка отдясно. За секунда Кортман се задържа прав, ръцете му замахаха във въздуха, обезумялото му лице сякаш *им* избълва своето последно предизвикателство.

— Бен... — простена Невил с въздишка.

Тялото на Бен Кортман се преви напред, хързулна се, изтърколи се по покрива, после се прекатури в празното. В неочаквано настаналата тишина Невил го чу да се размазва върху тротоара с отвратително хрущене. Мъжете се втурнаха напред с насочени копия. Невил затвори очи...

Дочу приближаващите тежки стъпки и уплашено се дръпна назад.

Замръзна в средата на стаята, зачака да го повикат.

„Няма да оказвам съпротива!“ — рече си, макар че изпитваше огромно желание да го направи — вече вдън душа мразеше мъжете в черно, мразеше техните окървавени копия. Ала твърде отдавна бе взел своето решение. Знаеше, че бяха направили онова, което бяха длъжни — те просто нямаше как да не го направят — макар че можеха да си спестят от злорадото удоволствие и излишната бруталност.

Невил беше убивал от *техните*. Те трябваше да го заловят. Той нямаше да *им* се противопостави. Щеше безропотно да се предаде в

ръцете на правосъдието на *тяхното* ново общество. Това бе неговият избор — щом чуеше името си, той щеше да излезе и да се предаде.

Ала никой от тях не го извика...

Затаил дъх, Невил видя как желязното острие на тежката брадва затъна дълбоко и разби входната врата. Но какво правеха, по дяволите? Защо просто не му кажеха да излезе навън и се предаде? Той не беше вампир! Той беше човек!...

Чу ги как се нахвърлиха и отзад. Обезумелите му очи засноваха от едната към другата врата. Почувства как сърцето му заблъска в гърдите, сякаш всеки миг щеше да се пръсне. Гледаше озадачено, не можеше да оразумее...

Оглушителният трясък на изстрела го накара да подскочи. Един от тях бе стрелял в ключалката на входната врата, за да я разбие.

Невил най-сетне проумя: те нямаха намерение да го арестуват и да го съдят, *те просто щяха да го убият като куче...*

С нечовешко ръмжене, в което имаше и страх, и неопикуема ярост, той се втурна към спалнята, преплитайки крака. Затърси опипом в тъмнината, измъкна револвера от чекмеджето на бюрото. Входната врата се повали с грохот.

Тежките стъпки изтрополиха в дневната. Невил заотстъпва в мрака, докато не опря гръб в студената стена. Ръката му трескаво стискаше револвера, насочи го към вратата. Не, сега вече нямаше да им се даде лесно, щяха скъпо да платят за кожата му! Чу някакъв мъж да говори, без да вникне, без да осъзнае какво казваше. После светнаха в хола. Невил още повече се снижи.

„Значи така ми е било съдено — да свърша безславно, като псе...“ — каза си примирен.

Вратата се отвори и в стаята нахълтаха двама мъже с електрически фенерчета. Когато го забелязаха, единият от тях изкрещя:

— Внимавай, въоръжен е!

Изстрелът изплющя сухо — като удар с бич. Куршумът се заби в стената — над главата на Невил. По косите му се посипа мазилка. Тогава пръстът му се вкопчи в спусъка от само себе си, без Невил да го осъзнава. Лумнаха искри, проехтя изстрел. Единият от мъжете се строполи със стон, загърчи се в предсмъртна агония.

После мощен удар сякаш отнесе рамото на Невил. Той се свлече на колене, натисна още веднъж спусъка, изпусна револвера.

— Улучи го! — неистово изкрещя някой.

Невил се опита да вдигне оръжието си. Тежък ботуш го застъпи, друг размаза ръката му. Той усети невероятна болка и... чу как костите му изпращяха.

Брутални ръце го склещиха за подмишниците, дръпнаха го рязко нагоре. Заставиха го да се изправи. Запита се само дали щяха да го убият на място.

„Вирджиния... — успя да си помисли — Ела!... Призови ме!...“

Той искаше да умре. Сега вече — да.

Да умре. Веднага. В своя дом, в своята крепост.

Ала ръцете го повлякоха към вратата.

— Не — изстена той. — Не... Вирджиния...

Мъжете в черно изнесоха гърчещото се тяло извън къщата. Измъкнаха го в нощта, просвайки го възник в онзи свят, който от този момент нататък вече не бе негов, а техен...

Защо никой не се опитваше да потуши този пъклен огън, който изгаряше гърдите му?

Невил отвори очи. Страданията му бяха ужасни — като на прокълнат. Огромно нажежено желязо го пронизваше всеки път, когато се опитваше да си поеме въздух.

„Къде съм?“ — запита се.

Гърдите му бяха стегнати в бинтове, в средата тъмнееше наедряло кърваво петно.

„Ранен съм — помисли си. — Сериозно съм ранен. Къде съм...“

Тогава си спомни. И веднага разбра къде се намира, преди още да е извърнал глава, преди още да е огледал голите стени на килията и прозорчето, зарешетено с дебели железни пръчки. Отвън долиташе глух шум — някакъв сподавен шепот.

„Сигурно скоро ще умра...“ — каза си Робърт Невил.

Помъчи се да повярва в това. Напразно.

Повече от три години той беше живял в компанията на смъртта и на смъртници, повече от три три години светът за него бе мъртъв... и

въпреки всичко, кой знае защо неговата *собствена* смърт постоянно му се изплъзваше...

* * *

Продължаваше да лежи все така неподвижен, когато вратата зад него се отвори. Прикован от болката, той не можа да се обърне. Чу как стъпките приближиха леглото и спряха.

„Моят палач... — премина в съзнанието му. — «Съдникът» на новото общество...“

Затвори очи и зачака.

— Жаден ли сте?

Изненадата го накара да потрепери, почувства се зле. Върху гърдите му червеникавото петно нарастна. Успя само да въздъхне, досущ като агонизиращ.

Рут коленичи до леглото, обърса едрите капки пот, стичащи се по челото на Невил. Попи с мека, влажна кърпичка устните му.

Миришеше хубаво.

— Вие... ли сте?... — мъчително учлени той.

Тя не отвърна. Той я чу как се изправи и наля вода в една чаша.

Когато подпъхна ръка и надигна главата му, за да му помогне да отпие, огнените пламъци лумнаха отново — сякаш стотици кинжали пронизаха Невил и разрязаха отвсякъде гърдите му. Каза си, че може би точно това *те* чувстваха в момента, в който пробождаше с коловете плътта *им* — тази ужасна ухапка, това разкъсване на фибри, тъкани и клетчици, този изригващ вулкан и изтичане на кръвта като лава... Главата му безжизнено се отпусна върху възглавницата.

— Благодаря... — успя да простене.

Тя приседна на края на кревата, загледа го със странно изражение, в което, още по-странно, безразличието като че ли се бореше със симпатията.

— Не ми повярвахте, нали? — запита го.

Костваше му неимоверно усилие да й отговори.

— Напротив... повярвах ви.

— Тогава защо не избягахте?

— Не... Не можах. Опитах... На няколко пъти опитвах. Но не можах да го направя. Явно твърде много съм се привързал към моя дом... То е като... като навика... Като вродения навик да се живее...

Очите му се преобърнаха. Тя отново попи с кърпичка челото му.

— Вече е прекалено късно — каза му. — Знаете го, нали!

Той опита да се усмихне, но нищо не се получи.

— Защо им оказахте съпротива? Те бяха получили заповед да ви заловят жив, нищо повече. Ако не бяхте стреляли, ако не бяхте убили, те нямаше да ви наранят.

— Има ли някаква разлика?... — шепотът му се превърна в стенание.

Болката го накара да затвори очи. Когато отново ги отвори, Рут не бе мръднала. Измъчена усмивка се прокрадна на устните му.

— Прекрасно е вашето... ново общество — изрече ѝ. — Какви са тези... гангстери, дето дойдоха да ме арестуват? Това ли са вашите... съдии?

Очите на Рут останаха студени, безразлични. Нищо не трепна у нея.

„Променила се е...“ — помисли си той неочаквано. Погледът ѝ бе придобил известна пронизителност и твърдост.

— Зараждащите се общества са винаги примитивни — обясни му тя. — Би трябвало да го знаете. В известен смисъл ние сме като революционна партия, завзела със сила властта. А насилието е неизбежно. Това също знаете, защото и вие сте убивал. При това често.

— Единствено, за да... оцелея.

— И ние убиваме поради същата причина — продължи тя спокойно. — Убиваме, за да оцелеем. Не можем да оставим Мъртвите да бъдат измежду Живите. Техният мозък е гангрениясал, отдавна разложен. Водят се единствено от инстинкта си. Те имат една-единствена цел. Затова *трябва* да бъдат унищожени. Както и онзи, който е избивал *и Мъртви, и Живи* — знаете...

Той въздъхна, разкъсан наново от болката — още по-остра, още по-изгаряща.

„Няма ли най-сетне всичко да свърши — прокрадна се смътно в съзнанието му. — Нима краят е толкова мъчителен?... Не мога повече да издържам!“

Смъртта вече не го плашеше. Не знаеше защо, но беше престанал да се бои от нея. Дори напротив — очакваше я като избавление.

Погледна Рут и промълви:

— Да бяхте видели лицата им, когато... убиваха... Харесва им, изпитват някакво сатанинско доволство...

Рут остана каменна.

„Колко се е променила!...“ — повтори си Невил.

— А вие някога виждали ли сте *вашето* лице, докато убивахте? — запита го на свой ред, като за сетен път попи потта от челото му. — Защото аз съм ви виждала... спомняте ли си? Бях ужасена. Нищо, че в онзи момент вие не смятахте да ме убивате, вие просто ме преследвахте...

Той отново затвори очи.

„Защо въобще я слушам? — запита се. — Тя вече не мисли с разум и чувства, *тя вече не може да мисли с разум и чувства!* Отдала се е тялом и духом на тази нова диващина...“

— Може би сте забелязали някакъв изблик на задоволство върху лицата им — продължаваше тя. — В това няма нищо учудващо. Повечето са млади. И са убийци. Легални убийци, професионални убийци, получили специалната и изрична заповед да убиват. Какво повече искате? Всички ги уважават и им се възхищават тъкмо заради това — *защото убиват!* Не можете да ги вините и да искате да действат другояче. Виждате, че всичките са мъже, а мъжете имат култивиран вкус към убийството. Всъщност, това е стара история, Невил... Знаете много добре...

Той я изгледа. В усмивката ѝ имаше нещо от жената, която насила се опитваше да прикрие своята женственост, за да може по-добре да изпълни своите задължения...

— Робърт Невил — изрече провлачено тя. — Последният представител на старата раса...

Лицето на Невил се сгърчи.

— Последният? — запита недоумяващо, завладян неочаквано от странното чувство, че отново попада в бездните на самотата.

— Поне доколкото ни е известно — предпазливо му отвърна Рут. — Когато и вие си отидете от този свят, няма да има никой от вашия вид в нашето ново общество... в нашето особено общество.

Погледът му се отпрати с надежда към прозореца.

— Но... отвън има... хора...

Тя кимна в знак на съгласие.

— Те чакат...

— Моята... смърт?

— Вашата екзекуция.

Очите му се разшириха.

— Тогава защо е необходимо да се бавим толкова? — запита я без капчица боязън. В гласа му дори прозвучаха нотки на предизвикателство.

Погледите им се срещнаха. Нещо в Рут като че ли се прекърши. Тя пребледня.

— Знаех си го... — продума тихо. — Знаех, че няма да изпитате страх...

После импулсивно улови ръката му.

— Когато ги чух да издават заповед за вашето арестуване, за малко не избягах да ви предупредя... Но си казах, че ако все още сте там, във вашия дом, нищо и никога не би могло да ви накара да го напуснете. После, след като ви арестуваха, се заех да търся начини да ви помогна да избягате... Едва по-късно научих, че сте ранен, а това означаваше, че всичките ми планове стават неизпълними.

Тя му се усмихна. Най-сетне бе станала същата, такава, каквато я познаваше.

— Вие сте смел мъж, Робърт...

Той усети, че тя стискаше по-силно ръката му.

— Как стана тъй, че се озовахте тук... при мен? — запита я.

— В нашето ново общество аз съм офицер, така че...

Той я загледа настойчиво, почти умоляващо.

— Не ги оставяйте да бъдат прекалено жестоки... не им позволявайте да се превръщат във варвари, да губят човешкия си облик... Не допускат да се връщат назад... Това е... нечовешко...

— Какво бих могла... — започна тя, но се спря и отново му се усмихна. — Ще се опитам, наистина!...

Силите му бяха на свършване. Рут се надвеси над него.

— Чуйте ме сега, Робърт. Макар и да сте ранен, те искат да ви екзекутират. Не могат да сторят друго. Хората отвън цяла нощ са чакали тъкмо това... Вие ги ужасявате, за тях вие сте чудовище. Те ви

мразят, вие ги отвращавате. Те искат да видят как ще умрете... Искат ви мъртъв...

Тя разкопча бързо горните две копчета на блузата си. Бръкна в сутиена и извади оттам миниатюрно пакетче, което напъха в ръката на Невил.

— Това е всичко, което мога да направя, за да облекча положението ви, Робърт... — прошепна му още по-тихо. Едва успя да я чуе. — Бях ви предупредила... Бях ви казала да бягате...

Гласът ѝ се пречупи.

— Вече е твърде късно, за да се борите...

— Знаем — отвърна тихо той.

За момент тя остана права до леглото, загледа го жално. После неочаквано се наведе, бузата ѝ се прилепи в устните на Невил.

— Скоро, съвсем скоро ще бъдете *при нея*... — прошепна му още по-тихо и още по-бързо.

Отдръпна се настрана, закопча блузата си. Погледът ѝ се спря на ръката му.

— Изпийте ги веднага... — посъветва го. — ... докато не са ви усетили...

И това бе всичко. Излезе. Той чу как вратата на килията хлопна след нея.

За кой ли път Невил затвори очи. Горещи сълзи потекоха по бузите му.

„Сбогом, Рут... Сбогом мой свят...“

Той си пое дълбоко и рязко въздух, направи нечовешко усилие да се надигне, приседна в кревата. Болката експлодира в гърдите му така, че едва не загуби съзнание. Стисна зъби. Измъкна се от леглото и, подпирайки се на стената, успя да се завлече до прозореца. В калносивото схлупено утро улицата бе пълна с хора, които нетърпеливо тъпчеха на място. Неясният шепот на разговорите им смътно му напомни жуженето на надвиснали милиони рояци насекоми.

Невил се вкопчи с лявата ръка в една от железните пръчки и надигна тяло, доколкото можа. Загледа ги с трескави очи.

В този момент някой от тълпата на улицата го забеляза, чуха се викове на изненада.

За миг само шепотът се превърна в зловещо бучене, рожъкът настръхна.

После неочаквано се възцари тишина, сякаш тежка завеса се спусна и ги покри. Восъчнобледите лица до едно се бяха втренчили в него. Невил отстъпи крачка назад, стреснат от пронизалата го неприятна мисъл: „Сега аз съм чудовището...“

Така беше, навярно така и щеше да бъде — в края на краищата понятието за „нормалност“ имаше смисъл само за мнозинството, бе установена норма за мнозинството, а не за отделната личност...

Тази мисъл и другото, което успя да прочете по израженията на лицата им — ужас, примесен с отвращение и ненавист, — го убедиха, че те се страхуваха от него. За тях той бе възплъщение на грозящата ги надвиснала опасност, много по-зловещ и гибелен бич, отколкото болестта, с която бяха привикнали да живеят. За тях той беше и щеше да си остане един невероятен, един немислим призрак, който оставяше като единствено доказателство за своето съществуване безжизнените трупове на онези, които те бяха обичали. Сега разбра какво бяха почувствали, когато го бяха съзрели. И не можеше да ги упрекне, не можеше да ги обвини.

Ръката му стисна пакетчето, в което бяха скрити хапчетата.

Той можеше да се изплъзне на насилието. Той можеше да избегне унижението да бъде разкъсан на парчета пред възхитените им лица...

Робърт Невил за последен път изгледа новия народ на Земята. Знаеше, че не е частица от тях. Знаеше, че за тези хора той беше проклетие, обект, всяващ неописуем ужас като вампирите. За тях той беше чудовище. И затова трябваше да бъде унищожен.

Обърна им гръб и потърси опора в стената, за да изгълта хапчетата.

„Кръгът се затвори — успя да си помисли, преди окончателно да пропадне в дълбоката нощ на безвремието. — Последната брънка от веригата се склучи. Сега нов ужас ще се роди от моята смърт, нови страховити поверия ще плъзнат в новия свят...

Аз съм легенда...“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.